

NEMZETKÖZI STATISZTIKAI DOKUMENTUMOK
(Nemzetközi előírások és ajánlások
a statisztikai módszerek és osztályozások köréből)

15.

A SZOCIÁLIS VÉDELEM INTEGRÁLT
EURÓPAI STATISZTIKAI RENDSZERE
(ESSPROS)

MÓDSZERTANI KÉZIKÖNYV

KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL, 2004

Az angol nyelvű kiadás eredeti címe:
ESSPROS MANUAL 1996
EUROSTAT

A Kéziköny első – nem végleges – változata dr. Szívós Péter fordításában jelent meg 1998-ban.
A fordítás aktualizálása Központi Statisztikai Hivatal
Népesedés-, egészségügyi és szociális statisztikai főosztályán készült.

ISSN 1585–6828
ISBN 963–215–638–2

Sorozatszerkesztő:
Dr. Pozsonyi Pál
főosztályvezető

Főmunkatárs:
Dr. Fazekas Rozália

A fordítást aktualizálta:
Dr. Fazekas Rozália

A kiadvány megrendelhető:
A KSH Marketingosztályán

✉ 1024 Budapest II., Keleti Károly u. 5-7.
Telefon: 345-6570   Fax: 345-6699
345-6550   345-6486
345-6877
E-mail: marketing@office.ksh.hu

A kiadvány megvásárolható:
A KSH Statisztikai Szakkönyvesboltjában
1024 Budapest II., Keleti Károly u. 10.
Telefon: 212-4348,
valamint a KSH megyei igazgatóságain

Másodlagos publikálás csak a forrás megjelölésével történhet!

Előszó

A szociális védelem integrált európai statisztikai rendszerét (ESSPROS) az Eurostat dolgozta ki az 1970-es években, az Európai Unió tagországait képviselő szakemberekkel közösen. "Az ESSPROS módszertana, I. rész" 1981-ben jelent meg. Az 1980-as évek folyamán többször igazítottak a szövegen, de ennek mértéke nem volt számottevő.

A jelenlegi munka az ESSPROS-módszertan felülvizsgálatáról és korszerűsítéséről hozott Eurostat-döntés eredménye. E döntés három okra vezethető vissza.

Mindenekelőtt kívánatosnak tűnt, hogy az igen kedvező fogadtatásra talált *Digest of Statistics on social protection in Europe* (Szemelvények a szociális védelem statisztikájából Európában) eredményei a módszertanba beépüljenek. Ez különösen a funkcióspecifikus juttatásoknak a Digestben alkalmazott kategóriáira vonatkozik. Másodsor, világossá vált, hogy a szociálpolitikai kutatások növekvő és változó adatigénye az ESSPROS-módszertan nagyobb rugalmasságát teszi szükségessé. Az új módszertan felépítése alapvetően nyitott, lehetővé téve a felhasználó számára az alapinformációk tetszés szerinti átrendezését, újracsoportosítását. Harmadszor, a szöveg világosságát javítandó, minden egyes definíció szövegezése alapos vizsgálat alá került, és ahol lehetett, példákkal egészült ki. Ennek tudható be a címváltoztatás: az új módszertan „ESSPROS-kézikönyv” címen jelenik meg.

A kézikönyv első két kötete az ESSPROS központi rendszerével foglalkozik. A központi rendszer az Európai Unióban működő szociális védelmi rendszerek bevételeiről és kiadásairól éves gyakorisággal gyűjtött, stabil adatállományból áll. A kiegészítő statisztikai információk, a "modulok" módszertana fokozatosan lesz hozzáférhető. A modulok az adórendszeren keresztül nyújtott társadalmi juttatásokkal, a háztartási szektor belső osztályozásával stb. foglalkoznak majd, amint az Európai Bizottság igényei, illetve a növekvő adatgyűjtési tapasztalatok az elkövetkező évek során megjelennek. Míg a központi rendszer adatainak többsége a tagországok adminisztratív forrásaiból származik, addig a modulokhoz új adatforrások – mint pl. az Európai Közösségi Háztartási Panel – bevonására lehet szükség.

Lidia BARREIROS
Igazgató

TARTALOMJEGYZÉK

I. RÉSZ – AZ ESSPROS: ÁLTALÁNOS ELVEK ÉS A KÖZPONTI RENDSZER

1.	Bevezetés az átdolgozott rendszerbe.....	11
2.	A szociális védelem konvencionális definíciója	
2.1	Bevezetés	14
2.2	Általános definíció.....	14
2.3	További magyarázatok	14
3.	A központi rendszer elszámolásának szerkezete és osztályozásai	
3.1	Bevezetés	20
3.2	A központi rendszer lehatárolása.....	20
3.3	Az elszámolás szerkezete	21
4.	A szociális védelmi rendszerek definíciója és csoportosítása	
4.1	A statisztikai egység	23
4.2	A szociális védelmi rendszerek csoportosítása.....	25
5.	A szociális védelmi rendszerek bevételei	
5.1	Bevezetés	31
5.2	A bevételek típusai	31
5.3	A nemzetgazdasági szektorok osztályozása, ahonnan a bevételek származnak	37
6.	A szociális védelmi rendszerek kiadásai	
6.1	Bevezetés	41
6.2	A kiadások típusai	41
7.	Társadalmi juttatások, fő osztályozás	
7.1	Funkció szerinti osztályozás.....	44
7.2	Típus szerinti osztályozás.....	46
7.3	Jövedelmi/vagyoni helyzet figyelembevétele.....	48
8.	Elszámolási konvenciók	
8.1	Bevezetés	49
8.2	A teljeskörűség és a konzisztencia elve.....	49
8.3	Értékelés	49
8.4	A számbavétel időpontja és az elszámolási időszak.....	52
8.5	Nettósítás és konszolidálás	53
8.6	Az elsődleges fél elismerése.....	53
9.	Külföld	
9.1	Gazdasági műveletek a külfölddel.....	55
9.2	A rezidens definíciója.....	55

II. RÉSZ – A JUTTATÁSOK OSZTÁLYOZÁSA KÖZPONTI RENDSZERBEN

1.	Bevezetés	61
2.	A „Betegség/egészség gondozás” funkció társadalmi juttatásai	
2.1	Bevezetés	63
2.2	Juttatási típusok leírása	65
2.3	További útmutatások	66
3.	A „Rokkantság” funkció társadalmi juttatásai	
3.1	Bevezetés	67
3.2	Juttatási típusok leírása	68
3.3	További útmutatások	68
4.	Az „Öregség” funkció társadalmi juttatásai	
4.1	Bevezetés	70
4.2	Juttatási típusok leírása	71
4.3	További útmutatások	71
5.	A „Hátrahagyottak” funkció társadalmi juttatásai	
5.1	Bevezetés	73
5.2	Juttatási típusok leírása	73
5.3	További útmutatások	74
6.	A „Család/gyermek” funkció társadalmi juttatásai	
6.1	Bevezetés	75
6.2	Juttatási típusok leírása	75
6.3	További útmutatások	76
7.	A „Munkanélküliség” funkció társadalmi juttatásai	
7.1	Bevezetés	78
7.2	Juttatási típusok leírása	79
7.3	További útmutatások	80
8.	A „Lakás” funkció társadalmi juttatásai	
8.1	Bevezetés	81
8.2	Juttatási típusok leírása	81
8.3	További útmutatások	82
9.	A „Máshova nem sorolt társadalmi kirekesztettség” funkció társadalmi juttatásai	
9.1	Bevezetés	83
9.2	Juttatási típusok leírása	84
9.3	További útmutatások	84

MELLÉKLETEK

1.	Az ESSPROS és a nemzeti számlák közti különbségek	89
2.	A különféle kormányzati kiadások osztályozása	91
3.	A juttatások után fizetendő adók és társadalombiztosítási hozzájárulások kezelése	95
4.	Az ESSPROS-kérdőív	97

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

I. rész

A/ tábla:	A központi rendszer fő műveleti kategóriái és az egyenlegező tétel	21
B/ tábla:	A szociális védelmi rendszerek kategóriáinak áttekintése	25
C/ tábla:	A szociális védelmi rendszerek bevételeinek típus szerinti osztályozása	31
D/ tábla:	A nemzetgazdasági szektorok osztályozása, ahonnan a szociális védelmi rendszerek bevételei származnak	37
E/ tábla:	A szociális védelmi rendszerek kiadásainak fő osztályozása típus szerint	41
F/ tábla:	Szociális védelmi funkciók szerinti osztályozás	44
G/ tábla:	A társadalmi juttatások általános osztályozása típus szerint	46

II. rész

A/ tábla:	A „Betegség/egészséggondozás” funkció társadalmi juttatásainak osztályozása	65
B/ tábla:	A „Rokkantság” funkció társadalmi juttatásainak osztályozása	67
C/ tábla:	Az „Öregség” funkció társadalmi juttatásainak osztályozása	70
D/ tábla:	A „Hátrahagyottak” funkció társadalmi juttatásainak osztályozása.....	73
E/ tábla:	A „Család/gyermek” funkció társadalmi juttatásainak osztályozása	75
F/ tábla:	A „Munkanélküliség” funkció társadalmi juttatásai	79
G/ tábla:	A „Lakás” funkció juttatásainak társadalmi osztályozása.....	81
H/ tábla:	A „Máshova nem sorolt társadalmi kirekesztettség” funkció társadalmi juttatásainak osztályozása.....	83

I. RÉSZ

AZ ESSPROS:

ÁLTALÁNOS ELVEK ÉS A KÖZPONTI RENDSZER

1. BEVEZETÉS AZ ÁTDOLGOZOTT RENDSZERBE

- 1 Az Európai Unió Szerződésének 2. cikkelye fogalmazza meg a közösség feladataként a szociális védelem magas színvonalának elősegítését, a tagországok gazdasági és szociális kohéziójának fejlesztését. E feladatok teljesítésének ellenőrzéséhez az Európai Bizottságnak részletes, naprakész információval kell rendelkeznie a szociális védelem szervezetéről, jelenlegi helyzetéről és fejlődéséről a tagországokban és azokon túl is.¹
- 2 A Szociális védelem integrált európai statisztikai rendszerét (ESSPROS) a 70-es évek végén fejlesztették ki, válaszként arra az igényre, amely az Európai Közösség tagállamaiban a szociális védelem statisztikai megfigyelésének speciális eszközére jelentkezett.

Egy évtizeddel az ESSPROS-módszertan első kötetének² megjelenése után az Eurostat úgy érezte, hogy az ESSPROS javulhatna és modernizálódhatna, ha – az alapkoncepciók és az osztályozások eredeti keretének fenntartása mellett – számos módosítást hajtának végre. 1993-ban az Eurostat, szoros együttműködésben a Szociális Védelem Munkacsoporttal, elvégezte az ESSPROS általános vizsgálatát. E kézikönyv ennek a vizsgálati folyamatnak az eredménye.

- 3 A változtatások első csoportja a társadalmi juttatások részletesebb osztályozását vezeti be. Az Eurostat és a tagországok különösen a *Digest of Statistics on Social Protection in Europe* (Szemelvények a szociális védelem statisztikájából Európában)³ előállításánál tapasztalták, hogy milyen hasznos, ha a társadalmi juttatások kategóriái jobban igazodnak az általuk kielégíteni kívánt szükségletekhez, illetve kockázatokhoz. Ennek megfelelően az új kézikönyv a társadalmi juttatásokat sokkal részletesebben osztályozza, mint az 1981-es módszertan. Megtartja ugyanakkor a juttatások globális, az összes funkciónak megfelelő osztályozását, hogy lehetőség legyen a funkciók szerinti elemzésre.
- 4 A változtatások másik csoportja a rendszer fokozottabb rugalmasságát segíti elő. A Bizottság és a tagországok azt várják az Eurostattól, hogy olyan statisztikai mutatókat állítson elő, amelyek segítségével értékelni lehet olyan súlyos szociális kérdéseket, mint pl. a kirekesztettség, az aktív foglalkoztatottságjavító intézkedések, méltányossági kérdések, vagy a magánkezdeményezés szerepe a szociális gondoskodásban, az egészségügyi ellátás szervezeti formájának hatása a növekvő költségekre, és így tovább. Bár önmagában az ESSPROS természetesen nem tud minden választ megadni, mégis nyilvánvaló, hogy belső statisztikai rendszerét rugalmasabbá kell tenni.
- 5 Az átdolgozott módszertan több módon is növeli a rugalmasságot. Közülük a legfontosabb a központi rendszerből és modulokból felépülő szerkezet felé való elmozdulás. A központi rendszer felel meg az Eurostat által évente kiadott, a szociális védelem bevételeire és kiadásaira vonatkozó standard információknak. Ezért, bár nagyon sok adat bír nagy fontossággal a szociális védelem értékelésében, a fontosság önmagában nem elegendő: a központi rendszer tartalmi körét azok az adatok jelölik ki, amelyekre a tagországok rendszeres, naprakész információval rendelkeznek. A központi rendszer leírását az ESSPROS-kézikönyv tartalmazza.

---

¹ A kvalitatív információk fontos forrásait jelentik a MISSOC-publikációk. A MISSOC a Közösség szociális védelmi információs rendszere, amely évente naprakész és részletes információkat nyújt az EU-tagországok szociális védelmi rendszereiről.

² A módszertan II. részét, amely a szociális védelmi rendszerek ellátottjaival, valamint az egyes juttatásokkal foglalkozott volna, sosem dolgozták ki.

³ Eurostat, *Digest of Statistics on Social Protection in Europe* – Volume I: Old Age; Volume II: Invalidity/Disability; Volume III: Survivors; Volume IV: Family; Volume V: Sickness; Volume VI: Unemployment; Volume VII: Maternity; Volume VIII: General Neediness.

- 6 A modulok kiegészítő statisztikai információkat tartalmaznak a szociális védelem részterületeiről, és nem kell, hogy szigorúan alkalmazzák a központi rendszerben elfogadott definíciókat és konvenciókat. Minden modulnak meglesz a saját módszertana, és valószínűleg saját speciális forrásai és/vagy becslési módszerei is. Ezeket a kézikönyv külön kötetekben fogja ismertetni.

A modulok tárgya a Bizottság és a tagországok igényeinek függvényében kerül meghatározásra. Az alábbi témák például modulok kialakítását igényelhetik:

- a foglalkoztatást elősegítő aktív eszközök;
- az adórendszerek hatása a szociális védelemre: például, egyes juttatások, adó, társadalombiztosítási járulék fizetési kötelezettsége; az adóvisszatérítés vagy adókedvezmény formájában nyújtott juttatások mértéke;
- a szociális kirekesztettség jelensége, és a társadalomba való integrálás (újraintegrálás) intézkedései;
- a társadalombiztosítási hozzájárulások és juttatások hatása a háztartások és az egyének egyes kategóriáinak életkörülményeire;
- a szociális védelem kiterjedtségének mutatói: például a védelemben részesíthető emberek száma; a juttatásban részesülők⁴ és a juttatások az egyes szociális védelmi rendszertípusokban; vagy pl. a társadalom-demográfiai információk.

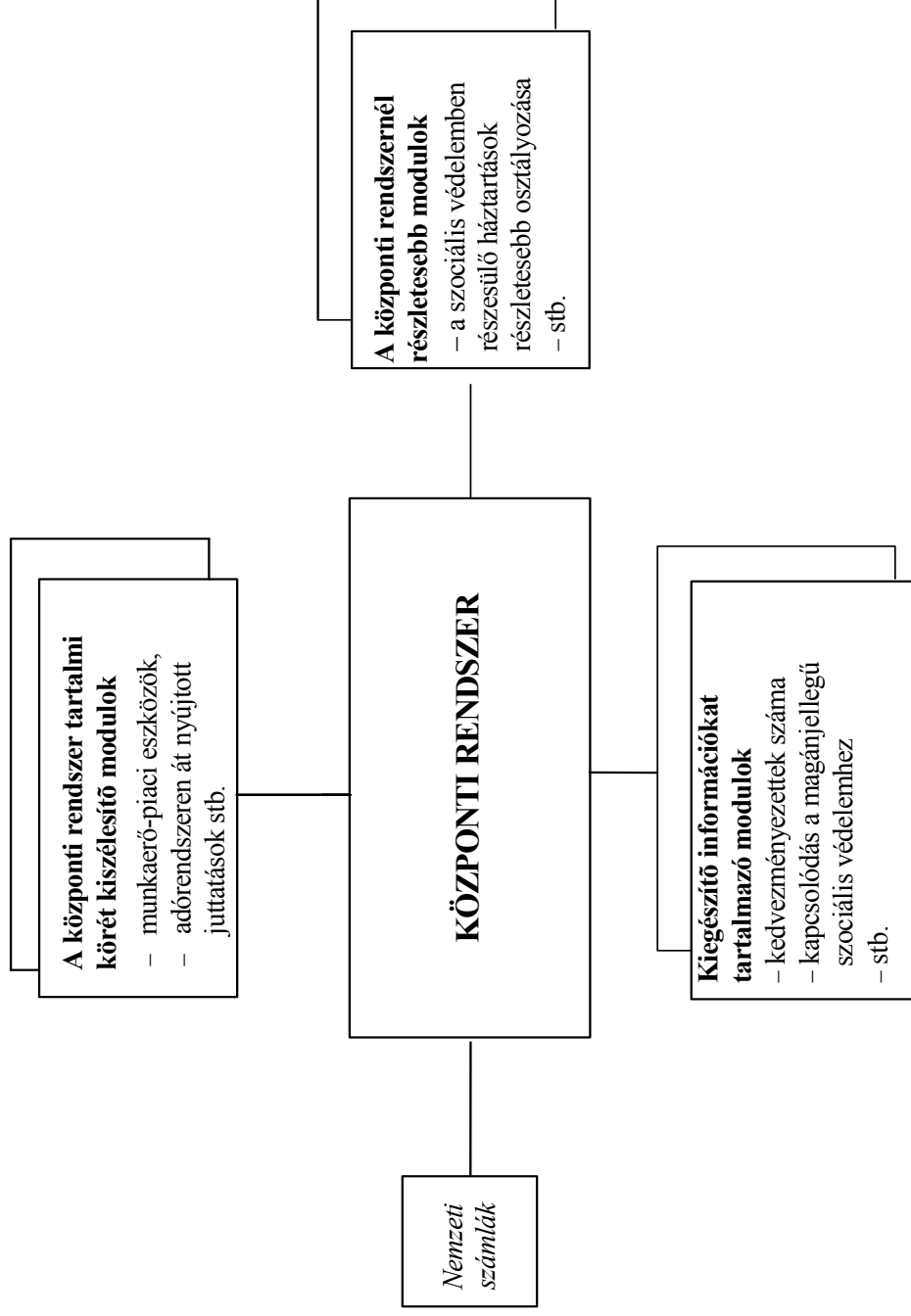
Bármilyen modul bevezetése csak az Eurostat szociális védelmi statisztikai munkacsoportjával való, mindenre kiterjedő előzetes konzultációval lehetséges.

- 7 Az átdolgozott rendszer nagyobb rugalmasságának másik példája, hogy megszűnt a szociális védelmi rendszerek egyetlen, rögzített osztályozása, és helyette több kategorizálási kritérium került bevezetésre. Ez lehetővé teszi, hogy a felhasználó könnyebben tudja az elemi adatokat saját kutatási céljának megfelelően újracsoportosítani.
- 8 Az 1981-es módszertanon végrehajtott változtatások harmadik csoportja a szöveg világosabbá tételére, és általában a módszertan használóinak hatékonyabb támogatására irányult. A definíciók szövegezése közérthetőbb lett, a nemzeti számlákra való hivatkozásokat a szövegekből vett idézetek és példák váltották fel. E változtatások fő célja az volt, hogy a kézikönyv átláthatóbb legyen az új tagországok, illetve az Unió kívüli országok számára, abban a reményben, hogy a szociális védelem statisztikájának nemzetközi összehasonlíthatósága az idők folyamán javulni fog.
- 9 Általánosságban, a bemutatott változtatások ellenére, a szociális védelem statisztikájának integrált európai rendszere céljait tekintve változatlan: átfogó, valóságű és összefüggő képet adni a szociális védelemről a tagországokban
- a társadalmi juttatásokról és finanszírozásokról;
  - nemzetközi összehasonlításra alkalmas módon;
  - fő fogalmai tekintetében harmonizálva más statisztikákkal, elsősorban a nemzeti számlákkal.

---

⁴ A kézikönyvben „védelemben részesíthető személyek” alatt azokat értjük, akik egy kockázat vagy szükséglet megjelenése esetén szociális védelmet kaphatnak. A „juttatásban részesülők” alatt azokat értjük, akik jelenleg szociális juttatást kapnak. Utóbbiak alcsoportját képezik a „védelemben részesíthető” személyeknek.

A TELJES ESSPROS SEMATIKUS ÁBRÁZOLÁSA

2. A SZOCIÁLIS VÉDELEM KONVENCIONÁLIS DEFINÍCIÓJA

2.1 Bevezetés

- 10 A szociális védelem fogalmának nincs általánosan elfogadott definíciója, mint ahogy olyan sincs, amely minden célnak megfelelne (beleértve a statisztikai adatgyűjtést is). Ezért meg kell alkotni a szociális védelem körének olyan egyezményes definícióját, amely – amennyire lehetséges –, megfelel a szociálpolitikai elemzés és az adatgyűjtés nemzetközi szintű igényeinek. A jelen fejezet egy általános definícióval kezdődik, amely mind a központi rendszer, mind a modulok esetében érvényes. A későbbi bekezdések adják meg ennek további magyarázatát és szűkítését.

2.2 Általános definíció

- 11 A közösségi vagy magánszervezetek mindazon beavatkozását, melynek célja, hogy könnyítsen a különféle kockázatok vagy szükségletek miatt a háztartásokra és egyének-re nehezedő terheken, szociális védelemnek nevezzük, feltéve, hogy viszonzatlan és nem egyéni keretek között nyújtják.

A szociális védelem alá eső kockázatok vagy szükségletek listáját a konvenció a következőkben rögzíti:⁵

1. Betegség/egészséggondozás
2. Rokkantság
3. Öregség
4. Hátrahagyottak
5. Család/gyermek
6. Munkanélküliség
7. Lakás
8. Máshova nem sorolt társadalmi kirekesztettség

2.3 További magyarázat

2.3.1 A beavatkozás típusai

- 12 A definícióban használt *beavatkozás* szót a legszélesebb értelemben kell felfogni, ami magában foglalja a juttatások finanszírozását és a kapcsolódó adminisztrációs költségeket csakúgy, mint a juttatás tényleges nyújtását.

---

⁵ A szociális juttatásokat indukáló kockázatok vagy szükségletek listája több ponton eltér egymástól az ESS-PROS-ban és a nemzeti számlákban. A legfontosabb eltérés, hogy a nemzeti számlákban az oktatást is ide sorolják. Lásd az 1. mellékletet.

13 A szociális védelem keretében nyújtott juttatások sok formát ölthetnek. A *központi rendszer* az alábbiakra korlátozódik:

- (i) készpénzkifizetés a védelemben részesíthető személyeknek;
- (ii) a védelemben részesíthető személyek kiadásainak visszatérítése;
- (iii) a védelemben részesíthető személyek részére közvetlenül juttatott áruk és szolgáltatások.

E korlátozás nem érvényes a *teljes* rendszerben. Például az adókedvezmények, az adóvisszatérítések, vagy az olyan intézkedések, melyek elsődlegesen a gazdaság termelőszférájába irányulnak, de közvetve a háztartásokat védik, mint a tartós munkanélkülieket felvevő munkáltatóknak fizetett bérkiegészítés és hasonlók, a jövőben kiegészítő ESSPROS-modulok kidolgozását tehetik szükségessé. (Lásd fent az 5. és 6. bekezdéseket.)

2.3.2 Közösségi és magánszervezetek juttatásai

14 Az a feltétel, hogy a beavatkozásnak közösségi vagy magánszervezettől kell származnia, kizárja a szociális védelem definíciójából a magánháztartások vagy magán-személyek közti közvetlen forrásátadást (ami lehet ajándék, segítség a rokonoknak stb.), még akkor is, ha azok célja, hogy a 11. bekezdésben felsorolt kockázattól vagy nélkülözéstől védje a kedvezményezettet.

Gyakorlati megfontolásból az olyan kismértékű, informális és eseti támogatástípusokat, mint pl. a készpénzadományok gyűjtése, karácsonyi gyűjtések, ad hoc humanitárius segítyek és a gyorssegélyek természeti katasztrófák esetén, vagyis mindazokat, amelyek nem igényelnek rendszeres működtetést és elszámolást, szintén kizárjuk a definícióból.

15 Általában a beavatkozást leggyakrabban kezdeményező szervezetek a következők:

- társadalombiztosítási alapok;
- központi, állami és helyi kormányzati irodák;
- független és önigazgató nyugdíjalapok;
- biztosítótársaságok;
- közhasznú társaságok;
- közösségi vagy magán-
- munkaadók, akik közvetlenül nyújtanak juttatásokat jelenlegi vagy volt alkalmazottaiknak;
- magánjóléti és segítő intézmények, mint pl. a Vöröskereszt, vagy a portugál vallási alapítvány, a Casa Misericordia.

2.3.3 A kockázatok vagy szükségletek

16 A 11. bekezdésben megadott, kockázatok vagy szükségleteket felsoroló lista célja kettős. Egyfelől leszűkíti a szociális védelem körét azokra a területekre, amelyek Európában a leginkább érvényesek. Másfelől eszközként szolgál összehasonlítható adatok előállítására ott, ahol az intézmények, szabályok és társadalmi tradíciók

tagországonként változnak. A különböző kockázatok és szükségletek meghatározzák a nyújtott eszközök és juttatások elsődleges célját, függetlenül a mögöttük lévő jogi vagy intézményi struktúrától. Ebben az összefüggésben szokás a *szociális védelem funkciói* kifejezést használni.

- 17 A funkciókat végső céljuk határozza meg, nem pedig a szociális védelem adott ágazata, vagy a jogszabályok. Például, a nyugdíjalapok által fizetett juttatásokat nem feltétlenül lehet teljes egészében az „Öregség” funkció alá osztályozni, mivel néhány juttatásnak az lehet a célja, hogy könnyítse a kedvezményezett helyzetét a családfenntartó halála esetén (ami a „Hátrahagyottak” funkcióba tartozik), vagy gazdasági ill. szociális tevékenység folytatásához szükséges fizikai képesség elvesztése esetén (ami a „Rokkant-ság” funkcióban kerül osztályozásra).

Az ESSPROS a funkcionális bontást kifejezetten a szociális védelmi juttatásokra alkalmazza, a bevételekre nem. A gyakorlatból ismert, hogy egy bevételi típust több különböző funkcióhoz tartozó juttatás finanszírozására is fel lehet használni.

- 18 A 110. bekezdés röviden leírja az ESSPROS-ban megkülönböztetett funkciókat. A kézikönyv II. része részletesen specifikálja az egyes funkciókhoz tartozó juttatástípusokat és további iránymutatást ad az értelmezésükhöz.

2.3.4 A beavatkozásnak viszonzatlannak kell lennie

- 19 A szociális védelem egyezményes definíciója kimondja, hogy a beavatkozás csak egyidejű ellenszolgáltatás nélküli lehet. Ezt úgy kell érteni, hogy a szociális védelem fogalmi köréből ki kell zárni mindazokat a beavatkozásokat, amelyek esetében a kedvezményezettet egyező értékű viszonyszolgáltatásra kötelezik. Például a háztartásoknak nyújtott kamatozó hitelek nem tartoznak a szociális védelem körébe, mivel a kölcsönt felvevő arra kötelezi magát, hogy kamatot fizet és megtéríti a tőkeösszeget⁶. Hasonlóképpen, az egészségügyi és egyéb ellátások összes költségének az a hányada, amelyet a kedvezményezettek maguk térítenek meg, kívül esik a szociális védelem körén. Ez nem zárja ki, hogy a társadalmi juttatás lehet feltételhez kötött, azaz a kedvezményezettnek bizonyos cselekvést (például szakmai képzésben való részvételt) ír elő, feltéve, hogy ez a cselekvés nem fizetett munkavégzés vagy szolgáltatás.
- 20 A beavatkozás viszonzatlanságának elve különösen akkor fontos, amikor a munkavállalóknak a munkáltatótól közvetlenül, a bérek és keresetek bruttó összegét adó tételekből juttatott szociális kedvezményeket kell megkülönböztetni.

A szociális védelem köréből ki kell zárni mindazokat a munkáltató által a munkavállalónak nyújtott juttatásokat, amelyek munkavállalói jövedelemnek tekinthetők, például:

- megélhetési járadék, helyi pótlékok, áttelepülési pótlékok;
- munkabajárási költségek térítése;
- a megtakarítási rendszerek keretében a munkáltató által a munkavállalónak adott kifizetések;

---

⁶Viszont, ha a kölcsön kamatmentes, vagy az érvényes piaci kamatnál alacsonyabb kamatú, akkor a megtakarított kamat szociális juttatásnak számít.

- az aktív munkavállalók részére ingyenes lakhatás, vagy lakáshozzájárulás nyújtása;
  - a munkavállalók gyermekei részére bölcsőde-, óvodaszolgáltatás;
  - a hivatalos és éves szabadságra fizetett bér;
  - a munkavállalók és családjuk részére biztosított sport-, rekreációs és szabadidős lehetőségek.
- 21 Ha a munkavállaló ellenszolgáltatása (a munkavégzés) nem egyidejűleg történik, a ráfordítás szociális védelemnek minősül. Ilyen például a munkáltató által fizetett saját és özvegyi jogú nyugdíj, vagy a nyugdíjba vonult alkalmazottak ingyenes lakhatása stb. (még akkor is, ha kétségtelen, hogy a juttatáshoz való jog ellentétele a munkáltató számára korábban, adott időszakon keresztül végzett munka). Hasonló megfontolásból a munkavállaló munkaképtelensége, azaz betegsége, szülése, rokkantsága, kényszerszabadsága stb. idejére fizetett bér a munkáltató által a munkavállaló részére közvetlenül nyújtott szociális védelemnek minősül.
- 22 Továbbá, összhangban a nemzeti számlák definícióival, a szociális védelem nem foglalja magában a munkáltató azon kiadásait, amelyeket azért fizet saját és munkavállalóinak hasznára, mert a termelési folyamat szempontjából szükséges. Példa erre az alkalmazottak szolgálati utazási költségeinek térítése és a kiszállási díj, a munka jellegéből adódóan szükséges egészségügyi vizsgálatok, és a munkavégzés helyén biztosított olyan elszállásolás, amelyet a munkavállaló családja nem vehet igénybe (barakkok, kabinok, munkásszállások).
- 23 A gyakorlatban tehát a munkáltató által aktív munkavállalói részére közvetlenül nyújtott szociális védelem az alábbiakra korlátozódik:
- (i) a munkától betegség, baleset, szülés stb. miatt való távollét idejére folyósított teljes vagy csökkentett bérek és keresetek;
  - (ii) az eltartott gyermekek és más családtagok részére törvényben előírt pótlékok fizetése;
  - (iii) a munka jellegéből nem adódó egészségügyi ellátás.

2.3.5 Az egyéni intézkedések kizárása

- 24 Nem tartoznak a szociális védelem körébe az egyének vagy a háztartások saját kezdeményezésű, kizárólag saját érdekükben kötött biztosításai. Így például egy magánéletbiztosítás kedvezményezettjének kifizetett tőkeösszeg vagy évjáradék nem tekintendő szociális védelemnek.
- 25 Ezt a szabályt nem úgy kell érteni, hogy minden magánjellegű biztosítást ki kell zárni. Ha a szociális védelem nyújtásának formája a biztosítás, akkor bizonyos esetekben megengedett, sőt megkövetelt, hogy az egyéni résztvevők nevére szóljon.
- 26 A szabály azt sem jelenti, hogy minden kollektív szerződést a szociális védelem részének kellene tekinteni. Az olyan biztosítások, amelyeket azért kötnek kollektíven, hogy kedvezményt kapjanak – mint például együtt utazó személyek közös betegség-biztosítása – nem tartoznak a szociális védelem körébe.

- 27 A társadalmi szolidaritáson alapuló biztosítások, függetlenül attól, hogy a biztosított saját kezdeményezésére jöttek létre vagy sem, megfelelnek a 24. paragrafus feltételeinek. A biztosítás akkor alapul *társadalmi szolidaritáson*, ha a kivetett hozzájárulás nem arányos a védelemben részesített személyek egyéni kockázatával.⁷

Az alábbi biztosítástípusok gyakran alapulnak a társadalmi szolidaritás elvén:

- az azonos foglalkozáshoz vagy szakmához tartozók részére létrehozott konstrukciók;
- az önszegélyező szervezetek által kínált biztosítások;
- az olyan kormányzati önkéntes konstrukciók, amelyek a háztartások egyes kategóriái (pl. a kisvállalkozók vagy más alacsony jövedelmű rétegek) számára hozzáférhetőek.

- 28 Meg kell jegyezni, hogy a társadalmi szolidaritás elégséges, de nem szükséges feltétele annak, hogy egy biztosítási konstrukció szociális védelmi rendszerként kerüljön besorolásra, különösen,

(i) ha törvény vagy más szabályozás a társadalom egyes csoportjainak kötelezően előírja a kijelölt biztosítási rendszerben való részvételt, vagy

(ii) ha a munkavállalók és eltartottjaik kollektív bérmegállapodás értelmében vannak biztosítva, olybá kell venni, hogy a 2.14 bekezdés feltételei teljesülnek, akkor is, ha a biztosítás nem a társadalmi szolidaritás elvein alapul.

- 29 Komplikált határesetek adódhatnak az ún. *kilépésekből*, amikor a törvények lehetővé teszik, hogy valaki elhagyja a társadalombiztosítási alap által kezelt általános rendszert és egyéb csatornákon keresztül jusson védelemhez. Az a szimpla tény, hogy a biztosítást a törvény kötelezően írja elő (bár nem nevez meg konkrét konstrukciót), vagy hogy egy biztosítás a kormányzati konstrukciót helyettesíti, még nem elégséges ok arra, hogy szociális védelemnek minősüljön. Az ilyen esetekben a társadalmi szolidaritás kritériuma hasznos iránymutatást adhat.

Ha a választott alternatíva egy vállalati, szakszervezeti, vagy egyéb önszegélyezési konstrukció, a biztosítást társadalmi szolidaritáson alapulónak kell tekinteni. Ezek az esetek tehát az ESSPROS körébe tartoznak.

Az olyan eseteket, amikor valaki kilép a társadalombiztosítási alap vagy a vállalat konstrukciójából, és egyéni biztosítást köt egy kereskedelmi biztosítótársasággal, egyedileg kell elbírálni, mivel a társadalmi szolidaritás elve esetleg itt is alkalmazható. Jó példa erre az Egyesült Királyságban működő *Appropriate Personal Pension Schemes* („személyre szabott nyugdíjrendszerek”).

---

⁷ Ez a definíció kifejezetten a biztosítási rendszerekre vonatkozik. A társadalmi szolidaritás elvét máshol is alkalmazzák, például valamennyi nem hozzájárulásos rendszert is jellemzi.

A KÖZPONTI RENDSZER ÁTTEKINTÉSE

Rendszerek

csoportosítás jellemzők szerint:
 Kormányzati vagy magán-
 Kötelező vagy nem kötelező
 Hozzájárulásos vagy nem hozzájárulásos
 Univerzális vagy speciális
 Alap- vagy kiegészítő

származás szerint:
 Vállalatok
 Kormányzat
 Háztartások
 Nonprofit intézmények
 Külföld
 Nem besorolható

Bevételek	Kiadások
<i>típus szerint:</i> Munkáltatói társadalombiztosítási hozzájárulás Biztosítottak társadalombiztosítási hozzájárulása Államháztartási hozzájárulás Átutalások más rendszerekből Egyéb bevételek	<i>típus szerint:</i> Társadalmi juttatások Adminisztratív költségek Átutalások más rendszerekbe Egyéb kiadások

funkció szerint:
 Betegség/egészségügy
 Rokkantság, Öregség
 Hátrahagyottak
 Család/gyermek
 Munkanélküliség, Lakás
 Mással nem sorolt
 társadalmi kirekesztettség

típus szerint:
 Pénzbeni (rendszeres, eseti)
 Természetbeni
 Jövedelmi/vagyoni helyzethez
 kötött/nem kötött

_____

Egyenlegező tétel

3. A KÖZPONTI RENDSZER ELSZÁMOLÁSÁNAK SZERKEZETE ÉS OSZTÁLYOZÁSAI

3.1 Bevezetés

30 Ez a fejezet áttekintést nyújt az ESSPROS központi rendszeréről. Bevezeti azokat a fogalmakat és osztályozásokat, amelyekről a további fejezetekben és a kézikönyv II. részében részletesebben lesz szó.

3.2 A központi rendszer lehatárolása

31 A központi rendszer és a teljes ESSPROS között három lényegi különbség van. Az első, hogy – ahogy az a 13. bekezdésből kiderült – a központi rendszer csak a háztartásoknak és az egyéneknek készpénzkifizetések, visszatérítések és közvetlen áru- vagy szolgáltatásjuttatás formájában nyújtott szociális védelemmel foglalkozik. A második, hogy a statisztikai leírás a szociális védelmi rendszerek bevételeire és kiadásaira szorítkozik. Végül, a központi rendszer csak az elosztási műveleteket veszi számba.

32 A *szociális védelmi rendszer* kifejezetten az ESSPROS céljaira definiált egység, amit élesen meg kell különböztetni a jogi személytől vagy más, általánosan használt statisztikai egységtől. A 4. fejezet úgy definiálja a rendszert (konstrukciót), mint szabályok egy vagy több intézmény által támogatott jól megkülönböztethető összességét, amely a társadalmi juttatások nyújtásának és finanszírozásának módját meghatározza. A rendszer a lehető legspecifikusabb kell hogy legyen a nyújtott juttatások típusai és a védett személyek kategóriái tekintetében, anélkül, hogy annyira elaprózottá válna, ami már lehetetlenné tenné a bevételek és kiadások elszámolását.

Az 5. melléklet bemutatja a kézikönyv készítésekor azonosított rendszerek (esetenként rendszercsoportok) listáját.

A rendszereket a következő hat kritérium szerint jellemzi:

- (i) Ki hozza a legfontosabb döntéseket?
- (ii) Kötelezővé teszi-e a kormányzat a rendszert?
- (iii) A juttatásra való jogosultság függvénye-e korábbi hozzájárulásnak?
- (iv) A rendszer az egész lakosságot, vagy annak egyes csoportjait védi?
- (v) Milyen szintű védelmet nyújt a rendszer?

A vonatkozó definíciók a 4. fejezetben találhatók.

33 A központi rendszer a szociális védőrendszerek bevételeit és kiadásait veszi számba, de kizárólag

- (i) az elosztási műveleteket, függetlenül attól, hogy folyó- vagy tőkeműveletek, és
- (ii) a rendszerre jutó adminisztrációs költségeket.

Bármilyen termelőtevékenységhez kapcsolódó bevételt vagy kiadást (például adminisztrációs szolgáltatások, vagy esetleg áruk és szolgáltatások termelése a kedvezményezettek közvetlen ellátására) ki kell zárni a számbavételből. Hasonlóképpen nem szabad számba venni a rendszer által végrehajtott pénzműveleteket sem (mint pl. a kölcsön- vagy kötvényügyletek).

3.3 Az elszámolás szerkezete

- 34 A szociális védelmi rendszerek fő bevételi, kiadási kategóriáinak és egyenlegező tételének bemutatására különböző módok állnak rendelkezésre. A leginkább lényegretörő módszer, ha egymás után soroljuk fel őket, a bevételekkel kezdve, ahogyan azt az A/ tábla is mutatja.

A/ tábla: A központi rendszer fő műveleti kategóriái és az egyenlegező tétel

Bevételek

- 1 Társadalmi hozzájárulások
- 2 Államháztartási hozzájárulások
- 3 Átutalások más rendszerekből
- 4 Egyéb bevételek

Kiadások

- 1 Társadalmi juttatások
- 2 Adminisztrációs költségek
- 3 Átutalások más rendszereknek
- 4 Egyéb kiadások
- 5 *Egyenlegező tétel*

- 35 Az 5. és a 6. fejezet foglalkozik a szociális védelmi rendszerek bevételeinek és kiadásainak típusaival.
- 36 Az ESSPROS középpontjában a társadalmi juttatások állnak. Funkció (ld. 16–18. bekezdés) és típus (azaz a védelem formája) szerint vannak megbontva. A típus szerinti osztályozás kétszintű: Az aggregált szint „keresztfunkcionális” elemzést tesz lehetővé (pl. pénzbeni és természetbeni juttatások, ld. 7.2 fejezet), míg a részletes szint rendszerint csak egy funkcióra érvényes kategóriákat határoz meg. A kézikönyv II. része részletes leírását adja az egyes juttatáskategóriáknak.
- 37 Az egyenlegező tételt az összes bevétel és az összes kiadás különbözeteként kell kiszámítani. Az egyenlegező tétel előtti plusz vagy mínusz jel jelzi a rendszer keretében a elszámolási időszak alatt végrehajtott műveletek eredményeként bekövetkező nettó növekedést vagy csökkenést.

Az egyenlegező tétel értelmezése az adott rendszer körülményeitől függ, különösen a jövőbeni kötelezettségvállalásainak növekedésétől vagy csökkenésétől, illetve attól, hogy képeznie kell-e biztonsági alapot. A rendszerek pénzügyi struktúrájától függően a védelemben részesített embercsoportok összetétele, a védelmet indukáló kockázat- vagy szükséglettípus és

sok más körülmény is tagországokként jelentősen eltérő, így lehetetlen lenne aggregált szinten egy *normális* vagy *standard* értéket megállapítani az egyenlegező tételre.

- 38 Az ESSPROS terjedelmes osztályozásokat tartalmaz mind a szociális védelmi rendszerekre, mind az általuk végrehajtott műveletekre, lefedve a szociális védelem szervezési módjainak Európai Unión belüli sokféleségét. Meg kell jegyezni, hogy bizonyos kategóriák nem feltétlenül érvényesek egyes tagországokban. Például, míg Spanyolországban és Olaszországban az állami rendszereket mind a központi, mind a helyi kormányzat ellenőrizheti, addig Dániában ugyanez teljesen centralizált. Szociális védelem céljára pántlikázott adókat találunk Belgiumban és Franciaországban, míg a szociális védelem finanszírozásának ez a módja sok más országban nem létezik.

4. A SZOCIÁLIS VÉDELMI RENDSZEREK DEFINÍCIÓJA ÉS CSOPORTOSÍTÁSA

4.1 A statisztikai egység

- 39 A központi rendszer a nyújtott juttatások és finanszírozásuk adatait a szociális védelem biztosításáért felelős egység kiadásaiként és bevételeiként jeleníti meg.

Ennek a módszernek számos előnye van. Először is, a statisztikai információkat egyetlen elszámolási rendszerben lehet struktúrálni, lefedve mind a szociális védelem nyújtását, mind a finanszírozását. Másodszor, az adatok könnyen csoportosíthatók a védelmet biztosító egységek fő jellemzői szerint, így egyszerűbbé válik a tagországok eltérő szervezésű szociális védelmének elemzése, összehasonlítása. Harmadszor, a módszer lehetővé teszi a tagállamok megbízható és olcsó adatforrásoknak⁸ minősülő adminisztratív adatállományainak koherens módon történő kiaknázását.

- 40 Az ESSPROS statisztikai egysége a szociális védelmi rendszer, amely a következőképpen definiálható:

A szociális védelmi rendszer a társadalmi juttatások nyújtására és finanszírozására vonatkozó szabályok egy vagy több intézményi egység által támogatott megkülönböztethető összessége.

A definíció kritériumai a következők:

- (i) A szociális védelmi rendszereknek mindig meg kell felelniük annak a követelménynek, hogy külön elszámolást tudjanak vezetni bevételeikről és kiadásaikról.
  - (ii) A szociális védelmi rendszereket lehetőleg úgy kell kialakítani, hogy egy meghatározott kockázat vagy szükséglet miatt, egy meghatározott kedvezményezett csoport részére nyújtsanak támogatást.
- 41 A szociális védelmi rendszerek kifejezetten az újraelosztásra vonatkoznak, nem a termelésre. Intézményi egységek tartják fenn őket, nem ők maguk az intézményi egységek.

Az intézményi egységek egy részének főtevékenysége a szociális védőrendszerek fenntartása – például a társadalombiztosítási alapok, nyugdíjalapok, jóléti alapok vagy önszegélyező társaságok. Másoknál ez mindössze melléktevékenység, mint például a munkaadók, a biztosítótársaságok, vagy a szakszervezetek esetében.

A természetben nyújtott áruk és szolgáltatások az adott rendszert fenntartó intézményi egység(ek) termeléseként, vagy más intézményi egységtől való vásárlásaként kezelendők.

Egyes szociális támogatásokat nem egy, hanem több intézményi egység igazgat, mindegyik egy-egy földrajzi régióért, vállalatcsoportért, vagy munkáskategóriáért felelve. Ilyen esetekben

---

⁸ A téma tökéletes megértéséhez olyan információkra is szükség van, amelyeket a szociális juttatásokat nyújtó intézményektől nem lehet beszerezni. A szociális védelem hatékonyságának tanulmányozásához, a szociális hozzájárulások és juttatások bizonyos háztartás-kategóriákban való halmozódásának elemzéséhez, vagy a szociális védelem magatartásformáló következményeinek kutatásához a háztartások életkörülményeinek jóval mélyebb ismerete szükséges. Az ESSPROS egyes moduljai ezért fognak háztartási felvételek adatain alapulni.

célszerű az összes, azonos juttatást nyújtó intézmény tranzakcióit összevonni egyetlen statisztikai egységbe.

- 42 A definícióban szereplő *szabályok összessége* előállhat *de jure*, törvények, jogszabályok vagy szerződések útján, de előállhat *de facto* is, az igazgatási gyakorlat révén. De facto rendszerek például azok a konstrukciók, amelyeket munkaadók hoznak létre azért, hogy a munkavállalókat a törvényesen előírtat meghaladó mértékű juttatásban részesítsék, gyakran a meglévő alapellátási rendszerek által juttatott támogatást megtévezve.
- 43 A *bevételek és kiadások önálló elszámolása* lényegében azt jelenti, hogy rendelkezésre áll a források és a felhasználás teljes körű, tételes, mérlegszerű elszámolása az egész elszámolási időszakra. A bevételi és kiadási számlák származhatnak közvetlenül adminisztratív forrásból, de felépíthetők becsléssel is.

Meg kell jegyezni, hogy bizonyos rendszerekben a források imputált bevételeket is tartalmaznak. Ez a helyzet például az állami szociális segélyező rendszerek esetében (amelyeket implicite imputált kormányzati hozzájárulásokból finanszíroznak), és a nem autonóm munkáltatói rendszereknél, amelyek imputált munkáltatói hozzájárulásokra támaszkodnak.

- 44 A kockázatok ill. szükségletek egyezményes listája – a szociális védelmi funkciók – a fentiekben, a 11. bekezdésben található.

Az a szándék, hogy a szociális védőrendszereket a kockázat vagy szükséglet, illetve a kedvezményezett csoport egyetlenegy típusával feleltessük meg, a statisztikai egységek rendkívül nagy számához vezethet. Az elaprózási tendenciának gátat vet azonban az a követelmény, hogy minden egyes rendszer bevételeit és kiadásait külön kell elszámolni. A gyakorlatban ezért a legtöbb rendszerrel a juttatások több funkcióra irányulnak.

Az 5. melléklet a tagországok szociális védelmi rendszereinek a kézikönyv szerkesztésének idején érvényes listáját mutatja be.

- 45 Több tagországban is speciális hivatalt hoztak létre az állami szociális védelem pénzügyi feladatainak ellátására, és az eszközöknek a társadalmi juttatásokért felelős intézményi egységek közti elosztására. Ilyen esetekben alapvető döntést kell hozni, hogy
- (i) egyetlen szociális védelmi rendszerbe vonjuk össze a juttatások finanszírozását és nyújtását, vagy
  - (ii) a szociális védelem több rendszerét különítjük el, amelyek közül az egyik finanszírozza a többit *rendszerek közti transzfer* formájában.

Az ajánlott megoldás a második, mivel ez több lehetőséget nyújt a szociális védelem szerkezetének elemzésére.

4.2 A szociális védelmi rendszerek csoportosítása

4.2.1 Nincs egyetlen kizárólagos osztályozás

46 Az ESSPROS nem tartalmaz kizárólagos osztályozást a szociális védelmi rendszereket illetően. Ehelyett számos jellemzőt határoz meg, amelyek szabadon kombinálhatók, lehetőséget adva az elemzés igényei szerinti csoportosításra.

Például, a társadalombiztosítási alapok által kezelt rendszerek általában kormányzatiak (11 kód) és hozzájárulásosak (31 kód). A kategóriák aszerint kerültek meghatározásra, hogy (i) mi a legfontosabb döntéseket hozó egység típusa, (ii) létezik-e jogi kötelezettség, (iii) mi határozza meg a jogosultságot, (iv) mekkora kört fed le a rendszer, (v) milyen szinten biztosít védelmet. A rendszerek minden egyes kritérium szerint besorolódnak abba a csoportba, amelyik leginkább megfelel a döntő jellegüknek⁹.

B/ tábla: A szociális védelmi rendszerek kategóriáinak áttekintése

Kritérium	A rendszerek kategóriái	
1. Döntéshozatal	11	Kormányzati rendszerek
	111	Központi kormányzati rendszerek
	112	Regionális és helyi kormányzati rendszerek
	12	Magánrendszerek
	121	Munkavállalói rendszerek
	122	Egyéb magánrendszerek
2. Törvényi kötelezés	21	Kötelező rendszerek
	22	Nem kötelező rendszerek
	221	törvényileg hozzáférhető rendszerek
3. A jogosultság meghatározása	31	Hozzájárulásos rendszerek
	32	Nem hozzájárulásos rendszerek
4. Kiterjesztés	41	Univerzális rendszerek
	42	Általános rendszerek
	43	Speciális rendszerek
	431	Köztisztviselők rendszerei
	432	Önálló rendszerei
	433	Egyéb foglalkozásirendszerek
434	Egyéb rendszerek	
5. A védelem szintje	51	Alapellátási rendszerek
	52	Kiegészítő rendszerek

⁹ Ez azt jelenti, hogy minden egyes rendszer kritériumként egy kategóriába kerül.

4.2.2 Döntéshozatal

- 47 A szociális védelmi rendszer lehet kormányzati vagy magán, aszerint, hogy milyen egység hozza a legfontosabb döntéseket, különösen a társadalmi hozzájárulások és juttatások szintjére vonatkozóakat.
- 48 A kormányzati rendszerek (ld. 11. bekezdés) közé azok a szociális védelmi rendszerek tartoznak, amelyeket a kormányzat, mint közhatóság felügyel.

A kormányzat definíciója a 92. bekezdésben található. A *felügyelet* azt jelenti, hogy a kormányzat maga hozza meg az összes lényeges döntést a juttatások mértékéről, a kifizetés feltételeiről és a rendszer finanszírozásának módjáról. A kormányzat formális (de nem gyakorolt) joga a rendszer politikájának meghatározására, vagy a rendszergazdák azon kötelezettsége, hogy bizonyos döntéseket az állami hatóságokhoz kell felterjeszteniük jóváhagyásra, nem elégséges feltétel ahhoz, hogy egy rendszer kormányzatinak minősüljön.

A szociális védelem kormányzati rendszerét általában törvény vagy jogszabály határozza meg. Ide tartozik az összes olyan rendszer, amely a köztisztviselők védelmét a kormányzati rendszerek által a lakosság számára nyújtott védelemhez hasonlóan biztosítja. Nem tartoznak viszont ide azok a rendszerek, amelyeket a kormányzat, mint munkáltató tart fenn, és amelyeknek nincs kormányzati ellenőrzésű megfelelőjük a magánszektorban – ezek „Magánrendszerek a munkavállalók részére” címen kerülnek besorolásra.

Példák a kormányzati rendszerekre:

- a kormányzat által felállított nem hozzájárulásos rendszerek, melyek eleget tesznek a kormány általános szociális felelősségének, mint pl. a nyomorszínten élők jövedelem-támogatási rendszere vagy egy díjmentességi rendszer;
- a társadalombiztosítási alapok által fenntartott rendszerek;
- eredetileg a magánszektorban felállított rendszerek, melyekért később az állam felelősséget vállalt.

- 49 A kormányzati szociális védelem tovább bontható a kormányzat szintje szerint:¹⁰

(i) Központi kormányzati rendszerek (111 kód)

(ii) Regionális és helyi kormányzati rendszerek (112 kód).

- 50 Magánrendszerek (12 kód) mindazok a szociális védelmi rendszerek, amelyeket a kormány nem ellenőriz közhatósági minőségében.

- 51 Az alábbi rendszertípusok általában magánjellegűek:

- a nonprofit szervezetek által működtetett rendszerek (önsegélyező szervezetek, közhasznú társaságok, társadalmi partnerekkel közösen igazgatott intézmények stb.);
- a kereskedelmi biztosítótársaságok által működtetett rendszerek;
- nem autonóm munkáltatói rendszerek, ahol a jövőben fizetendő juttatások fedezetéül elkülönített tartalékot képeznek a mérlegben (könyvviteli tartalék). Ide tartoznak az olyan konszolidált rendszerek, melyeket az állam, mint munkáltató működtet.
- nem autonóm munkáltatói rendszerek, ahol nem képeznek elkülönített alapot, beleértve az olyan nem konszolidált rendszereket, melyeket a kormány, mint munkáltató működtet.

---

¹⁰ A szociális védelmi alapok szintjének hiányát az a tény magyarázza, hogy nincsenek különálló döntéshozók.

A nemzeti számlákban a rendszerek első három típusát *alapszerű magánbiztosítási rendszerek*, a harmadikat *nem alapszerű munkáltatói rendszereknek*, míg az utolsó kettőt együttesen, *nem autonóm munkáltatói rendszereknek* nevezik.

- 52 Az ESSPROS a magánbiztosítási rendszereken belül megkülönbözteti a munkavállalói és az egyéb rendszereket.

A Magánbiztosítási rendszerek munkavállalók részére (121 kód) olyan szociális védelmi rendszerek, amelyeket a munkaadók hoznak létre (de nem feltétlenül ők működtetik) jelenlegi és volt alkalmazottaik és eltartottaik részére. Ezen belül is két csoport különböztethető meg:

- (i) Szerződészerű magánbiztosítási rendszerek munkavállalók részére (1211 kód) amelyek a munkáltató és a munkavállalók közti alku szerint biztosítanak védelmet. Az ilyen rendszerek feltételeit kollektív szerződés rögzíti, és azok nem változtathatók meg egyoldalúan.
- (ii) Nem szerződészerű magánbiztosítási rendszerek munkavállalók részére (1212 kód) a munkáltató tetszése szerinti szociális védelmet nyújtvák.

Egyéb magánbiztosítási rendszerek (122 kód) mindazon rendszerek, amelyeket nem a munkaadók szerveznek jelenlegi és volt alkalmazottaik és azok eltartottai részére. Ilyenek például a nagyközönség, vagy a speciális csoportok (pl. az önálló tevékenységet végzők) részére szervezett rendszerek.

4.2.3 Törvényi kötelezés

- 53 Az ESSPROS keretei között a *kötelező* és az *önkéntes* kifejezéseket a védelemben részesülő személy szempontjából kell értelmezni.

- 54 Kötelező rendszerek (21 kód) azok a szociális védelmi rendszerek, amelyekben a részvétel államilag kötelező.

A kötelező rendszerek közé tartoznak mind a törvénnyel vagy jogszabállyal létrehozott, mind a munkaadók és a munkavállalók, vagy az azonos szakmához tartozók közötti megegyezés, vagy kollektív szerződés alapján létrehozott rendszerek, amelyeket később az állam kötelezővé tett.

Kiterjesztés révén az összes nem hozzájárulásos kormányzati rendszer ebbe az osztályba tartozik.

Nem kötelező rendszerek (22 kód) mindazok a szociális védelmi rendszerek, amelyekben a részvételt az állam nem teszi kötelezővé.

A nem kötelező rendszerek egy alcsoportját az osztályozás megkülönbözteti. Ez a törvényileg hozzáférhető rendszerek csoportja (221 kód), amely olyan rendszerekből áll, melyeket törvény vagy jogszabály hozott létre, és meghatározott csoportok vehetik önkéntesen igénybe (pl. a kisjövedelmű önállók, vagy olyan személyek, akik a kötelező időszak lejártja után is egy adott intézmény védelme alatt kívánnak maradni.)

4.2.4 A jogosultság megszerzésének módja

55 A juttatásokra való egyéni jogosultság gyakran a befizetett hozzájáruláson alapul. Vannak olyan rendszerek is, különösen a szociális segélyezést nyújtók, amelyek nem igényelnek hozzájárulást.

56 Hozzájárulásos rendszerek (31 kód) azok a szociális védelmi rendszerek, amelyek a védelemben részesíthető személyektől vagy a nevükben eljáró más személyektől hozzájárulást igényelnek, és ez biztosítja a juttatásra való egyéni jogosultságot.

A hozzájárulásos rendszereket szokás *társadalombiztosítási rendszereknek* is nevezni. Megegyezés alapján az összes nem autonóm rendszer, amelyet munkaadók működtetnek jelenlegi és volt alkalmazottaik és azok eltartottai számára, a hozzájárulásos rendszerek közé tartozik.

57 Nem hozzájárulásos rendszerek (32 kód) azok a szociális védelmi rendszerek, amelyekben a juttatásoknak nem feltétele a kedvezményezett, vagy a nevében eljáró más személy hozzájárulás-fizetése.

Számos nem hozzájárulásos rendszer csak az ellátott jövedelmi/vagyoni helyzetétől függően nyújt juttatást. Nem szabnak ilyen feltételt több tagországban az olyan nem hozzájárulásos rendszerek, mint a népegészségügy vagy a családi pótlék.

4.2.5 A rendszer kiterjedtsége

58 A szociális védelmi rendszerek vonatkozhatnak a teljes népességre, a dolgozókra vagy azok többségére, vagy a népesség egy meghatározott kisebb részére.

59 Univerzális rendszerek (41 kód) azok, amelyek a teljes népességre, minden rezidens lakosra ill. állampolgárra kiterjednek, így azok társadalmi-foglalkozási helyzetüktől függetlenül jogosultak szociális juttatásokra adott kockázat ill. szükséglet felmerülése esetén.

Univerzális rendszer például az országos egészségügyi szolgálat Dániában, Olaszországban vagy az Egyesült Királyságban, vagy az általános nyugdíjrendszerek Dániában (*Folkpensjon*) és Hollandiában (*Algemene Ouderdoms Wet*), valamint a kormányzati gyermektámogatási rendszerek.

60 Általános rendszerek (42 kód) azok, amelyek a gazdaságilag aktív népesség egészét, vagy döntő többségét védik

Tipikus példái ennek az írországi öregségi nyugdíjrendszer és a magánszektorban alkalmazottak általános rokkantsági rendszere Olaszországban.

61 Speciális rendszerek (43 kód) azok, amelyek a népesség egy meghatározott, korlátozott részére vonatkoznak.

A speciális rendszerek egy része például meghatározott foglalkozási csoportokra irányul, mint a vasúti dolgozók, vagy a farmerek, vagy az egyházi személyek. Más kritériumok határozzák meg az olyan speciális rendszerek körét, mint pl. a háborús áldozatokra, vagy a bevándorlókra vonatkozó rendszerek.

A népesség meghatározott részére irányuló speciális rendszereket minden tagországban találhatunk, és ezek mind intézményi, mind pénzügyi struktúrájuk tekintetében nagyfokú változatosságot mutatnak.

62 Az ESSPROS a speciális rendszerek négy alcsoportját határozza meg:

Köztisztviselői rendszerek (431 kód) azok, amelyeket a kinevezett aktív köztisztviselők, egyéb államigazgatási dolgozók, az állami vállalatok és pénzintézetek hivatalnokai (amennyiben a köztisztviselői törvény hatálya alá tartoznak) védelmére tartanak fenn.

Az önálló foglalkozásúak rendszerei (432 kód) azok, amelyeket az önállók és családtagjaik védelme céljából hoztak létre.

Az egyéb foglalkozási rendszerek (433 kód) meghatározott foglalkozási vagy szakmai csoportba tartozó dolgozók védelmére létrehozott rendszerek, a köztisztviselők és az önálló foglalkozásúak rendszerei kivételével.

Egyéb rendszerek (434 kód) – az összes többi speciális rendszer.

4.2.6 A védelem szintje

63 A szociális védelmi rendszereket több tagországban, hagyományosan *alap-* és *kiegészítő* rendszerekre osztják. A felosztáshoz azonban eltérő kritériumokat használnak, – olyanokat is, amelyek alapján a jelen fejezetben is definiáltunk elhatárolásokat – így az értelmezés országonként eltérő lehet. A következő bekezdések inkább a használatban lévő fogalmakat magyarázzák, nem törekednek nemzetközi összehasonlításra alkalmas standard definíció megalkotására.

64 Alaprendszerek (51 kód) azok a szociális védelmi rendszerek, amelyek alapszintű védelmet garantálnak.

Az alapszintű védelem nem feltétlenül azt jelenti, hogy csak az emberhez méltó életet lehetővé tevő minimális forrásokat vagy gondoskodást nyújtja egy adott országban. Az alapszintű öregségi nyugdíjrendszerek például tipikusan vagy egységes nyugdíjat, vagy a korábbi kereset csökkentett százalékát folyósítják, ami – kiegészítve a rendszerint rendelkezésre álló egyéb forrásból származó jövedelemmel – társadalmilag elfogadható jövedelmi szintet biztosít az idős embereknek. Az egészségügyi ellátás terén az alaprendszerek biztosítják a legfontosabb ellátást minden védelemben részesíthető ember számára, bár a költségek egy részét átháríthatják a betegekre.

Alapszintű rendszerek általában azok, amelyeket a legtöbben vesznek igénybe. Rendszerint alapszintűek az univerzális rendszerek, valamint az összes dolgozó, ill. munkavállaló védelmét szolgáló rendszerek. Bizonyos esetekben egy ember több alapszintű rendszer kedvezményezettje is lehet. Például, ha egy alkalmazott köztisztviselővé válása előtt bizonyos ideig a magánszektorban dolgozott, két különböző alapellátási rendszerben is jogosult lehet öregségi nyugdíjra.

A legtöbb alapellátási rendszerre jellemző a nagyfokú társadalmi szolidaritás (lásd feljebb a 27. bekezdést). Egyes országokban a transzferek olyan rendszere jött létre, amelyben kedvezőbb hozzájáruló/kedvezményezett aránnyal rendelkező rendszerek támogatják azokat, ahol ez az arány kedvezőtlenebb.

Végül, az alaprendszerekre a legnagyobb befolyást az állam gyakorolja, mivel ezek rendszerint vagy kormányzati rendszerek, vagy kötelező magánrendszerek.

65 Kiegészítő rendszerek (52 kód) azok a szociális védelmi rendszerek, amelyek

- megtézik az alaprendszerek által nyújtott pénzjuttatást;
- kiterjesztik az alaprendszerek érvényességi körét;
- pótolják az alaprendszert azok számára, akik annak igénybevételére nem jogosultak.

Ilyenek például azok a rendszerek, amelyek az alapnyugdíjon felül a korábbi kereset meghatározott százalékát folyósítják, vagy amelyek fedezik az alapellátás keretében nem térített egészségügyi költségeket.

A meghatározott (szakmai, foglalkozási stb.) csoportokra irányuló rendszerek általában kiegészítő jellegűek. Amennyiben azonban a törvény lehetővé teszi, hogy egy foglalkozási vagy szakmai rendszer az univerzális rendszer helyébe lépjen (pl. egyes köztisztviselői rendszerekben, vagy általában a kilépések esetében), akkor azt alapszintűnek kell tekinteni.

Bár a legtöbb kiegészítő rendszer nem kötelező, az a körülmény, hogy egyes rendszerekbe a belépést közhatalósággal kötelezővé teszik (pl. a munkavállalók szerződéses rendszerei), nem változtat az adott rendszer kiegészítő jellegén. Az *AGIRC* és *ARCO* öregségi rendszerek például ilyenek Franciaországban.

66 Az alap- és kiegészítő rendszereket gyakran emlegetik *első*, ill. *második pillérként*, míg a *harmadik pillért* azok a megoldások jelentik, amelyek nem tartoznak az ESSPROS szerinti szociális védelem körébe.

5. A SZOCIÁLIS VÉDELMI RENDSZEREK BEVÉTELEI

5.1 Bevezetés

- 67 Az ESSPROS központi rendszere a szociális védelmi rendszerek bevételeit típus és származás szerint osztályozza. A *típus* a befizetés természetét, forrását jelenti, a *származás* pedig azt a nemzetgazdasági szektort, ahonnan a befizetés érkezik.
- 68 Ha egy bevételtípusból különböző funkciókhoz tartozó juttatásokat finanszíroznak, nehéz megállapítani, hogy a bevétel mely része melyik juttatást és így melyik funkciót finanszírozza. Ez a fő magyarázata annak, hogy a szociális védelmi rendszerek nem tudnak mindig megfelelni annak a követelménynek, hogy egyetlen kockázatra vagy szükségletre irányuljanak (lásd feljebb a 44. bekezdést).

5.2 A bevételek típusai

C/ tábla: A szociális védelmi rendszerek bevételeinek típus szerinti osztályozása

1	Társadalombiztosítási hozzájárulás
11	Munkaadók által fizetett társadalombiztosítási hozzájárulás
111	Munkaadók által fizetett tényleges társadalombiztosítási hozzájárulás
112	Munkaadók által fizetett imputált társadalombiztosítási hozzájárulás
12	Biztosítottak által fizetett társadalombiztosítási hozzájárulás
121	Munkavállalók
122	Önállók
123	Nyugdíjasok és egyéb
14	Rendszerek között átcsoportosított társadalombiztosítási hozzájárulás
2	Államháztartási hozzájárulás
21	„Pántlikázott” adók
22	Általános bevételek
3	Átutalások más rendszerekből
4	Egyéb bevételek
41	Tulajdonosi jövedelem
42	Egyéb

- 69 Társadalombiztosítási hozzájárulás (1 kód) a társadalmi juttatásra való jogosultság biztosításának a munkáltatónál (az alkalmazottak érdekében), vagy maguknál a biztosítottaknál felmerülő költsége.

Lásd még a 81. bekezdésben megfogalmazott konvenciót a kötelező univerzális szociális védelmi rendszerektől kapott társadalombiztosítási hozzájárulásokra vonatkozóan.

Meg kell jegyezni, hogy a társadalombiztosítási járulék befizetése önmagában nem feltétlenül biztosítja a jogosultságot a kockázat vagy szükséglet felmerülése esetén. Egyéb feltétel lehet

például egy minimális időtartamú tagság, várakozási időszak, vagy a keresőképességben bekövetkező csökkenés minimumának megléte stb.

- 70 Munkaadók által fizetett társadalombiztosítási hozzájárulás (11 kód) a jelenlegi és volt alkalmazottak, valamint eltartottaik társadalmi juttatásra való jogosultsága biztosításának a munkáltatónál felmerülő költsége.

A munkaadók által fizetett társadalombiztosítási hozzájárulás a munkavállalói jövedelem indirekt komponense (a direkt komponens a bér és a kereset). Általában az alkalmazottak keresetének nagyságához kapcsolódik, de más kritérium szerint is számítható. A munkaadók által fizetett társadalombiztosítási hozzájárulás lehet tényleges vagy imputált; fizethetik a rezidens és a nem rezidens munkáltatók.

- 71 Munkaadók által fizetett tényleges társadalombiztosítási hozzájárulás (111 kód) az a befizetés, amit a munkáltató a biztosítók felé teljesít annak érdekében, hogy biztosítsa jelenlegi és volt alkalmazottai és azok eltartottai számára a társadalmi juttatáshoz való jogosultságot. A *biztosító* lehet:

- (i) társadalombiztosítási alap;
- (ii) hozzájárulásos rendszereket működtető nonprofit intézmény (mint pl. az önálló nyugdíjalapok);
- (iii) kereskedelmi biztosítótársaság;
- (iv) nem önálló rendszereket működtető, és e célból a mérlegében elkülönített tartalékokat fenntartó munkaadók.

- 72 A munkaadók által fizetett imputált társadalombiztosítási hozzájárulás (112 kód) a jelenlegi és volt alkalmazottak, valamint eltartottaik részére társadalmi juttatás nyújtása, vagy jövőbeni társadalmi juttatás ígérete miatt a munkáltatónál jelentkező költségeket jelenti (i) önálló biztosító bevonása nélkül; és (ii) a mérlegben e célból elkülönített tartalék fenntartása nélkül.

Az elkülönített tartalékképzés nélküli munkáltatói rendszereket gyakran (de nem kizárólag) a költségvetési intézmények működtetik. Az, hogy egyes juttatásokat a munkáltató közvetlenül fizet, nem von le a juttatás szociális jellegéből, és a konzisztencia megkívánja, hogy ezek finanszírozását imputált bevételként vegyük számba.

- 73 A munkaadó által fizetett imputált társadalombiztosítási hozzájárulás elszámolása gondot okozhat, ha a kapcsolódó juttatást a jövőben fogják kifizetni (pl. öregségi nyugdíj). Elvben az ilyen beígért jövőbeni juttatásnak meg kell határozni a nettó folyó értékét.

A hosszabb ideje működő rendszerek esetében az egyszerűség kedvéért a munkaadó által fizetett imputált társadalombiztosítási hozzájárulás a folyó időszakban kifizetett juttatások értéke és a rendszerbe ugyanezen időszak alatt befolyt munkavállalói hozzájárulás különbözeteként becsülhető. Például, ha egy meghatározott elszámolási időszakban a munkaadó jövőbeni nyugdíjat ígér alkalmazottainak, az általa fizetett imputált társadalombiztosítási hozzájárulás értékét megbecsülhetjük úgy, hogy az adott időszakban a munkaadó által a nyugdíjas alkalmazottaknak ténylegesen kifizetett nyugdíjak értékét csökkentjük a jelenlegi alkalmazottak jogosultságot fenntartó, a munkaadó részére történő befizetéseivel.

- 74 A biztosítottak által fizetett társadalombiztosítási hozzájárulás (12 kód) a társadalmi juttatásokra való jogosultság megszerzése vagy megtartása érdekében a szociális védelmi rendszerekbe egyének vagy háztartások által teljesített befizetés.

Az egyének vagy háztartások társadalombiztosítási hozzájárulása levonható a bérfizetési listán, vagy beszedhető külön. Beszedhető a személyi jövedelemadóval együtt is, mint ahogy az, pl. Hollandiában történik.

Az egyéni társadalombiztosítási hozzájárulás definíciója az ESSPROS-ban és a nemzeti számlákban jelentősen eltérő. Részletesebb magyarázat az 1. mellékletben található.

- 75 Az egyéni társadalombiztosítási hozzájárulások az alábbi kategóriákra bonthatók:

- (i) Munkavállaló által fizetett társadalombiztosítás (121 kód)
- (ii) Önállóak által fizetett társadalombiztosítás (122 kód)
- (iii) Nyugdíjasok és egyéb személyek által fizetett társadalombiztosítás (123 kód)

Ezek a kategóriák a személy azon minőségére vonatkoznak, amelyben az a hozzájárulást fizeti, nem a személy tágabb értelemben vett körülményeire. Például, ha valaki öregségi nyugdíjban részesül, attól még fizethet munkavállalói társadalombiztosítást (121 kód), amennyiben van teljes- vagy részmunkaidős állása.

- 76 A rendszerek között átcsoportosított társadalombiztosítási hozzájárulás olyan kifizetéseket jelent, melyeket valamely szociális védelmi rendszer biztosít egy másik szociális védelmi rendszer számára azzal a céllal, hogy a szociális védelemben részesülő személyek számára fenntartsa, vagy növelje a fogadó rendszer által biztosítandó szociális védelmi jogokat. Még ha e kifizetések csak egyetlen tranzakciót jelentenek is egyik rendszerből a másikba, az ESSPROS egyforma érték két áramlásának tekinti a következőket:

- (i) a fizető rendszer kiadásaiban a védett emberek számára nyújtott juttatási kiadás, annak a nevében, aki a fizetést teljesítette (*Rendszerek között átcsoportosított társadalombiztosítási hozzájárulások*, 13 kód, ld. a 122-es bekezdésben);
- (ii) a fogadó rendszer bevételeiben a védett emberek által fizetett társadalombiztosítási hozzájárulás, annak a nevében, aki a fizetést teljesítette (*Rendszerek között átcsoportosított társadalombiztosítási hozzájárulások*, 13 kód).

Nemzeti szinten a szociális védelmi rendszerek bevételeiben nyilvántartott átcsoportosított társadalombiztosítási hozzájárulásokat úgy kell kezelni, hogy azok egyensúlyban legyenek a védelmi rendszerek kiadásaiban jelentkező átcsoportosított társadalombiztosítási hozzájárulásokkal, kivéve a „Külfölddel” végrehajtott esetlegesen tranzakciókat.

Gyakorlatilag a következő két eset található ebben a kategóriában:

- (i) társadalombiztosítási hozzájárulás, amit a szociális védelmi rendszerek fizetnek a kedvezményezettjeik nevében más szociális védelmi rendszereknek. Példa erre, amikor a munkanélküliek támogatási rendszere fizeti a társadalombiztosítási hozzájárulást a betegbiztosítási rendszernek, a kedvezményezettjei nevében;
- (ii) alapok közti olyan átutalások, amelyek valamely biztosított személy egyik rendszerből a másik rendszerbe történő átlépéséből adódnak. Az Egyesült Királyságban ez a fizetési

típus akkor jelenik meg, ha a biztosított személy úgy dönt, hogy kilép a *SERPS*-ből, valamint a foglalkoztatási nyugdíjalapból azért, hogy a személyre szabott magánnyugdíjalapba lépjen be. Ebben az esetben a nemzeti biztosítási alap átutalja az adott személy társadalombiztosítási hozzájárulását a választott alaphoz.

Hangsúlyozni kell, hogy a szóban forgó kifizetéseket nem lehet transzferekként osztályozni, mivel azok garantált kötelezettséget teremtenek a fogadó rendszerek számláiban.

A számbavételnek ez a módja összhangban van az ESSPROS bruttó számbavételi elvével (lásd a 137. bekezdést és a 3. mellékletet).

77 Az államháztartási hozzájárulás (2 kód) magába foglalja

- (i) a kormányzati nem hozzájárulásos rendszerek működtetésének a költségvetésben jelentkező költségeit és
- (ii) a költségvetésből más rezidens szociális védelmi rendszernek nyújtott pénzügyi támogatást.

78 Az (i) osztály olyan költségvetési kiadásokat foglal magában, mint pl. egy adott ország minden lakosa számára egy meghatározott minimális jövedelmet garantáló állami rendszerek fenntartása, vagy az állami segítségnyújtás keretében a nélkülöző háztartásoknak juttatott áruk és szolgáltatások költsége. A (ii) osztályba tartoznak többek között azok a viszonzatlan befizetések, amelyeket a költségvetés biztosít kormányzati és magán szociális védelmi rendszereknek, hogy hozzájáruljon az általuk nyújtott juttatások költségeihez, az adminisztrációs költségeikhez, vagy hogy finanszírozza a tárgyidőszaki vagy korábbi deficitjüket. Ide tartoznak azok a rendkívüli kormányzati kiadások, melyeknek célja a szociális védelmi rendszerek biztosítási tartalékainak növelése, valamint a kormányzat által a szociális védelmi rendszereknek átengedett sorsjátékbevételek.

Mind a folyó, mind a tőke-transzfereket számba kell venni.¹¹ Világos különbséget kell tenni azon transzferek között, melyeket az intézményi egységek, mint szociális védelmi rendszerek fenntartói, illetve amelyeket egyéb minőségükben kapnak. Azt a költségvetési transzfert, amelynek meghatározott célja, hogy valamely intézményi egységet képessé tegyen egy szociális védelmi rendszer fenntartására, költségvetési hozzájárulásként kell számba venni. Mindazonáltal az olyan transzfereket, amelyeket a költségvetés szociális védelmi rendszereket működtető és más típusú intézményi egységeknek egyaránt nyújt, nem kell számba venni, mivel ezeknek nem kifejezetten a szociális védelem finanszírozása a célja. Például a kifejezetten csak szociális lakásépítő társaságoknak nyújtott beruházási kedvezmények ide tartoznak, míg az építésre általában adott kedvezményeket a elszámolásból ki kell zárni.

79 Az államháztartási hozzájárulásba nem tartoznak bele az állam, mint munkáltató által fizetett, jelenlegi és volt alkalmazottai és azok eltartottai részére jogosultságot biztosító tényleges vagy imputált társadalombiztosítási befizetések (ezeket a *Munkaadó által fizetett társadalombiztosítás* alá soroljuk). Szintén nem itt vesszük figyelembe azokat az adományokat, amelyeket a költségvetési szociális védőrendszerek nyújtanak más rendszereknek (ezek a *Transzferek más rendszereknek/rendszerektől* osztályban kerülnek elszámolásra).¹²

¹¹ A tőke-transzfer a műveletben részt vevő felek legalább egyikénél, eszköz vagy eszközök beszerzésével, vagy eladásával jár. Minden egyéb transzfer, folyó transzfernek minősül.

¹² Lásd még a 2. mellékletet, ahol a különböző költségvetési kifizetések osztályozásának áttekintése található.

80 Ha költségvetési megfontolásokból az állam a kormányzati szociális védelmi rendszerek többlettartalékaiból pénzt von el, akkor ezt negatív államháztartási hozzájárulásként vesszük számba.

81 A költségvetési hozzájárulás kategóriája „Pántlikázott” adókra és Általános bevételre van bontva:

A pántlikázott adók (21 kód) olyan adóbevételek, amelyek törvény értelmében kizárólag szociális védelemre használhatók fel.

A pántlikázott adók és a kötelező társadalombiztosítási hozzájárulás közti alapvető különbség az, hogy a társadalombiztosítási hozzájárulást azért fizetik, hogy személyes jogosultságot biztosítsanak a juttatásra, míg a pántlikázott adók nem biztosítanak ilyen jogot, egyszerűen csak egy módját jelentik az állami finanszírozásnak.

Megegyezés alapján minden olyan időszakos kifizetés, amelyet a védelemben részesülő személyek vagy számukra munkáltatóik fizetnek be a kötelező univerzális rendszerekbe, társadalombiztosítási hozzájárulásként értelmezendő (lásd 1. bekezdés), amennyiben jövedelem, fizetés vagy munkavállalói létszám függvényében történik.

Minden adófajta megpántlikázható a szociális védelem finanszírozása céljából.

82 Általános bevételek (22 kód) a pántlikázott adókon kívüli egyéb forrásból származó költségvetési hozzájárulások.

83 Átutalások más rendszerekből (3 kód) más szociális védelmi rendszerektől kapott viszonzatlan átutalások.

A más rendszertől kapott transzfer példája, amikor az egyik rendszer hozzájárul a másik deficitjének csökkentéséhez.

Nem tartoznak a rendszerek közötti transzferekhez:

- (i) az árukért és szolgáltatásokért történő fizetések
- (ii) a biztosított személy egyik rendszerből egy másikba való átlépéséhez kapcsolódó eszközátadás (ez *Rendszerek közt átcsoportosított társadalombiztosítási hozzájárulásnak tekintendő*, lásd a 76. bekezdést);
- (iii) azok a társadalombiztosítási hozzájárulások, amelyeket a szociális védelmi rendszerek a kedvezményezettjeik nevében más szociális védelmi rendszerekbe fizetnek be. Ezeket a befizetéseket az (ii) esetével analóg módon, rendszerek között átcsoportosított társadalombiztosítási hozzájárulásnak tekintjük;
- (iv) kormányzati fizetések, amelyeket az állam nem szociális védelmi rendszer fenntartójaként, hanem inkább közhatósági minőségében eszközöl. Ezek a kifizetések az államháztartási hozzájárulások között kerülnek elszámolásra;
- (v) a rendszerek közti kifizetések, amelyekre azért kerül sor, mert az egyik rendszer műveleteket hajt végre a másik nevében, pl. egy alacsonyabb szintű kormányzati rendszer közvetít egy központi kormányzati rendszer számára. Ezek a kifizetések meg sem jelennek, mivel az ESSPROS csak az elsődleges felek számláin szereplő műveleteket veszi számba. Lásd a 145–147. bekezdéseket;

(vi) viszonzatlan kifizetések, amiket a rezidens szociális védelmi rendszerek kapnak, nem rezidens rendszerektől vagy fizetnek nem rezidens rendszerekbe. Minthogy ez utóbbiak a „Külföld” szektorhoz tartoznak (lásd 9. fejezet), – amely egységek olyan csoportjaként van definiálva, amely nem jellemezhető egyetlen funkcióval, ill. forrással – nem azonosíthatók külön-külön. A szóban forgó kifizetések ezért *Egyéb bevételek* címen kerülnek osztályozásra.

Nemzeti szinten a rendszerek közti transferek kiegyenlítik egymást, mivel minden egyes, rendszerek közti transzferként osztályozott kiadási tételnek megvan a neki megfelelő bevételi tétele ugyanazon kategóriában és ugyanabban az összegben.

84 Egyéb bevételek (4 kód) a szociális védelmi rendszerek vegyes folyó- és tőkebevételei. A kategórián belül az alábbi két alcsoport található:

85 Tulajdonosi jövedelem (41 kód) az a jövedelem, amit a pénzügyi eszköz vagy a nem termelt tárgyi eszköz tulajdonosa azáltal élvez, hogy az eszközt egy másik intézményi egység rendelkezésére bocsátja.

A gyakorlatban ez többnyire a tényleges kamatot és osztalékokat jelenti. A tulajdonosi jövedelemből származó bevételek közé tartoznak vállalkozói jövedelmek is, mint pl. a rendszert működtető intézményi egység által a rendszerbe bevitt lakások kiadásából származó bevételek. Meg kell jegyezni, hogy a szociális védelmi rendszerek definíciójuk szerint nem folytathatnak termelőtevékenységet, így önmaguk nem hozhatnak létre vállalkozói jövedelmet.

86 Az Egyéb (42 kód) kategória a máshová be nem sorolható vegyes bevételeket tartalmazza. Ilyenek pl. a gyűjtésekből származó bevételek (főleg a háztartásoktól származó ajándékok), a magán-nyereményjátékok nettó bevételei, biztosítótársaságokkal szembeni követelések, és az olyan nagy értékű ajándékok, mint a magánszektorból származó hagyatékok. A kategória nem foglalja magában a kedvezményezettek által áruk és szolgáltatások költségmegosztásaként közvetlenül nyújtott kifizetéseket. Ezek a kifizetések az árukat és a szolgáltatásokat árusító intézményi egység, és nem a szociális védőrendszer bevételeit képezik.

5.3. A nemzetgazdasági szektorok osztályozása, ahonnan a bevételek származnak

D/ tábla: A nemzetgazdasági szektorok osztályozása, ahonnan a szociális védelmi rendszerek bevételei származnak

1	Rezidens intézményi egységek összesen,
11	Vállalatok (nem pénzügyi és pénzügyi)
12	Kormányzat
121	Központi kormányzat
122	Regionális és helyi kormányzat
123	Társadalombiztosítási alapok
13	Háztartások
14	Háztartásokat segítő nonprofit intézmények
2	Külföld

87 A nemzetgazdasági szektorok definíciói, ahonnan a szociális védelmi rendszerek bevételei származnak, megegyeznek a nemzeti számlákban használtakkal.

88 Az intézményi egységet úgy definiáljuk, mint egy olyan elemi szintű gazdasági döntéshozó központot, amelyet a főtevékenysége gyakorlásában működési azonosság és döntéshozatali önállóság jellemez. Minden háztartás intézményi egység. Egyéb rezidens egységek akkor alkotnak intézményi egységet, ha döntési önállósággal rendelkeznek elsődleges feladatuk gyakorlásában, és vagy teljes számlarendszert vezetnek, vagy szükség esetén mind jogi, mind gazdasági szempontból lehetséges és értelmes egy teljes számlarendszer összeállítása.

Hogy egy egység a főtevékenysége gyakorlásában döntéshozatali önállósággal rendelkezzen, az szükséges, hogy

- saját jogon rendelkezzen árukkal vagy eszközökkel, és így képes legyen ezek tulajdonjogát más intézményi egységekkel elcserélni;
- képes legyen gazdasági döntéseket hozni, és gazdasági tevékenységet folytatni, amiért jogilag közvetlenül felel és elszámoltatható;
- képes legyen kötelezettségeinek eleget tenni, további kötelezettségeket vállalni, és szerződéseket kötni.

A *teljes számlarendszer* azt jelenti, hogy a számbavételi időszak alatt végrehajtott összes gazdasági és pénzügyi művelet elszámolásra kerül, valamint összeállítják az eszközök és források mérlegét.

A háztartások az elsődleges funkciójuk vonatkozásában mindig élvezik a döntés szabadságát, ezért intézményi egységeknek tekintendők még akkor is, ha nem vezetnek teljes könyvelést.

89 A nemzetgazdasági szektorok az azonos gazdasági működés (gazdálkodási forma) alapján aggregált intézményi egységek.

90 Az összes belföldi (rezidens) intézményi egység (1 kód) mindazon intézményi egységeket jelenti, amelyek az országban rezidensek. A hovatartozás elveit a 9. fejezet fejt ki.

91 A „vállalatok” szektor (11 kód) azokból az intézményi egységekből áll, amelyek elosztási és pénzügyi műveletei elkülönülnek a tulajdonosaik műveleteitől, amelyek főtevékenysége termékek és szolgáltatások előállítására, és amelyek piaci termelők.

Ide tartoznak a szövetkezetek, a korlátolt felelősségű társaságok és a kvázivállalatok (azaz az olyan jogi személyiséggel nem rendelkező piaci termelők, amelyek gazdasági és pénzügyi működése eltér a tulajdonosokétól, tehát a tulajdonosokhoz való de facto viszonyuk olyan, mint a vállalatnak a részvényeseihez).

A vállalatok akkor kezelnek szociális védőrendszereket, ha biztosítótársaságként tevékenykednek, vagy ha alkalmazottaik számára nem önálló rendszereket tartanak fenn. A juttatást tényleges vagy imputált munkáltatói társadalombiztosítási hozzájárulás fizetésével biztosítják alkalmazottaik számára.

92 A kormányzat szektora (12. kód) az alábbiakat tartalmazza:

(i) a politikai eljárással létrehozott, más intézményi egységek felett egy adott területen közigazgatási hatalommal felruházott rezidens jogi személyek, amennyiben a kihozataluk döntő részben közösségi szolgáltatásokból áll, avagy olyan termékekből és szolgáltatásokból, amelyeket ingyen, vagy a termelési költségek kevesebb mint 50%-át fedező áron nyújtanak;

(ii) azok a rezidens nonprofit intézmények, amelyek kihozataluk döntő részét ingyen, vagy a termelési költségek kevesebb mint 50%-át fedező áron nyújtják más intézményi egységeknek, és az (i) pont alatt említett egységek ellenőrzik és finanszírozzák őket;

(iii) a rezidens társadalombiztosítási alapok, azok az intézményi egységek, melyek főtevékenysége társadalmi juttatások nyújtása, és amelyek megfelelnek az alábbi kritériumok mindegyikének:

- Törvény vagy rendelet értelmében a lakosság meghatározott csoportjai kötelesek résztvenni a rendszerben, ill. abba hozzájárulást fizetni;
- a hozzájárulások és a juttatások meghatározása, ill. jóváhagyása tekintetében az intézmény irányításáért a kormány felel, függetlenül felügyelőtestületi vagy munkáltatói szerepétől.

93 A Központi kormányzat (1 kód) alszektor tartalmazza az (i) típushoz tartozó azon intézményi egységeket, melyek hatásköre az ország egészére kiterjed, valamint az (ii) típushoz tartozó, általa irányított és finanszírozott valamennyi intézményi egységet.

A Regionális és helyi kormányzat (122 kód) alszektor tartalmazza mindazokat az (i) típusba tartozó kormányzati intézményi egységeket, melyek hatásköre az országnak csak egy részére korlátozódik, és azokat az (ii) típusba tartozó egységeket, amelyeket irányítanak és finanszíroznak. Regionális kormányzatokkal, a szövetségi alkotmánnyal rendelkező országokban (Belgium, Németország, Ausztria) találkozhatunk.

A Társadalombiztosítási alapok (123 kód) alszektor tartalmazza az összes (iii) típusú intézményi egységet, függetlenül működésük földrajzi területétől.¹³

¹³ AZ ESSPROS nem definiálja a „társadalombiztosítási rendszert”. A társadalombiztosítási alapok olyan intézményi egységek, amelyek a legkülönbözőbb jellemzőkkel bíró rendszereket működtethetnek.

A szociálpolitika keretében a kormányzat rendszerint többféle hozzájárulásos és nem-hozzájárulásos rendszert működtet. Juttathat folyó vagy tőke-transzfereket más intézményi egységeknek, különösen nonprofit intézményeknek, az általuk igazgatott szociális védelmi rendszerek finanszírozására és támogatására. Juttatásokat biztosít a köztisztviselők és más alkalmazottak számára tényleges munkáltatói társadalombiztosítási hozzájárulás fizetésével. Rendszerint közvetlenül is nyújt bizonyos társadalmi juttatásokat az alkalmazottainak.

Végül, a kormányzat egyéb csatornákon keresztül is nyújthat szociális védelmet (pl. piaci termelőknek nyújtott a költségvetési juttatások, támogatások), de ezeket az ESSPROS központi rendszere nem regisztrálja.

- 94 A „*Háztartások*” szektorába (13 kód) az egyének, illetve egyének csoportjai tartoznak fogyasztói minőségükben, valamint olyan vállalkozókként, akik piaci termékeket állítanak elő, ill. nem pénzügyi és pénzügyi szolgáltatásokat nyújtanak, feltéve, ha e tevékenységeket nem elkülönült, ún. „kvázivállalatokként”¹⁴ kezelt egységekben folytatják. A szektor magába foglalja azon egyéneket vagy egyének csoportjait is, akik/amelyek kifejezetten a saját végső felhasználásukra állítanak elő termékeket, ill. nyújtanak nem pénzügyi szolgáltatásokat.

A Háztartásokat mint fogyasztókat úgy definiálja, mint a nem szükségszerűen rokoni kapcsolatban lévő, de közös lakásban, közös jövedelemből és vagyonból élő, és bizonyos típusú (főleg a lakással és az étellel kapcsolatos) termékeket és szolgáltatásokat közösen fogyasztó emberek kis rezidens csoportjait;

A munkaadó lakásában élő háztartási alkalmazottak nem tartoznak a munkaadó háztartásába. Azokat, akik állandóan vagy tartósan valamilyen intézményben élnek és gazdasági cselekvési, döntési autonómiával nem, vagy alig rendelkeznek, egyetlen intézeti háztartáshoz tartozóknak tekintjük. Ilyenek például a kolostorokban élő szerzetesrendek, az elmeógyógyintézeti tartós betegek, a hosszú börtönbüntetésre ítélt rabok, vagy az állandó jelleggel nyugdíjas otthonokban élő idős emberek.

A modulokban, mikroadatok alapján, a háztartási szektor további alszektorokra bontható olyan kritériumok alapján, mint pl. a háztartás összetétele, jövedelmének nagysága és fő forrása, vagy a lakóhely típusa.

A háztartások egyaránt termelő- és fogyasztóegységek. A rendszerben úgy jelennek meg, mint a társadalmi juttatások kedvezményezettjei, és mint a szociális védelmi rendszerek hozzájárulói – munkáltatói hozzájárulás fizetése révén (ha piaci termelők vagy háztartási alkalmazottak munkaadói), illetve a biztosított által fizetett társadalombiztosítási hozzájárulás révén.

- 95 A háztartásokat segítő nonprofit intézmények szektorába (14 kód) tartoznak mindazok a belföldi nonprofit intézmények, amelyek outputjuk legnagyobb részét ingyen, vagy a termelési költségeik 50%-ánál kevesebbet fedező árakon adják a háztartásoknak, kivéve azokat, amelyeket kormányzati szervek ellenőriznek és finanszíroznak. (V. ö. a kormányzati szektor definíciójával a 92. (ii) bekezdésben).

Sok szociális védelmi rendszert működtet *Háztartásokat segítő nonprofit intézmény*. Munkaadói szerepükben tényleges munkáltatói társadalombiztosítási hozzájárulást is fizethetnek, ill. ezen intézményekben dolgozó alkalmazottak számára közvetlenül is nyújthatnak társadalmi juttatásokat.

---

¹⁴ A kvázivállalatok tranzakciói a vállalati szektorban kerülnek számbavételre.

96 A „Külföld” kategóriába (2 kód) tartozik minden nem rezidens intézményi egység.

Az ESSPROS abban az esetben veszi figyelemmel a „*Külföld*” műveleteit, ha azok rezidens egységekhez kapcsolódnak. Ilyen például a nem rezidens kedvezményezettek által társadalombiztosítási hozzájárulások fizetése a rezidens szociális védelmi rendszerekbe. A *rezidens* definíciója a 9. fejezetben található.

6. A SZOCIÁLIS VÉDELMI RENDSZEREK KIADÁSAI

6.1 Bevezetés

- 97 A szociális védelmi rendszerek kiadásait típus szerint osztályozzuk, ami jelzi a kiadás jellegét, vagy indokát.
- 98 Az ESSPROS a kiadások négy fő kategóriáját különbözteti meg. Az első a társadalmi juttatásokra fordított kiadások kategóriája, ami a kedvezményezetteknek pénzben, vagy áruk és szolgáltatások formájában átadott eszközöket jelenti. Az ilyen jellegű kiadások bemutatása az ESSPROS egyik legfontosabb célja; a kézikönyv II. része teljes terjedelmében a társadalmi juttatások különféle típusai bemutatásának lett szentelve. A kiadások második kategóriája a rendszert terhelő adminisztratív költségekre vonatkozik. A harmadik és a negyedik kategóriába a más rendszereknek történő átutalások (transzferek) és az egyéb kiadások tartoznak.

6.2 A kiadások típusai

E/ tábla: A szociális védelmi rendszerek kiadásainak osztályozása típus szerint

1	Társadalmi juttatások
2	Adminisztrációs költségek
3	Átutalások más rendszereknek
4	Egyéb kiadás
	41 Tulajdonosi jövedelem
	42 Egyéb

- 99 Társadalmi juttatások (1 kód) a szociális védelmi rendszerek pénzbeni vagy természetbeni transzferei a háztartások vagy egyének számára abból a célból, hogy meghatározott kockázatok vagy szükségletek terhein könnyítsenek.

A kockázatok vagy szükségletek (funkciók) egyezményes listája a 11. bekezdésben található.

- 100 A központi rendszerben a társadalmi juttatások alatt kizárólag pénzbeni kifizetéseket, visszatérítéseket és a közvetlenül juttatott árukat és szolgáltatásokat értjük.¹⁵ Ezek mindegyike közvetlen juttatás abban az értelemben, hogy olyan haszon, ami a kedvezményezettek (korrigált) rendelkezésre álló jövedelmében azonos nagyságú növekedést eredményez.

A társadalmi juttatások lehetnek passzívok, ha egy társadalmi kockázat vagy szükséglet megjelenése miatt elszenvedett kárt térítik meg, és lehetnek aktívok, azaz megpróbálhatják egy adott társadalmi kockázat vagy szükséglet megjelenését elkerülni, vagy az ellenszerét megtalálni.

¹⁵ Egyetlen nagyon speciális adójuttatás kivételével. Lásd a 118. bekezdést.

A pénzbeni juttatásokat adhatják átalányösszegben, vagy meghatározhatók a kedvezményezett szükségletei, (előző) keresete, fizetett társadalombiztosítási hozzájárulása stb. függvényében. Ez utóbbi esetben különböző küszöböket és plafonokat alkalmazhatnak. A visszatérítések, valamint a közvetlenül nyújtott termékek és szolgáltatások általában a kedvezményezett szükségleteitől függenek. Bizonyos esetekben a kedvezményezettnek hozzá kell járulnia a természetbeni juttatás költségéhez (ezek a kifizetések nem szociális védelmi kiadásként osztályozandók).

Az I. rész 7. fejezete ismerteti a társadalmi juttatások osztályozásának legfontosabb jellemzőit, a 130–139. bekezdések pedig a számbavétel alapelveit mutatják be. A kézikönyv II. része ismerteti részletesen a társadalmi juttatások különböző típusait.

101 A rezidens szociális védelmi rendszerek mind a rezidens, mind a nem rezidens, védelemben részesíthető személyeknek nyújthatnak társadalmi juttatásokat. Fordítva, a rezidens háztartások és egyének is kaphatnak nem rezidens rendszerektől társadalmi juttatást. Ez utóbbi juttatásokat nem veszik figyelembe a számlákban, mivel nem kapcsolódnak a rezidens szociális védelmi rendszerekhez.

102 Adminisztrációs költségek (2 kód) a rendszer irányításáért és működtetéséért a rendszerre terheltek költségek.

Az adminisztrációs költségek magukban foglalják a kedvezményezettek nyilvántartásának, a hozzájárulások beszedésének, a juttatások intézésének, az ellenőrzésnek, a viszontbiztosításnak, a pénzügyi kezelésnek a költségeit, valamint az általános költségeket (lásd a 138. bekezdést az adminisztrációs költségek számbavételéről).

A központi rendszer nem igényli az adminisztrációs költségek bontását.

103 Nem tartoznak az adminisztrációs költségek közé:

(i) a kedvezményezettek számára házon belül nyújtott egészségügyi ellátás, vagy áruk és szolgáltatások költsége. Ezek a költségek, az áruk és szolgáltatások előállításához szükséges adminisztratív költségekkel együtt, a természetbeni társadalmi juttatások között kerülnek elszámolásra (lásd a 132. bekezdésben a védelmi rendszert fenntartó intézményi egységek által termelt juttatások értékelése). A más termelőktől a kedvezményezettek számára vásárolt árukra és szolgáltatásokra fordított kiadások szintén a természetbeni társadalmi juttatások között szerepelnek.

(ii) a piaci termelőktől az ellátottak számára történő áru- és szolgáltatásvásárlások kiadásai; ezeket is a természetbeni társadalmi juttatások között kell számba venni (lásd a 131. bekezdést);

(iii) a rendszer által felvett hitelek kamatainak fizetése – ez az egyéb kiadások között, a tulajdonosi jövedelmek alatt szerepel;

(iv) a széles értelemben vett szociálpolitikáért és az általános felügyeletért felelős minisztériumokban és más testületeknél kifizetett munkavállalói jövedelmek. Mivel ezek az alkalmazottak nem foglalkoznak közvetlenül és kifejezetten a szociális védelmi rendszerek igazgatásával, keresetüket az ESSPROS nem veszi figyelembe.

104 Az egyszerűség kedvéért az adminisztrációs költségeket nem vesszük számításba, ha azok a rendszert igazgató intézményi egység belső folyó költségeinek (termelőfelhasználásának) elválaszthatatlan részét képezik. Ez érvényes az összes nem alapszerű munkáltatói rendszerre és feltehetően bizonyos állami segélyező és alapszerű munkáltatói rendszerekre is. Mindazonáltal a felmerülő költségek körülbelüli nagyságára vonatkozó becsléseket külön táblázatokban meg lehet adni.

105 Átutalások más rendszereknek (3 kód) más szociális védelmi rendszereknek való viszonzatlan kifizetések.

A más rendszereknek fizetendő transzferekre példa a biztosítottak egyik rendszerből egy másikba való átlépésével kapcsolatos transzfer, vagy az egyik rendszer hozzájárulása egy másik deficitjének mérsékléséhez. A bővebb magyarázatot lásd a 83. bekezdésben.

Országos szinten az adott és kapott transzferek kiegyenlítik egymást, mivel mindegyik kiadásként megjelenő átutalási tételnek meg kell hogy legyen a bevételi megfelelője, azonos összegben, azonos kategóriában.

106 Egyéb kiadások (4 kód) a szociális védelmi rendszerek vegyes kiadásai. Ezeket tulajdonosi jövedelem fizetésére és egyébre bontjuk.

107 Tulajdonosi jövedelem (41 kód) az a jövedelem, amit a pénzügyi eszköz, vagy a nem termelt tárgyi eszköz tulajdonosa azért kap, mert egy másik intézményi egység számára anyagi eszközöket biztosít, vagy a nem termelt tárgyi eszközt rendelkezésre bocsátja.

A gyakorlatban ez többnyire a rendszer által bankoknak vagy más hitelezőknek a felvett kölcsönök kapcsán fizetendő tényleges kamatokat jelenti.

108 Az Egyéb kategória (42 kód) tartalmazza az összes máshová be nem sorolható kifizetéseket, mint például a jövedelem és a vagyon után fizetett adót. A kölcsönökre való tőkevisszafizetések itt nem kerülnek elszámolásra: ezek pénzügyi műveletek, amelyek kívül esnek a központi rendszeren.

7. TÁRSADALMI JUTTATÁSOK, FŐ OSZTÁLYOZÁS

109 A központi rendszerben a társadalmi juttatásokat funkció és típus szerint osztályozzuk. Egy társadalmi juttatás funkciója arra az elsődleges célra utal, amelyre a szociális védelmet nyújtják, tekintet nélkül az ellátás jogi vagy intézményi formájára (lásd a 16. és 17. bekezdéseket). A juttatás típusa a védelem nyújtásának formáját jelenti.

7.1 Funkció szerinti osztályozás

110 Az ESSPROS a szociális védelem nyolc funkcióját különbözteti meg.

F. Tábla: Szociális védelmi funkciók	
Funkció	Rövid leírás
1. Betegség/ egészséggondozás	Pénzbeni jövedelemfenntartás és -támogatás fizikai vagy idegi megbetegedés esetén, a rokkantságot kivéve. Egészségügyi ellátás a védett személyek egészségének helyreállítása vagy javítása érdekében, függetlenül a betegség eredetétől.
2. Rokkantság	Pénzbeni vagy természetbeni jövedelemfenntartás és -támogatás (az egészségügyi ellátás kivételével) a testileg vagy szellemileg rokkant emberek számára, a gazdasági, illetve a társadalmi tevékenységbe illeszkedésük érdekében.
3. Öregség	Pénzbeni vagy természetbeni jövedelemfenntartás és -támogatás (az egészségügyi ellátás kivételével) az öregséggel kapcsolatban.
4. Hátrahagyottak	Pénzbeni vagy természetbeni jövedelemfenntartás és -támogatás egy családtag elhalálozása miatt.
5. Család/gyermek	Pénzbeni vagy természetbeni támogatás (az egészségügyi ellátás kivételével) a terhesség, szülés, örökbefogadás, gyermeknevelés és más családtagok gondozásának költségei miatt.
6. Munkanélküliség	Pénzbeni vagy természetbeni jövedelemfenntartás és -támogatás a munkanélküliség miatt
7. Lakás	A lakásköltségekhez nyújtott segítség.
8. Máshová nem sorolt társadalmi kirekesztettség	Pénzbeni vagy természetbeni támogatás (az egészségügyi ellátás kivételével), amely kifejezetten a többi funkcióba nem sorolható társadalmi kirekesztettség ellen irányul.

111 Célszerű, ha a statisztika összeállítói törekszenek arra, hogy azonosítsák a juttatás nyújtásának pontos okát, és ha szükséges, a juttatás teljes értékét olyan komponensekre bontják, amelyek már hozzárendelhetők a helyes funkcióhoz. Ez az egyetlen módja, hogy országok közti össze-

hasonlításra alkalmas statisztika szülessen, nem feledkezve meg arról, hogy a szociális védelem intézményi szervezete országanként számottevően különbözik.

- 112 Egy rendszer juttatásainak funkcionális osztályozását a juttatások célja határozza meg, és nem az a terület, amelyben a rendszer működik. Például egy öregségi rendszer adhat olyan juttatásokat, amelyek a „Hátrahagyottak”, vagy a „Család/gyermek” funkcióba tartoznak. A juttatás funkcióját nem szabad összekeverni a kedvezményezett személyes helyzetével: egy özvegy kaphat munkanélküli-segélyt, vagy egy nyugdíjas is kaphat lakástámogatást. Hasonlóképpen, ugyanazok az áruk és szolgáltatások több funkció kapcsán is nyújthatók, a céltól függően. Erre példa a házi gondozás.

Nem mindig könnyű egy adott társadalmi juttatást a helyes funkcióhoz sorolni. Különösen a keveredő, az egymást átfedő és a homályos célok okoznak problémát.

- 113 *Keveredés* akkor áll elő, ha egy juttatástípus több különféle szociális kockázatot vagy szükségletet szolgál. Ilyen esetekben meg kell nézni, hogy a juttatás szétszedhető-e, és az egyes részei külön funkciókhoz rendelhető-e. Ehhez meg kell vizsgálni, pontosan mik azok a körülmények, melyek alapján az egyén vagy a háztartás alkalmas a juttatásra.

Esetenként a legjobb módszer valamilyen gyakorlatot kialakítani. Például, ha ugyanaz a juttatástípus nyújtható rokkantaknak is és öregeknek is, akkor elég nehéz megállapítani, hogy egy időskorú rokkant milyen minőségében kapja a juttatást. Gyakorlati okokból ilyenkor az a legjobb, ha eldöntjük, hogy (például) egy bizonyos kor felett a juttatást mindenki az „Öregség” funkció alatt kapja.

Keveredés lehet szociális és másfajta célok között is. Erre példa a vak vagy süket gyermekek speciális iskoláinak átadott költségvetési eszközök esete. Ilyenkor a transzfernek azt a részét, amely az iskola normál oktatási funkcióját finanszírozza (és, amit az ESSPROS nem tekint szociális védelemnek), le kell választani arról a részről, amely az oktatásnak a speciális körülményekre való adaptálását finanszírozza (ami szociális védelmi kiadás).

- 114 A célok *átfedése* fordul elő olyankor, amikor a juttatás nem egy, hanem két vagy több egyidejűleg fennálló kockázatra vagy szükségletre irányul. Ilyen például a csak nagycsaládoknak nyújtott lakástámogatás. Amennyiben az így kombinált funkciók egyike sem dominál, és a kézikönyv II. része sem ad eligazítást, akkor azt a szabályt kell alkalmazni, hogy a specifikusabb cél megelőzi az általánosabbat. A szociális védelem funkcióinak csökkenő specializáción alapuló sorrendje a következő: Betegség (egészségügyi ellátás), lakás, öregség, rokkantság, hátrahagyottak, munkanélküliség, betegség (pénzbeni juttatás), család/gyermek és a máshova nem sorolható társadalmi kirekesztettség. Ezt az elvet követve a példában szereplő juttatást a „Lakás” funkció alá kell besorolni.
- 115 A célok *homályossága* olyankor áll elő, amikor a juttatás más célt szolgál (a csalást is beleértve), mint ami az eredeti szándék volt. Gyakorlati megfontolásból a rendszer általában nem próbálja korrigálni az ilyen implicit behelyettesítést. Jó péla erre a rokkantsági juttatás, amit magas munkanélküliség esetén a munkanélküli-segély alternatívájaként, a munkaerőpiac elhagyásának egyik módjaként kezelnek. Ha a behelyettesítés nyilvánvaló a juttatásra minősítő körülmények alapján, akkor a juttatást a tényleges, és nem a hivatalos funkciója szerint kell besorolni. Például az ESSPROS az egyértelműen munkaerő-piaci okok miatt nyújtott korendményes nyugdíjjuttatásokat a „Munkanélküliség” funkciónál veszi számba.

- 116 Még a fenti általános elvek mellett is felmerülhetnek elhatárolási problémák, amelyeket csak bizonyos konvenciók elfogadásával lehet megoldani. További útmutatásért lásd a kézikönyv II. részét.

7.2 Típus szerinti osztályozás

- 117 A társadalmi juttatások típus szerinti osztályozása kétszintű: először egy tömör, általános osztályozás, amely elvileg minden funkcióra alkalmazható, másodszer egy részletesebb osztályozás, ahol a tételek csak egy vagy legfeljebb néhány funkcióra értelmezhetők. A jelen fejezet az általános osztályozást mutatja be; a részletes szintkategóriáinak definícióit a kézikönyv II. része tartalmazza.

G/ tábla: A társadalmi juttatások általános osztályozása típus szerint

1	Társadalmi juttatások
11	Pénzbeni juttatások
111	Rendszeres
112	Eseti
12	Természetbeni juttatások
13	Rendszerek között átcsoportosított társadalombiztosítási hozzájárulások

A társadalmi juttatások általános definícióját lásd feljebb, a 99. bekezdésben.

- 118 A pénzbeni juttatás (11 kód) olyan juttatás,

- (i) amelyet pénzben fizetnek;
- (ii) amelyhez a címzettnek nem kell tényleges költségeket igazolnia.

Azok a juttatások, melyek a kedvezményezettől tényleges költségei igazolását igénylik, visszatérítések, amiket a rendszer a „Természetbeni juttatások” (12 kód) közé sorol.

A háztartások által fizetendő adók bizonyos csökkentései és visszatérítései pénzbeni juttatásnak minősülnek, feltéve, hogy az alábbi körülmények mindegyike fennáll:

- (i) megfelelnek a szociális védelem általános definíciójának;
- (ii) fix összegű kedvezményként adják;
- (iii) a juttatást pénzben fizetik, ha a háztartások adóköteles jövedelme túl alacsony az adócsökkentésből származó előny érvényesítéséhez.

Ebben az esetben az adócsökkentés, illetve visszatérítés a központi rendszerben pénzbni juttatásként kerül elszámolásra.¹⁶

- 119 Rendszeres pénzbni juttatások (111 kód) azok a pénzbni juttatások, amelyeket rendszeres időközönként fizetnek, pl. hetente, havonta vagy negyedévente.

A nyugdíjak összes típusa periodikus juttatás.

- 120 Eseti juttatások (112 kód) azok a pénzbni juttatások, amelyeket egyetlen alkalommal, vagy egyösszegben fizetnek ki.

Példák: anyasági juttatások, végkielégítések és az olyan alacsony összegű nyugdíjak, amelyeket célszerűbb egy összegben kifizetni. Kivételesen az ilyen juttatásoknál is lehetséges egynél több kifizetés: pl. Luxemburgban az anyasági segélyt három részletben fizetik.

- 121 Természetbeni juttatások (12 kód) az áruk és szolgáltatások formájában nyújtott juttatások.

Adhatók visszatérítésként, vagy közvetlenül. A visszatérítés olyan kifizetés formájában történő juttatás, amely a kedvezményezett meghatározott termékekre vagy szolgáltatásokra fordított kiadásait teljesen vagy részlegesen kompenzálja. A közvetlenül adott juttatások azok a termékek és szolgáltatások, amelyeket úgy nyújtanak, hogy a kedvezményezettnek nem kell megelőlegeznie. Az árukat és szolgáltatásokat előállíthatja a szociális védőrendszert működtető intézményi egység, vagy vásárolhatja más termelőtől. Ez a megkülönböztetés fontos lehet a juttatás értékének megállapításánál (lásd a 131. és 132. bekezdéseket).

A közvetlenül juttatott áruk és szolgáltatások költségeihez a kedvezményezett részéről történő hozzájárulás (költségmegosztás) nem képezi részét a társadalmi juttatás értékének. Az ilyen hozzájárulásokat az ESSPROS nem veszi számba, mivel ezek a háztartás fogyasztási kiadásai közé tartoznak (v.ö. a 133. bekezdéssel).

- 122 A rendszerek között átcsoportosított társadalombiztosítási hozzájárulások (13 kód) olyan kifizetések, melyeket valamely szociális védelmi rendszer biztosít egy másik szociális védelmi rendszer számára azzal a céllal, hogy a szociális védelemben részesülő személyek számára fenntartsa, vagy növelje a fogadó rendszer által biztosítandó szociális védelmi jogokat. Lásd a 76. bekezdést.

- 123 Esetenként nehéz megállapítani, hogy bizonyos kifizetések, amelyeket kormányzati szervek termelőegységeknek, vagy azok javára biztosítanak, természetbeni társadalmi juttatásnak minősülnek vagy sem. A döntésben a következő szabályok segíthetnek:

(i) A kormányzat belföldi nem piaci termelőknek nyújtott folyó viszonzatlan kifizetéseit vagy a *Transzferek más rendszereknek*, vagy az *Államháztartási hozzájárulás* kategóriájába kell sorolni, attól függően, hogy a kifizetés egy kormányzati szociális védőrendszer nevében történik-e, vagy nem. (Például: kormányzati transzferek adhatók egy nonprofit szervezetnek, amely ingyenes, vagy majdnem ingyenes házi segítő szolgáltatásokat nyújt beteg vagy rokkant embereknek.)

(ii) Folyó, viszonzatlan költségvetési kifizetések termelők számára, abból a célból, hogy:

---

¹⁶ Semmilyen egyéb költségvetési juttatás, legyen az adócsökkentés, standard adókedvezmény, adóvisszatérítés vagy a kötelező illetékek mérséklése, nem része a központi rendszernek.

- befolyásolják a termelés nagyságát;
  - befolyásolják az árakat függetlenül atól, hogy ki veszi meg az outputot;
  - lehetővé tegyék a termelési tényezők megfelelő díjazását.
- Ezek támogatások, amelyek nem tartoznak az ESSPROS-ba.

- (iii) Költségvetési kifizetések piaci termelők részére abból a célból, hogy részben vagy egészben kompenzálják a segélyezett háztartásoknak közvetlenül és egyénileg juttatott termékek és szolgáltatások költségeit. Ezek közvetlenül nyújtott *Természetbeni társadalmi juttatásnak* minősülnek, amennyiben a kifizetések valamelyik szociális védelmi funkció alá esnek. Erre példa a független orvosok által az országos egészségbiztosítási rendszer keretében nyújtott ellátásért a költségvetésből járó fizetség, vagy a nyugdíjasházaknak adott költségvetési juttatások Dániában.
- (iv) Folyó költségvetési kifizetések piaci termelőknek abból a célból, hogy az egyének vagy háztartások előre meghatározott csoportjainak leszállított áron tudják adni termékeiket. Az ilyen típusú kifizetések *Természetbeni társadalmi juttatásnak* minősülnek, amennyiben valamelyik szociális védelmi funkció alá esnek.
Példák: költségvetési juttatás szociálislakást-építő társaságoknak, vagy közlekedési vállalatoknak az idős korúak kedvezményes viteldíjára. Az ESSPROS ebbe a kategóriába helyezi az egészségügyi ellátás díjának csökkentésére a kórházaknak adott költségvetési juttatást, akkor is, ha vitathatatlanul sok vonását hordozza a (ii) kategóriának.
- (v) A szociális védelmi rendszerek számára nyújtott azon költségvetési kifizetések, amelyek a fizetési haladékért folyamodott vállalatok alkalmazottainak juttatásra való jogosultságát biztosítják:
- kölcsönöknek minősülnek, ha a vállalatnál elvárható, hogy visszatéríti a juttatást;
  - transzferek vállalatoknak, ha a költségvetés lemond a visszafizetésről;
  - csőd esetén ún. *pénzügyi eszközök egyéb mennyiségi változásainak* tekintendő.
- Az ESSPROS ezeket a folyamatokat nem a kormányzat szociális kiadásaként veszi számba; a kifizetések értéke a vállalatok által fizetett *Tényleges munkáltatói hozzájárulásként* jelenik meg.

A 2. melléklet részletes áttekintést ad a különféle kormányzati kifizetések osztályozásáról.

7.3 A jövedelmi/vagyoni helyzet figyelembevétele

- 124 A társadalmi juttatások a jövedelmi/vagyoni helyzethez kötött, illetve nem kötött juttatások csoportjaira bonthatók.

A jövedelmi/vagyoni helyzethez kötött társadalmi juttatások olyan juttatások, amelyek explicit vagy implicit módon függnnek a kedvezményezettek jövedelmének és/vagy a vagyoni helyzetének egy bizonyos szint alá süllyedésétől.

Ezt a szintet nem szükségszerűen definiálják egységesen egy adott országban, eltérő lehet szociális védelmi rendszerként, és különbözhet ugyanazon védelmi rendszer által nyújtott juttatások különböző típusai között is. Meghatározásánál többnyire figyelembe veszik a kedvezményezett családjának az összetételét.

- 125 Jóllehet a legtöbb jövedelmi/vagyoni helyzethez kötött juttatás az alacsony jövedelmű háztartásokat célozza meg, néhány a népesség szélesebb rétege felé irányul. Például Hollandiában,

Olaszországban és Portugáliában vannak bizonyos rendszerek, amelyek jövedelmi/vagyoni helyzethez kötött lakhatási és öregkori támogatást nyújtanak olyan háztartásoknak, amelyeket nem lehet nélkülözőknek tekinteni.

Jövedelmi/vagyoni helyzethez kötött juttatás elvben minden funkcióban nyújtható. Különösen jellemzőek azonban a „Lakás” és a „Máshova nem sorolt társadalmi kirekesztettség” funkciókra.

8. ELSZÁMOLÁSI KONVENCÍÓK

8.1 Bevezetés

- 126 Ebben a fejezetben általános elszámolási konvenciókat, nevezetesen a teljeskörűség és a konzisztencia elvét, az értékelést, a számbavétel időpontját és az elszámolási időszakot, a nettósítás és a konszolidáció, valamint a gazdasági műveleteknél az elsődleges fél elismerésének kérdéseit tárgyaljuk.

8.2 A teljeskörűség és a konzisztencia elve

- 127 Minden gazdasági műveletet számba kell venni, ami az ESSPROS körébe tartozik. A *teljeskörűség elve* alapvetően fontos az adatok nemzetközi összehasonlíthatósága szempontjából.
- 128 Különös figyelmet kell szentelni azoknak a rendszereknek, amelyek összesített értékben jelentős juttatásokat nyújtanak, de igen kevés adminisztratív adattal rendelkeznek (mint pl. a nem alapszerűen működő vállalati korengedményes nyugdíjrendszerek, vagy a betegség idejére a munkáltató által tovább folyósított kereset).

Ha a rendelkezésre álló források nem biztosítanak megfelelő adatokat, becsléshez kell folyamodni. Ezt lehetőleg olyan hasonló rendszerekkel való összehasonlításra kell alapozni, amelyekről elegendő adat áll rendelkezésre.

- 129 A számlákban mindig biztosítani kell a konzisztenciát. Például, ha egy bizonyos juttatástípus megjelenik a számlákon, az annak megfelelő finanszírozási műveletek, meg kell hogy jelenjenek a szociális védelmi rendszerek bevételei között. Egy másik példa, hogy az „Átutalások más rendszereknek” alatt szereplő kiadásnak meg kell egyeznie az „Átutalások más rendszerekből” alatt szereplő bevétellel. Végül, az összes egyedi szociális védelmi rendszer számba vett műveletei pontosan ki kell hogy adják az „ország” összesent.

8.3 Az értékelés

- 130 Az ESSPROS-ban az értékelés *folyó átváltási értéken* történik, amelyen az időtartamra, ill. az időpontra vonatkozó értékek azon az értéken vannak, amennyiért a folyamatok és készletek ténylegesen pénzre válthatók. Bizonyos esetekben, ha a folyó átváltási érték nem megállapítható, a termékek és szolgáltatások értékelése *termelési költségen* történik.

A legtöbb szociális védelemmel kapcsolatos gazdasági művelet pénzáramlás, így értékelése nem okoz gondot. A háztartásoknak nyújtott természetbeni társadalmi juttatások értékeléséhez már szükség lehet némi iránymutatásra.

- 131 Ha az árukat és szolgáltatásokat külső termelőegységtől vásárolták a rendszer számára, a társadalmi juttatás értéke az a tényleges ár, amiben a felek megegyeztek. Nem telhet azonban el túlságosan hosszú idő a beszerzés és a juttatás között, mert ha a két esemény időben nagyon eltávolodik egymástól az áruk készletezése miatt, az eredetileg fizetett ár már nem reprezentálja a természetbeni juttatás valós értékét. Ebben az esetben a juttatást azon az áron kell értékelni, amennyibe az ugyanolyan vagy hasonló termék a juttatás idején került.

132 Ha a rendszert működtető intézményi egység maga állítja elő a természetbeni juttatást, akkor két lehetőség van. Amennyiben a intézményi egység piaci termelő¹⁷, a természetbeni juttatást az azonos termékek és szolgáltatások piaci árán kell értékelni.

Ha juttatást nyújtó egység nem piaci termelő,¹⁸ akkor a természetbeni juttatás értéke a termelési költségek és az ellátottakhoz juttatás költségeinek, azaz az alábbiaknak az összege:

- (i) Termelőfelhasználás¹⁹
- (ii) Munkavállalói jövedelem²⁰
- (iii) Állóeszközök értékcsökkenése²¹
- (iv) Termelési és importadók, mínusz a támogatások²²

A költségek egyéb kategóriáit, mint pl. a kamatköltségeket, nem vesszük figyelembe. A „Munkavállalói jövedelem” tétel szigorúan csak a háztartások szükségleteit kielégítő áruk és szolgáltatások termelésében közreműködő alkalmazottakra vonatkozik. Így az állami kórházakban dolgozó orvosok, ápolónők és adminisztratív dolgozók keresete beletartozik, de az Egészségügyi Minisztérium dolgozóinak keresete nem, mivel ők inkább közösségi, mint személyi szolgáltatást végeznek.

133 A természetbeni társadalmi juttatások értékébe nem tartozik bele az áruk és szolgáltatások teljes költségének az a része, amit az ellátott személyesen fizet. (Az ellátott által fizetett rész a háztartás fogyasztási kiadásának minősül, nem szociális kiadásnak. Ez a termék és a szolgáltatás előállítója számára bevétel, nem a szociális védelmi rendszer számára.

134 Összefoglalva:

- a piaci termelők által nyújtott társadalmi juttatásokat az azonos termékek és szolgáltatások piaci beszerzési árán értékeljük, levonva belőle az ellátottak által fizetett részt;
- a nem piaci termelők által nyújtott társadalmi juttatásokat a termelés és az ellátás költségein értékeljük, levonva belőle az ellátottak által fizetett részt.

---

¹⁷A „piaci termelő” olyan egység, amely termékeket és szolgáltatásokat állít elő, és termelési költségeinek több mint 50 %-át ezek értékesítéséből fedezi. A magánnonprofit szervezetek és a kormányzati egységek is lehetnek piaci termelők. A nonprofit szervezeteken kívül minden magántermelő – konvenció szerint – piaci termelőnek minősül.

¹⁸Olyan magánnonprofit vagy költségvetési szervezet, amelynek a termelési költségeit legfeljebb 50%-ban fedezik az értékesítésből származó jövedelmek.

¹⁹A termelőfelhasználás a termelési folyamathoz inputként felhasznált termékek és szolgáltatások értéke az állóeszközök kivételével, amelyek felhasználását az állóeszközök értékcsökkenéseként vesszük számba.

²⁰Munkavállalói jövedelem az összes pénzbeni és természetbeni díjazás, amit a munkáltató a munkavállalónak a végzett munkájáért fizet. Bérekre és keresetekre, illetve munkáltatói társadalombiztosítási hozzájárulásra bontható.

²¹Az állóeszközök értékcsökkenése az adott időszak alatt a gazdasági avulás és a normál használat miatt elhasználódott állóeszköz mennyiséget reprezentálja, beleértve a normál véletlen károsodás miatt keletkező állóeszközvesztést. Az értéke jelentősen eltérhet az üzleti értékcsökkenési leírási módszerekkel, vagy adózási célokra számított értéktől, különösen infláció esetén.

²²A termelési és az importadók kötelező, viszonzatlan kifizetések pénzben vagy természetben, amelyeket a kormány vagy az EU intézményei vetnek ki az áruk és szolgáltatások termelése és importja, a munkaerő foglalkoztatása, a föld, épületek és más termelésben használt eszközök tulajdonlása vagy használata után. A támogatások folyó viszonzatlan kifizetések, amelyeket a kormány vagy az EU intézményei adnak a termelőknek azzal a céllal, hogy befolyásolják a termelési szintet, az árakat és a termelési tényezők díjazását.

- 135 Ha a nyugdíjasotthonokat, szociális lakástársaságokat és hasonlókat kizárólag a kormányzat finanszírozza, akkor egyszerűbb a juttatásokat a tényleges kormányzati transzferek alapján értékelni, semmint a fenti elveket követni. Ez esetben két feltételt kell figyelembe venni:
- (i) A kormányzati transzfernek csak azt a részét kell számba venni, amelyik a tényleges társadalmi juttatásnak felel meg; bármilyen egyéb, az adminisztrációs költségekhez vagy más kiadásokhoz való hozzájárulást a számbavételből ki kell zárni.
  - (ii) Azt az időtartamot kell számításba venni, amely alatt a juttatást nyújtják. Például, ha a kormányzat a hozzájárulást egy összegben adja (tőke-transzfer), az összeget el kell osztani azon elszámolási időszakok között, amely során a juttatást nyújtják.²³
- 136 Azokat a társadalmi juttatásokat, amelyeket kamatmentes, vagy alacsony kamatozású kölcsönök formájában nyújtanak, a napi piaci kamathoz viszonyított kamatmegtakarítás alapján értékeljük.
- 137 A központi rendszer a társadalmi juttatásokat az utánuk fizetendő adók és más kötelező illetékek levonása nélkül veszi számba (lásd még a 3. mellékletet).
- 138 Az igazgatási költségek értékelésénél (lásd a 102–104. bekezdéseket) további megkülönböztetést kell tennünk a rendszereket igazgató intézményi egységek típusa szerint. Ha a rendszert egy üzleti biztosító, mondjuk egy életbiztosító társaság működteti, az adminisztrációs költségeket a cég által ténylegesen felszámított díjak alapján kell értékelni (minden egyéb, a rendszer kapcsán felmerülő irányítási költséggel, mint pl. az igazgatótanács tagjainak járó díjak együtt). Amennyiben a rendszert kormányzati szervek vagy nonprofit intézmények igazgatják, az adminisztrációs költségeket a felmerült költségek összegeként kell számba venni (azaz a folyó termelőfelhasználás, a munkavállalói jövedelem, az állóeszközök értékcsökkenése és az adók és a támogatások egyenlege; lásd 132. bekezdés).

Ha az adminisztratív költségek a rendszert igazgató intézményi egység folyó termelőfelhasználásának elválaszthatatlan részét képezik, az egyszerűség kedvéért értéküket nem kell imputálni. Ez a helyzet áll fenn az összes nem alapszerű munkáltatói rendszernél, és valószínűleg bizonyos kormányzati nem hozzájárulásos, illetve alapszerű munkáltatói rendszereknél is.

- 139 A *külföldi valutában* lejegyzett tranzakciók értékét nemzeti valutára kell átszámítani, még hozzá a számlákon való megjelenésükkor érvényes árfolyamon. A vételi és eladási árfolyam közti középárfolyamot kell használni, és mindenféle kezelési költséget ki kell zárni a elszámolásból.

8.4 A számbavétel időpontja és az elszámolás időszak

- 140 Elvben minden gazdasági műveletet *eredményszemlélet* alapján, azaz a követeléseket és tartozásokat előidéző események idején kell számba venni.

²³ Például, egy szociális lakástársaság évente 210 egységet kap a kormányzattól, amiből 10 egység az adminisztrációs költségekhez való hozzájárulás; ezen kívül néhány évvel korábban kapott egy egyszeri, 1000 egységnyi tőke-transzferet, ami 10 évre lehetővé teszi a kivetett lakbérek csökkentését. Ebben az esetben a szociális lakástársaság által egy évre nyújtott juttatás $(210-10) + 1000/10 = 200 + 100 = 300$ egység.

Például a munkáltatói hozzájárulást annak a munkának az idején vesszük számba, amely előidézi a járulékfizetési kötelezettséget. A pénzügyi társadalmi juttatásokat akkor vesszük számba, amikor a kedvezményezett jogosulttá válik a juttatásra. A visszatérítéseket akkorra könyvelik, amikor a háztartás a vásárolt. A természetbeni juttatások más típusait általában akkor kell számba venni, amikor a termékek átadása, vagy a szolgáltatás nyújtása történik.

- 141 Elméletileg bármilyen időszakot kinevezhetünk elszámolási időszaknak. Saját céljaikra az országok jobban kedvelik az olyan időszakokat, amelyek egybeesnek a pénzügyi évekkel, vagy amelyek alatt a társadalmi juttatások és hozzájárulások rendszere változatlan. A nemzetközi összehasonlítás szempontjából a naptári év a legalkalmasabb számbavételi időszak, ezért az ESSPROS-ban figyelembe vett műveletek naptári évre kell hogy vonatkozzanak.²⁴

8.5 Nettósítás és konszolidálás

- 142 *Nettósításról* akkor beszélünk, ha bizonyos, mind a bevételek, mind a kiadások között megjelenő tranzakciók kölcsönösen kiegyenlítik egymást, és a kiadás vagy a bevétel rovatban csak a nettó egyenleg szerepel. Ellenkező esetben a könyvelés bruttó.
- 143 Az ESSPROS a bruttó könyvelést ajánlja; tehát például egy szociális védelmi rendszerben a kapott és a kifizetett kamatok nem egyenlíthetők ki egymással.

Ugyanakkor az ESSPROS nem könyvel el külön olyan műveleteket, amelyek korábbi hibás, vagy nem jóváhagyott műveleteket korrigálnak. Ilyen esetekben a javító művelet értékét a korábbi műveletével nettósítjuk, mintha egyik sem történt volna meg. A helyreigazító műveletekre példa a társadalombiztosítási hozzájárulás túlfizetésének, vagy a tévedésből folyósított juttatásnak a visszafizetése.

Ha a kormányzat visszaigényel az állami szociális védelmi rendszerek fölös tartalékaiból, ez negatív Államháztartási hozzájárulásnak minősül.

- 144 A tranzakcióknak az azonos csoportba tartozó szociális védelmi rendszerek közti □ pl. a rezidens kormányzati rendszerek közti, vagy az országban működő rendszerek összességében történő □ kölcsönös kiegyenlítését nevezzük *konszolidálásnak*. Az ESSPROS elszámolásában a konszolidálást nem alkalmazzuk.

8.6 Az elsődleges fél elismerése

- 145 Ha az egyik egység egy másik nevében hajt végre gazdasági műveleteket, a tranzakció csak annak az egységnek az elszámolásában jelentkezik, amelyik nevében a tranzakciót végezték. A közvetítőként szereplő egység számláin némi szolgáltatási díj jelenhet meg.
- 146 Adódhatnak olyan esetek, amikor nem világos, hogy a tranzakciót kinek a nevében hajtják végre. Például ha a központi kormányzat kifizetéseket biztosít egy alacsonyabb szintű kormányzatnak helyi szintű társadalmi juttatások nyújtására, akkor ki működteti a szociális védelmi rendszert, a központi, vagy a helyi kormányzat? A válasz fontos, azért is, hogy a rendszerben elkerüljük a kettős számbavételt, és azért is, hogy a tranzakciókat helyesen osztályozzuk.

---

²⁴ Ha a szükséges kiigazítások elvégzése lehetetlennek bizonyul, a pénzügyi év adatait kell közölni arra a naptári évre vonatkoztatva, amelyre a pénzügyi év nagyobbik része esik.

Ilyen esetekben az az általános szabály, hogy azt az egységet tekintjük a rendszer működtetőjének, amelyik a háztartásokkal közvetlenül foglalkozik. Eszerint a példában a helyi önkormányzat működteti a rendszert, amit (részben) a központi kormányzat hozzájárulásaiból finanszíroznak.

E szabály alól az egyetlen kivétel, ha a háztartásokkal közvetlenül foglalkozó egységnek semmiféle autoritása nincs a juttatás feltételei (pl. a jogosultság, vagy a juttatás mértéke) tekintetében. Ilyenkor olybá vesszük, mintha más nevében járna el. A példában ez esetben a központi kormányzat kifizetését tekintjük társadalmi juttatásnak, és a helyi kormányzati egységnél semmilyen tranzakciót nem veszünk számba.

- 147 Ha a helyi kormányzat kap olyan társadalmi hozzájárulásokat, amelyeket továbbad a központi kormányzatnak, megint csak az az általános szabály, hogy a hozzájárulókkal közvetlenül foglalkozó egységet úgy tekintjük, mintha saját nevében kapná a társadalmi hozzájárulásokat, kivéve, ha nincs autoritása a hozzájárulások feltételei (pl. a hozzájárulás mértéke, vagy a hozzájáruló egység) tekintetében.

9. A KÜLFÖLD

9.1 Gazdasági műveletek a külfölddel

- 148 Az Európai Unió belső piacának kiépülése azt jelenti, hogy sok területen, így a szociális védelem területén is a más országokkal való kapcsolatok egyre fontosabbá válnak.

A „Külföld” olyan egységek csoportját jelenti, amely nem jellemezhető egyetlen funkcióval, illetve forrással. Olyan nem rezidens egységeket tartalmaz, amelyek rezidens intézményi egységekhez kapcsolatosan működnek, illetve rezidens egységekkel egyéb gazdasági kapcsolatuk van.

- 149 Az ESSPROS a Külfölddel történő tranzakciókat csak annyiban veszi figyelembe, amennyiben azok rezidens szociális védelmi rendszerek és nem rezidens egységek között mennek végbe.

A szociális védelmi rendszerek bevételeiben a Külfölddel bonyolított tranzakciók vonatkozhatnak a Társadalombiztosítási hozzájárulásokra és az Egyéb bevételekre. Példák az előbbire a nem rezidens háztartások vagy a háztartásokat szolgáló nonprofit intézmények által fizetett társadalombiztosítási hozzájárulások. Mindenesetre a szociális védelmi rendszerek Külföldről származó bevételeit illetően nincs szükség származási szektor alapján történő felosztásra.

A kiadásokban a Külfölddel folytatott tranzakciók két kategóriára vonatozhatnak: a Társadalmi juttatásokra és az Egyéb kiadásokra.

9.2 A rezidens definíciója

- 150 A *rezidens* fogalma az ESSPROS-ban ugyanaz, mint a nemzeti számlákban, illetve, mint amit a Nemzetközi Valutaalap (IMF) használ a Nemzetközi fizetésimérleg-kézikönyv ötödik kiadásában. A legfontosabb definíciókat itt is összefoglaljuk.

- 151 Egy intézményi egységet akkor tekintünk egy országban rezidensnek, ha az ország területén belül van olyan hely – lakás, termelési hely, vagy egyéb –, ahol, vagy ahonnan az intézményi egység jelentős nagyságrendű tevékenységet és tranzakciókat végez, ill. szándékozik végezni legalább egy éven keresztül. Egy ország területe az a nemzeti kormány által igazgatott földrajzi tér, amelyen belül az emberek, az áruk és a tőke szabadon áramlik. Magában foglalja az ország fennhatósága alatt álló légteret, a felségvizeket, valamint a más országokban pontosan lehatárolt azon területeket, melyeket a kormány a vendéglátó ország hivatalos engedélyével használ. Ilyenek pl. a követségek, a konzulátusok, katonai bázisok és tudományos állomások. A saját határokon belül külföldi kormányok, vagy a nemzetállamokat tömörítő nemzetközi szervezetek által használt hasonló területek nem tartoznak az ország területébe.

Szociális védelmi rendszerek

- 152 A szociális védelmi rendszerek ott rezidensek, ahol az őket működtető intézményi egységek.

Ez a szabály azt jelenti, hogy a tagországoknak olyan szociális védelmi rendszerekről is számot kell adniuk, amelyeket külföldi biztosítótársaságok helyi irodái működtetnek. Az érem

másik oldala, hogy a számbavételből ki kell zárni azokat a társadalombiztosítási rendszereket, amelyeket a tagországok saját biztosítótársaságainak külföldi fiókjai működtetnek.

A fejlesztési segélyekből finanszírozott szociális védelmi rendszerek abban a fejlődő országban rezidensek, ahol működnek.

Vállalatok

- 153 A vállalatok abban az országban rezidensek, amelynek területén jelentős mértékű termelő/szolgáltatótevékenységet végeznek, vagy földet, épületeket birtokolnak.

Ha egy vállalatnak fiókja, irodája, termelőtelepe van külföldön, ahol tartósan jelentős mértékű gazdasági tevékenységet folytat, anélkül, hogy erre a célra leányvállalatot hozna létre, a fiók, az iroda vagy a termelőtelep annak az országnak az intézményi egysége, amelyben található.

Kormányzat

- 154 A politikai eljárással létrehozott, más intézményi egységek felett törvényhozó, bírói vagy végrehajtó hatalommal felruházott jogi személyek annak az országnak a rezidensei, amelynek a területén hatáskörrel bírnak. A társadalombiztosítási alapok és a kormányzati nonprofit intézmények annak az országnak a rezidensei, amelynek területén található.

Azok a nemzetközi szervezetek, melyek tagjai nemzetállamok, mint pl. az Európai Unió vagy a NATO, egyetlen országnak sem rezidensei, annak sem, amelyikben található, vagy működnek.

Háztartások és egyének

- 155 A háztartás abban az országban rezidens, ahol az elsődleges közös lakásuk található. A háztartás minden tagjának azonos a hovatartozása. Ha egy háztartás tagjai több mint egy évig különböző országokban élnek, az egyetlen háztartásból két vagy több, különböző országokban rezidens háztartás lesz. Tehát azt, hogy a háztartások és az egyének hol rezidensek, nem az állampolgárság, nemzetiség, hanem a lakóhely határozza meg.

Néhány speciális szabály:

- A határon átjáró munkavállalók annak az országnak a rezidensei, ahol a háztartásuk elsődleges lakóhelye található.
- Az utazók, látogatók, idénymunkások az anyaország rezidensei maradnak, feltéve, hogy egy éven belül visszatérnek oda.
- A tanulók származási országuk rezidensei maradnak függetlenül attól, hogy mennyi ideig tanulnak külföldön, feltéve, hogy nem alapítanak a vendéglátó országban családot.
- A nemzetközi szervezetek alkalmazottai annak az országnak a rezidensei, amelyben előreláthatóan egy évnél hosszabb ideig fognak lakni.
- A katonai személyzet, a diplomaták és más köztisztviselők, akiket egy kormány helyez külföldre, az őket alkalmazó ország rezidensei maradnak, bármennyi ideig tartózkodnak e minőségükben külföldön.
- A katonai támaszpontok, követségek, konzulátusok stb. helyben felfogadott személyzete annak az országnak a rezidense, amelyikben él.

Háztartásokat segítő nonprofit intézmények

- 156 A háztartásokat segítő nonprofit intézmények abban az országban rezidensek, amelynek törvényei és szabályai szerint azokat létrehozták, és amelyben létezésüket, mint jogi vagy társadalmi egységet, hivatalosan elismerték és bejegyezték. Ha egy nonprofit intézmény nemzetközi léptékű jótékonyági vagy segélyezési munkálatokat folytat, és egy külföldi országban több mint egy évig tart fenn irodát, akkor az az iroda a külföldi ország rezidense.

II. RÉSZ

A JUTTATÁSOK OSZTÁLYOZÁSA A KÖZPONTI RENDSZERBEN

1. BEVEZETÉS

- 1 Az 1996-os ESSPROS-kézikönyv I. része a szociális védelmi funkciók szerint osztályozott juttatások többféle típusát definiálja.

Ez a rész útmutatóként szolgál mind az adatok gyűjtői mind felhasználói számára. Az adatgyűjtőket példák és részletes magyarázatok segítik abban, hogy a nemzeti ellátási formákat közös európai szerkezetben osztályozzák. A felhasználók az adatok összehasonlító elemzését megkönnyítő információkhoz jutnak.

- 2 A módszertannak ez a része a juttatástípusok részletezésével a tagországok szociális védelmi rendszereinek jobb megértését segíti elő, és a statisztika felhasználói számára lehetővé teszi, hogy a juttatások adatait saját elemzési céljaiknak megfelelően csoportosíthassák. Az adatok elemezhetők a szociális védelem funkciója szerint, de más kritériumok alapján is; pl. egy csoportot lehet képezni mindazon juttatásokból, amelyeket a munkából a nyugdíjba való átmenet idején fizetnek. Azt mondhatjuk tehát, hogy bár a kézikönyv a juttatásokat funkció szerint csoportosítja (azaz a végső céljuk szerint), a juttatások típusai úgy lettek meghatározva, hogy könnyűszerrel át lehessen csoportosítani őket más kritériumok szerint.

Mindaz a rendszer nagyfokú rugalmasságát eredményezi. Mindazonáltal az adatok felhasználóit óva kell inteni attól, hogy az egyes juttatástípusok szintjén vállalkozzanak országok közötti összehasonlításra. Az összehasonlítás félrevezető lehet, mivel a tagországok eltérő juttatástípusokat alkalmazhatnak ugyanazon célok érdekében.

Ezért az országok közti összehasonlítást az aggregáció magasabb szintjén tanácsos elvégezni. A juttatásoknak az I. rész 7. fejezetében ismertetett általános osztályozása, amely pénzügyi és természetbeni, eseti vagy rendszeres, valamint jövedelmi/vagyoni helyzethez kötött, ill. nem kötött juttatásokat különböztet meg, értékesnek bizonyulhat. A most bemutatásra kerülő táblák nem ismétlik meg ezeket az általános fogalmakat (kivéve a pénzügyi és természetbeni juttatások közti megkülönböztetést). A juttatások valamennyi típusának az ESSPROS központi rendszerében alkalmazott keresztosztályozását a mellékelt ESSPROS-kérdőív mutatja be.

- 3 Az átdolgozott ESSPROS a rugalmasság egy másik szempontját is magában hordozza; nevezetesen azt, hogy ha az egyes nemzeti rendszerekben új juttatástípusok vagy új ellátási módok jelennek meg, a jelen (II. rész) tartalma az ESSPROS-rendszer I. részben lefektetett általános elveinek megsértése nélkül módosítható.
- 4 A juttatások funkcionális osztályozásánál a következő általános eleveket tartottuk szem előtt:
  - Az orvosi ellátás minden esetben a „Betegség/egészséggondozás” funkció természetbeni juttatásai közé tartozik, függetlenül az ellátás okától.
  - Sem alsó, sem felső korhatár nincs megadva az „Öregség” és a „Család/gyermek” funkcióhoz, ezért az adatok bizonyos mértékig a nemzeti gyakorlatot tükrözik.
- 5 A kézikönyv nem határoz meg funkciókat a foglalkozási balesetekre és betegségekre. Az ilyen kiadásokra vonatkozó statisztikai adatok nem összehasonlíthatók, mivel a foglalkozási veszélyeztetettség tagországonként eltérő jogi és gyakorlati definíciókon alapul. Továbbá, a foglalkozási baleset vagy megbetegedés alkalmával nyújtott juttatások a betegségi pénzügyi juttatásoktól az egészségügyi ellátáson keresztül a rehabilitációs juttatásokig, vagy a rokkantnyugdíjig terjedhetnek, és ezek a juttatások megjelennek a központi rendszer megfelelő funkciói alatt, ahol nem teszünk különbséget a betegség vagy a rokkantság oka szerint.

Amennyiben a foglalkozási balesetekre és megbetegedésekre, mint kockázati eseményekre külön rendelkezések vonatkoznak, akkor célszerű egy vagy több külön rendszert meghatározni, amely a juttatást nyújtja. Így biztosítható, hogy az e célra adott juttatások értékére és a finanszírozásra vonatkozó információk hozzáférhetőek legyenek azokban az országokban, ahol a foglalkozási balesetek és megbetegedések külön szabályozás tárgyát képezik.

2. A BETEGSÉG/EGÉSZSÉGGONDOZÁS FUNKCIÓ TÁRSADALMI JUTTATÁSAI

2.1 Bevezetés

- 6 A „Betegség/egészséggondozás” funkció a következőket tartalmazza:
- pénzbeli juttatás, amely részben vagy egészen pótolja a betegség vagy sérülés miatti átmeneti munkaképtelenség ideje alatt kiesett keresetet;
  - az egyén egészségének fenntartása, helyreállítása, javítása érdekében a
  - szociális védelem keretében nyújtott egészségügyi ellátás.
- 7 A pénzbeli juttatások köre ebben a funkcióban meglehetősen korlátozott. A terhesség vagy gyermekszülés, valamint a rokkantság miatti átmeneti munkaképtelenség idején kiesett kereset pótlására adott pénzbeli juttatások a „Család/gyermek”, vagy a „Rokkantság” funkcióba tartoznak.

A betegség idejére a munkáltató által tovább folyósított bérek és keresetek formájában nyújtott juttatást itt kell elszámolni. Ha ezeknek az értékéről nem állnak rendelkezésre adminisztratív adatok, más források, mint pl. a munkaerőköltség-felvételek alapján kell megbecsülni.

- 8 Mindennemű egészségügyi ellátás ebbe a funkcióba tartozik, függetlenül attól, hogy milyen szükséglet vagy kockázat miatt nyújtották. Például, a terhes anyáknak, vagy a rokkantaknak nyújtott speciális egészségügyi ellátást itt vesszük számba, nem a „Család/gyermek”, vagy a „Rokkantság” funkciónál.

Az egészségügyi ellátás az alábbi, megelőzésre, gyógyításra vagy rehabilitációra használt termékeket és szolgáltatásokat tartalmazza:

- *Szolgáltatások:* az általános orvosok, a szakorvosok és az egyéb egészségügyi személyzet által nyújtott orvosi és orvosi jellegű szolgáltatások; laboratóriumi tesztek és egyéb vizsgálatok; fogászati ellátás; fizioterápia; gyógyfürdőkúrák; betegszállítás; megelőző ellátás, mint pl. a védőoltások; elszállásolás kórházi, vagy más orvosi intézményben való tartózkodás esetén. Az itt definiált orvosi szolgáltatás nyújtható egészségügyi intézményeken belül és kívül egyaránt.
  - *Termékek:* gyógyszertári termékek; gyógyászati pótlások, műtagok (optikai, akusztikai készülékek, ortopédiai, fogászati és egyéb protézisek); kötszerek és gyógyászati segédeszközök.
- 9 Kizárólag az olyan megelőző intézkedések tartoznak a „Betegség/egészséggondozás” funkcióba – és általában az ESSPROS körébe –, amelyeket egyedileg juttatnak a védelemben részesíthető egyénnek vagy háztartásnak (pl. egy egészségügyi szűrővizsgálat). A nagyközönseget célba vevő általános megelőző kampányok (mint pl. a dohányzás, az alkoholfogyasztás, vagy a kábítószer-fogyasztás elleni kampányok) nem tartoznak bele az ESSPROS-ba.
- 10 A munkáltató által munkahelyi keretek között, munkavédelmi, vagy más, a termeléshez kapcsolódó célból nyújtott egészségügyi ellátás nem képezi az ESSPROS tárgyát (lásd a kézikönyv I. részének 22. bekezdését).
- 11 Az egészségügyi ellátás szervezési módja az Unióban országoként jelentősen eltérő. A járóbeteg- és fekvőbeteg-ellátás adatai közvetlenül nyújtott juttatásokra és visszatérítésekre bonthatók. A visszatérítés és a közvetlenül nyújtás fogalmának meghatározása a kézikönyv I. részé-

nek 121. bekezdésében szerepel. Itt a továbbiakban azokat a körülményeket tekintjük át részletesebben, amelyek az egészségügyi ellátás visszatérítés vagy közvetlen juttatás jellegét meghatározzák.

Az egészségügyi ellátásnak három fő típusa van:

- A közvetett rendszerben a szociális védelmi rendszer úgy nyújt egészségügyi juttatást, hogy az ellátás költségét teljes egészében, vagy részben kifizeti. A beteg kifizeti a számlát, amit aztán a szociális védelmi rendszer részben vagy egészben visszatérít. Ezek a juttatások tehát a visszatérítés formáját öltik.
- Ez a konstrukció jellemző Franciaországban és Luxemburgban, de megtalálható másutt is, pl. Belgiumban.
- A közvetlen rendszerben az egészségügyi létesítmények tulajdonjoga, ellenőrzési és működtetési joga a szociális védelmi rendszert működtető intézményi egység kezében van, és az alkalmazza az orvosi, egészségügyi és adminisztratív személyzetet. Ebben a rendszerben az egészségügyi ellátást közvetlenül nyújtják a kedvezményezettnek.
- Ez a konstrukció jellemző a népegészségügyi szolgálatokra (Dánia, Egyesült Királyság), és egyes alkalmazotti betegbiztosítási rendszerekre (Spanyolország, Görögország).
- A fenti két konstrukció közti átmenet alternatívája, az ún. *közvetlen fizetés rendszere* (franciául *système du tiers payant*) – a szociális védelmi rendszer egy sor megállapodást, szerződést köt az egészségügyi ellátást nyújtókkal. A kedvezményezett az egészségügyi ellátást ingyenesen, vagy a költségeknél alacsonyabb szerződéses áron veszi igénybe a szolgáltatótól (ami nem azonos a szociális védelmi rendszert működtető egységgel). A szolgáltató egység azután visszatérítést kap a szociális védelmi rendszertől. Ezt a típust is közvetlenül nyújtottként kell számba venni. Ilyen rendszert találunk Németországban, Hollandiában, Belgiumban, de más országokban is.

12 A *költségmegosztás* fontos aspektusa az egészségügyi ellátásnak. Ebben az esetben a beteg a kapott egészségügyi ellátás költségeinek egy részét fizeti. A költségmegosztásnak számos módja alakult ki a tagországokban:

- a kedvezményezett a kapott termékek és szolgáltatások költségének egy meghatározott százalékát, vagy egy egységes, meghatározott összegű hozzájárulást fizeti;
- egy adott költségküszöb alatt a költségeket a kedvezményezett fizeti (mentességi szintek);
- egy adott költségküszöb fölött a költségeket a kedvezményezett fizeti;
- a beteg meghatározott díjat fizet, ha az előírt bejelentkezési szintnél magasabb ellátási szintet vesz közvetlenül igénybe, pl. a szakorvoshoz fordul anélkül, hogy előbb az általános orvoshoz ment volna;
- a termékek és szolgáltatások egy meghatározott körét kizárják a szociális védelmi rendszerből. Ezek költségét teljes egészében a betegnek kell fizetnie.

Az ESSPROS a szociális védelem költségeit veszi számba, nem az egészségügyi ellátás költségeit; ezért a kedvezményezett által fizetett egészségügyi ellátás költségét le kell vonni a társadalmi juttatás értékéből.

A/ tábla: A „Betegség/egészséggondozás” funkció juttatásainak osztályozása

Pénzbeni juttatások

Fizetett betegszabadság
Egyéb pénzbeni juttatás

Természetbeni juttatások

Fekvőbeteg-ellátás
– Közvetlen juttatás
– Visszatérítés
Járóbeteg-ellátás
ebből: gyógyszeripari termékek
– Közvetlen juttatás
– Visszatérítés
Egyéb természetbeni juttatások

2.2 A juttatástípusok leírása

2.2.1 Pénzbeni juttatások

- 13 Fizetett betegszabadság: fix összegű, vagy a keresettől függő kifizetés, melynek célja a kedvezményezett betegsége vagy balesete miatti átmeneti munkaképtelenségből származó keresetkiesés teljes vagy részleges kompenzálása. A juttatást fizethetik önálló szociális védelmi rendszerek, de fizetheti a munkáltató is, a betegség idejére tovább folyósított kereset formájában. Az egyszerűség kedvéért itt vesszük számba az eltartott gyermek betegsége vagy balesete idejére biztosított fizetett távollétet is.
- 14 Egyéb pénzbeni juttatások: betegség vagy sérülés kapcsán a kedvezményezettnek nyújtott különféle kifizetések, pl. az intenzív kezelésre járó segélyek, vagy a tuberkulózisos betegek speciális kedvezményei.

2.2.2 Természetbeni juttatások

- 15 Fekvőbeteg-ellátás: a kedvezményezett részére kórházi, klinikai, szanatóriumi, gyógyfürdő-intézeti, vagy hasonló egészségügyi létesítményben való tartózkodása során nyújtott egészségügyi ellátás, beleértve a szállás és étkezés költségeit. A betegnek általában minimum egy éjszakát kell az intézményben töltenie.
- 16 Járóbeteg-ellátás: a kedvezményezett részére otthonában (beleértve az idősek otthonát is), az orvosi rendelőben, vagy a kórházak, klinikák járóbeteg-részlegeiben nyújtott ellátás.
- 17 Gyógyszeripari termékek közvetlen juttatása: a járóbeteg-ellátás alkategóriája; minden felírt, beszerzett vagy közvetlenül adott gyógyszerkészítmény, beleértve a vért és a plazmát is.

- 18 Egyéb természetbeni juttatások: a beteg vagy sérült embereknek napi feladataik ellátásában nyújtott, nem orvosi segítség (pl. házi segítség, közlekedési eszköz).

2.3 További útmutatás

- 19 Az alkoholistáknak és a kábítószer-fogyasztóknak nyújtott (nem orvosi) segítséget a „Máshova nem sorolt társadalmi kirekesztettség, funkcionál kell számba venni, nem a „Betegség/egészség gondozás” funkcionál.
- 20 A „Betegség/egészség gondozás” funkció juttatásai iránti igény oka szerint nem teszünk különbséget. A foglalkozási megbetegedéssel, vagy foglalkozási balesettel kapcsolatos kiadásokat azonban ahol lehetséges, külön rendszerben kell azonosítani.
- 21 Az egészségügyi minisztérium és a helyi kormányzati szervek költségvetése gyakran tartalmazza a *Közegészségügy* kategóriáját. Ide a tevékenységek és kötelezettségek széles skálája tartozik, sok közülük a szociális védelem köréből is. Például a közegészségügyi költségvetésből a közegészségügyi központokban nyújtott egészségügyi ellátást a „Betegség/egészség gondozás” funkció alatt kell számba venni.

Bizonyos közegészségügyi kiadások nem tartoznak a szociális védelem hagyományos definíciójába. Például a nagyközönség figyelmét bizonyos egészségügyi veszélyekre felhívó megelőző kampányok, vagy más egészségügyi oktatási vagy képzési tevékenységek nem képezik a szociális védelem részét akkor sem, ha a közegészségügyi költségvetésből finanszírozzák.

- 22 Ha az egészségügyi juttatásokat közvetlenül nyújtják, gyakran nehéz lehet meghatározni az értéküket. További magyarázat található az I. rész, értékeléssel foglalkozó 131–135. bekezdéseiben.
- 23 A technikai fejlődés eredményeként a napközi és az otthoni kórházi kezelés elterjedőben van a tagországokban.

A napközi kórházi kezelés egyedi intenzív ellátást nyújt egyetlen nap alatt. A beteg a nap egy részében kezelést kap, a nap fennmaradó részét megszokott környezetében töltheti. Ilyen például a hemodialízis, a kisebb sebészeti műtétek és rehabilitáció. Nem tévesztendő össze a járóbeteg-részlegekben nyújtott járóbeteg-ellátással.

Az otthoni kórházi kezelés a hagyományos kórházi ellátás alternatívája. A kórházival azonos szintű és intenzitású kezelést biztosít olyan betegek számára, akik állapota nem indokolja a kórházba szállítást.

Ezek a kórházi kezelési formák átmenetet képeznek a *Fekvőbeteg-ellátás* és a *Járóbeteg-ellátás* között. A *Fekvőbeteg-ellátás* kategóriában vesszük őket számba akkor is, ha egyetlen éjszakát sem töltöttek a kórházban.

3. FEJEZET – A ROKKANTSÁG FUNKCIÓ TÁRSADALMI JUTTATÁSAI

3.1 Bevezetés

- 24 A „Rokkantság” funkcióba olyan juttatások tartoznak, amelyek:
- jövedelmet biztosítanak azok számára, akiket fizikai vagy szellemi rokkantságuk a rendeletekben rögzített minimumnál nagyobb mértékben gátol a munkavégzésben és a pénzkeresésben;
  - rehabilitációs szolgáltatásokat biztosítanak kifejezetten rokkantak számára;
  - termékeket és szolgáltatásokat biztosítanak a rokkantak részére (az egészségügyi ellátás kivételével).
- 25 A rokkantság olyan, előreláthatólag állandó, vagy az előírt időtartamnál tartósabb fizikai vagy szellemi károsodottság, amely teljesen, vagy részlegesen képtelenné tesz a gazdasági tevékenységben való részvételre, illetve a normális életvitelre.
- 26 Az alábbi juttatások nem tartoznak a „Rokkantság” funkcióhoz:
- minden, még a kifejezetten rokkantak részére nyújtott egészségügyi szolgáltatás is a „Betegség/egészséggondozás” funkció alatt kerül elszámolásra;
  - a betegség vagy sérülés miatti átmeneti munkaképtelenségből származó keresetkiesést teljesen vagy részlegesen pótló juttatások is a „Betegség/egészséggondozás” funkciónál kerülnek elszámolásra;
  - a rokkantsági juttatásban részesülők családi segélyei és pótlékai a „Család/gyermek” funkciónál kerülnek elszámolásra;
  - a rokkant személyek túlélő eltartottjainak adott juttatások, mint pl. nyugdíjak és temetési költségek, a „Hátrahagyottak” funkciónál kerülnek elszámolásra.

B/ tábla – A „Rokkantság” funkció juttatásainak osztályozása

Pénzbeni juttatások

Rokkantsági nyugdíj
Korhatár előtti nyugellátás a csökkent munkaképesség miatt
Gondozási juttatás
A csökkent képességűek gazdasági integrációja
Egyéb pénzbeni juttatások

Természetbeni juttatások

Elhelyezés
Segítség a napi feladatok ellátásában
Rehabilitáció
Egyéb természetbeni juttatások

3.2 A juttatástípusok leírása

3.2.1 Pénzbeni juttatások

- 27 Rokkantsági nyugdíj: rendszeres kifizetés, aminek célja a rokkantság miatt a rendeletileg megszabottnál nagyobb mértékben csökkent munka- és keresőképességűek jövedelmének fenntartása vagy kiegészítése.
- 28 Korhatár előtti nyugdíjbavonulás csökkent munkaképesség miatt: rendszeres kifizetés idősebb dolgozóknak, akik a törvényes nyugdíjkorhatár betöltése előtt csökkent munkaképességük miatt nyugdíjba mennek. Ezek a kifizetések általában megszűnnek, amikor a kedvezményezett jogosulttá válik az öregségi nyugdíjra.
- 29 Gondozási juttatás: az ápolás (kivéve az egészségügyi ellátást) pluszköltségeinek fedezéséhez, a gyakran vagy állandóan segítséget igénylő rokkantak részére nyújtott juttatás. A juttatás nem lehet az igazolt költségek megtérítése, mert az természetbeni juttatásnak minősül.
- 30 A csökkent képességűek gazdasági integrációja: az általában védett munkahelyeken, az állapotukra adaptált munkát vállaló, vagy szakmai képzésben részt vevő rokkantak támogatása.
- 31 Egyéb pénzbeni juttatás: olyan rendszeres vagy eseti kifizetések, amelyek nem tartoznak egyik fenti csoportba sem, mint pl. az alkalmoszerű jövedelemtámogatás stb. Az egyösszegű eseti juttatást általában a rendszeres rokkantsági nyugdíj helyett adják, kis mértékű rokkantság esetén.

3.2.2 Természetbeni juttatások

- 33 Elhelyezés: szállás és lehetőleg étkezés a rokkantak részére a megfelelő létesítményekben.
- 34 Segítség a napi feladatok ellátásában: a rokkantaknak napi feladataik ellátásában nyújtott gyakorlati segítség. Ide tartozik az otthoni segítségnyújtás csakúgy, mint a rokkantat gondozó részére adott díj.
- 35 Rehabilitáció: meghatározott termékek és szolgáltatások (nem orvosi), valamint szakképzés nyújtása a rokkantak foglalkozási és társadalmi rehabilitációjának előmozdítására. A szolgáltatásokat nyújthatják erre szakosodott intézmények. A termékeket és szolgáltatásokat munkáltató is adhatja, de ha azok a vállalat termelési érdekeit szolgálják, akkor nem tartoznak ide (lásd az I. rész 22. bekezdését). Az orvosi rehabilitáció (mint a fizioterápia) a „Betegség/egészség gondozás” funkcionál kerül elszámolásra.
- 36 Egyéb természetbeni juttatások: különféle termékek és szolgáltatások, amelyeket azért juttatnak a rokkantaknak, hogy lehetővé tegyék részvételüket a szabadidős és kulturális tevékenységekben, utazásban, közösségi életben, beleértve a kifejezetten szociális védelmi céllal nyújtott ár-, tarifa-, viteldíj- stb. kedvezményeket.

3.3 További útmutatás

- 37 *A rendeletben előírt minimális szintet meghaladó mértékű* kifejezés jelentős különbségeket takar a tagországok rokkantellátási intézményrendszerei között. A rokkantságot gyakran mérik például normához viszonyított keresőkép telenséggel, ahol a norma az azonos alkalmazási

viszonyban álló, azonos korú, azonos képzettségű átlagdolgozó. Egyes országokban más kritériumokat is alkalmaznak, mint pl. a földrajzi elhelyezkedést (Hollandia), vagy a szociális helyzetet, és a romlás vagy javulás valószínűségét (Dánia). A számok összehasonlításakor erről nem szabad elfeledkezni.

- 38 Nem teszünk különbséget a rokkantság oka szerint, azaz, hogy veleszületett, vagy az áldozat élete során betegség vagy baleset következtében szerzett, beleértve a foglalkozási balesetet vagy betegséget is. Azonban a foglalkozási baleset vagy betegség által okozott rokkantságra fordított kiadásokat külön rendszer alatt kell szerepeltetni, ha arra lehetőség van (lásd a Bevezetés 5. bekezdését).
- 39 A rendelkezések magasabb összegű családi pótlékra adhatnak lehetőséget ott, ahol a szülő, vagy a családi pótlékra jogosító eltartott családtag rokkant. Ezek a juttatások a „Család/gyermek” funkció alatt szerepelnek. Ugyanakkor, ha egy rokkant gyermek saját jogon pénzbeni rokkantsági juttatásra jogosult, eltartottságára való tekintet nélkül a juttatást a „Rokkantság” funkciónál kell számba venni.
- 40 Az Európai Unió legtöbb tagországában az „Öregség”, a „Rokkantság” és a „Hátrahagyottak” funkciók egyetlen koherens juttatásrendszer részét képezik. Ezt a juttatáscsoportot hívják országos nyugdíjrendszernek, még akkor is, ha a juttatásokat nem kizárólag rendszeres kifizetések formájában nyújtják. Az összehasonlíthatóság, valamint az ESSPROS funkcionális osztályozási elvének figyelembevételére érdekében, a nyugdíjkorhatár elérését követően fizetett rokkantsági pénzbeni juttatásokat – az ellátást megállapító rendszernek megfelelően – az „Öregség” funkcióban kell számba venni. Az adatok elemzésekor célszerű szem előtt tartani, hogy a három funkció között szoros összefüggés van. A standard nyugdíjkorhatárral kapcsolatos vitához lásd az 52. és 53. bekezdéseket.
- 41 Néhány országban (Ausztria, Németország) nemrégiben egy újfajta biztosítási ágazatot vezettek be azok védelmére, akik soha nem voltak, vagy többé már nem teljesen önállóak, és ezért különleges gondozást igényelnek, függetlenül az igény okától. A biztosítás célja, hogy lehetővé tegye a különleges és tartós gondoskodást igénylő emberek számára a szükségleteiknek megfelelő lehető legfüggetlenebb életvitelt. E rendszerek pénzbeni juttatásokat adnak. A juttatás nagyságrendje tükrözi az igényelt gondoskodás mértékét. Az ilyen juttatásokat az ellátott életkorának megfelelően, a „Rokkantság” vagy az „Öregség” funkció *Gondozási juttatás* kategóriájában kell szerepeltetni (lásd a fenti bekezdést). Ha viszont a rendszer gondozóintézetben való elhelyezést, vagy speciális segítséget nyújt, a juttatást a természetbeni juttatások megfelelő kategóriájában kell számba venni.

4. AZ ÖREGSÉG FUNKCIÓ TÁRSADALMI JUTTATÁSAI

4.1 Bevezetés

- 42 Az „Öregség” funkcióba azok a társadalmi juttatások tartoznak, melyek az idős korról összefüggő kockázatok ellen védenek: jövedelemvesztés, elégtelen jövedelem, a napi feladatok önálló ellátására való képesség elvesztése, a társadalmi életben való részvétel csökkenése stb. Az idősek egészségügyi ellátását nem itt vesszük számba, mivel mindennemű egészségügyi ellátás a „Betegség/egészség gondozás” funkcióhoz tartozik.

Az „Öregség” funkció olyan juttatásokat foglal magában, amelyek:

- kiegészítő jövedelmet biztosítanak az idős személy munkaerőpiacról való visszavonulásakor;
- egy előírt életkor elérésekor meghatározott jövedelmet garantálnak;
- kimondottan az idősek személyes vagy szociális helyzete miatt igényelt termékeket és szolgáltatásokat nyújtanak.

- 43 Nem tartoznak az „Öregség” funkcióba a következő juttatások:
- a kimondottan idősek számára nyújtott egészségügyi ellátás, amit a „Betegség/egészség gondozás” funkciónál kell számba venni;
  - öregségi juttatásban részesülő kedvezményezettnek az eltartott gyermekek után adott családi pótlékot a „Család/gyermek” funkciónál kerülnek elszámolásra;
  - a munkaerő-piaci okokból, vagy csökkent munkaképesség miatt adott korekedvezményes nyugellátás a „Munkanélküliség”, vagy a „Rokkantság” funkciónál kerül elszámolásra.

C/ tábla: Az „Öregség” funkció juttatásainak osztályozása

Pénzbeni juttatások

Öregségi nyugdíj
Előrehozott öregségi nyugdíj
Részleges nyugdíj
Gondozási juttatás
Egyéb pénzbeni juttatások

Természetbeni juttatások

Elhelyezés
Segítség a napi feladatok ellátásában
Egyéb juttatások

4.2 A juttatástípusok leírása

4.2.1 Pénzbeni juttatások

- 44 Öregségi nyugdíj: rendszeres kifizetések azzal a céllal, hogy i) a kedvezményezett aktív munkából való nyugdíjba vonulásakor fenntartsák, vagy ii) kiegészítsék az idős ember jövedelmét. Az öregség és a standard nyugdíjkorhatár értelmezését lásd lejjebb az 52–53. bekezdésben.
- 45 Előrehozott öregségi nyugdíj: rendszeres kifizetések, céljuk az adott rendszerben meghatározott standard korhatár előtt nyugdíjba menő kedvezményezett jövedelmének fenntartása. Ez történhet a normál nyugdíj csökkentésével vagy anélkül. A standard nyugdíjkorhatár értelmezését lásd lejjebb az 52–53. bekezdésben.
- 46 Részleges nyugdíj: a teljes nyugellátmány egy részének a rendszeres kifizetése olyan idősebb dolgozóknak, akik tovább dolgoznak, de csökkentett óraszámban, vagy akik szakmai tevékenységből származó jövedelme egy meghatározott plafon fölött van. Ez előfordulhat a standard nyugdíjkorhatár előtt vagy után is. A részleges nyugdíj egész nyugdíjjá változik, amikor a kedvezményezett teljesen nyugdíjba vonul, vagy amikor megszűnik a plafon fölötti jövedelme.
- 47 Gondozási juttatás: fizetett juttatás olyan idős emberek számára, akiknek gyakori vagy állandó segítségre van szükségük ahhoz, hogy ellátásuk extra költségeit ki tudják fizetni (más, mint orvosi ellátás). Az igazolt kiadás visszafizetését itt nem szabad figyelembe venni, az ugyanis természetbeli juttatásként osztályozandó.
- 48 Egyéb pénzbeni juttatások: rendszeres vagy eseti juttatások, amelyeket nyugdíjba vonuláskor, vagy az idős korra tekintettel fizetnek, és nem tartoznak egyik fenti kategóriába sem: pl. azok a tőkeösszegek, amiket rendszeres nyugellátásra nem jogosult személyeknek, vagy a nyugalomba vonuláskor kifejezetten tőkét fizető rendszerek tagjainak fizetnek ki.

4.2.2 Természetbeni juttatások

- 49 Elhelyezés: lakás és esetleg ellátás biztosítása nyugdíjasok számára, akár erre szakosodott létesítményekben (idősek otthona, szanatórium), akár családonál. Az ellátás lehet átmeneti vagy végleges.
- 50 Segítség a napi feladatok ellátásában: az idős embereknek napi teendőik ellátásában nyújtott gyakorlati segítség. Ide tartozik a házi segítségnyújtás, valamint az idős emberek gondozását végző személyeknek juttatott díjazás.
- 51 Egyéb természetbeni juttatások: különféle termékek és szolgáltatások, amelyek lehetővé teszik a nyugdíjasok számára a szabadidős és kulturális tevékenységekben, utazásban és a közösségi életben való részvételt. Ide tartoznak a kifejezetten szociális védelmi céllal az időseknek nyújtott ár-, tarifa- és viteldíjkedvezmények.

4.3 További útmutatás

- 52 Nem lehet minden országban megállapítani standard nyugdíjkorhatárt. Azt az életkort, amikortól az öregségi juttatások fizethetők, jogszabály vagy szerződés szabályozza, és ez nemcsak az országok között, hanem egy-egy országon belül is, a gazdasági szektortól, foglal-

kozástól, nemtől stb. függően változhat. Sok országban a nők nyugdíjkorhatára alacsonyabb, mint a férfiaké, bár érzékelhető a kiegyenlítésre irányuló tendencia. Az önálló nyugdíjkorhatára néha magasabb, mint az alkalmazottaké, vagy fordítva; a köztisztviselők néhány országban korábban nyugdíjba mehetnek.

Az előrehozott öregségi nyugdíjat az adott rendszerben, vagy a referenciarendszerben meghatározott standard nyugdíjkorhatár viszonylatában kell azonosítani. Az alábbi esetek az *Előrehozott öregségi nyugdíj* kategóriájába tartoznak:

- a nagyon nehéz, vagy különösen egészségtelen körülmények között dolgozó embereknek fizetett nyugdíj;
- szenioritási nyugdíjak, ahol a feltétel az előírt mennyiségű hozzájárulás befizetése, vagy egy meghatározott biztosítási időtartam letelte. Erre a juttatásra a hosszú szolgálati idő jogosít, nem annyira az idős kor;
- csökkentett nyugdíj, amit a standard nyugdíjkorhatár elérése előtt fizetnek, feltéve, hogy a nyugdíj értékének csökkentését elfogadták.

A nyugdíjba vonulás a törvényes nyugdíjkorhatár utánra is halasztható, ami általában a juttatás értékének növekedésével jár. A késői nyugdíjbamenetel esetén fizetett további összegeket az *öregségi nyugdíj* alatt kell szerepeltetni.

Az „Öregség” funkció alatt nem kell minden, a munkából a nyugdíjba való átmenet idején adott juttatást számba venni. Ezek egy része más szociális védelmi funkciókhoz kapcsolódik. A karkedvezményes nyugdíjat például fizethetik idős munkanélkülieknek, vagy csökkent munkaképességű dolgozóknak, és akkor a juttatás a „Munkanélküliség” vagy a „Rokkantság” funkcionál kerül elszámolásra. Ez ismételten aláhúzza, hogy a juttatásoknak a funkciókhoz való hozzárendelése a kifizetést kiváltó pontos helyzet alapos vizsgálatát igényli.

- 53 Az Európai Unió legtöbb tagországában az „Öregség”, a „Rokkantság” és a „Hátrahagyottak” funkciók egyetlen koherens juttatásrendszer részét képezik. Ezt a juttatáscsoportot hívják országos nyugdíjrendszernek még akkor is, ha a juttatásokat nem kizárólag rendszeres kifizetések formájában nyújtják. A nemzeti jogalkotástól és gyakorlattól függően például egy idős ember kaphat öregségi nyugdíjat, rokkantsági nyugdíjat és özvegyi nyugdíjat. Néhány tagországban (Belgium, Németország) a rokkantsági és az özvegyi nyugdíj öregségi nyugdíjjá alakul a törvényes nyugdíjkorhatár betöltésekor. Más országokban viszont (Írország, Spanyolország) nem ez a helyzet. A juttatásokban részesülők számának kor szerinti bontása tenné lehetővé az öregeknek fizetett nyugellátási kiadások kiszámítását, persze, ha meghatároztuk azt a kort, ami fölött a nyugdíj az „Öregség” funkcióba tartozik. Az adatok elemzésekor célszerű szem előtt tartani, hogy a három funkció között szoros összefüggés van.
- 54 Néhány esetben a juttatások nagyobb hányadát a kedvezményezett részére fizetik ki, ha vannak eltartottjai (például gyerek vagy nem dolgozó házasárs). Az ilyen módon fizetett kiegészítések összevonásra kerülnek a családi pótlékkal vagy helyettesítik azt, ezért e juttatásokat elvileg el kellene különíteni a főellátásoktól, és a „Család/gyermekek” funkcióba kellene rakni. Ez nehéznek bizonyulhat azért is, mert a támogatás kidolgozói a juttatás arányának meghatározásánál számításba veszik a megtakarított pénz arányát a háztartás fogyasztásában. Kényelmességi megfontolásból ezért e pótlékokat abban a funkcióban hagyjuk, amelyikbe a főellátás tartozik. Csak akkor szükséges a családi kiegészítéseket a „Család/gyermekek” funkcióban a *Család/gyerek járandóság* tételnél osztályozni, ha azokat különálló juttatásokként fizetik ki.

5. A HÁTRAHAGYOTTAK FUNKCIÓ TÁRSADALMI JUTTATÁSAI

5.1 Bevezetés

- 55 A „Hátrahagyottak” funkcióhoz olyan juttatások tartoznak, amelyek:
- átmeneti vagy állandó jövedelmet biztosítanak az özvegyen, árván, kenyérkereső nélkül maradt legközelebbi hozzátartozóknak;
  - kompenzálják a családtag elhalálózásával kapcsolatban felmerülő temetési és egyéb költségeket;
  - termékeket és szolgáltatásokat nyújtanak az arra jogosult hátrahagyottaknak.

Jogosultnak minősül az elhunyt házastársa vagy volt házastársa, gyermekei, unokái, szülei vagy más rokonai. Esetenként a juttatás nyújtható családon kívüli hozzátartozónak is.

- 56 A következő juttatások nem tartoznak a „Hátrahagyottak” funkcióba:
- Ha egy özvegyellátásban részesülő kedvezményezett eltartott gyermekek után kap családi pótlékot vagy segélyt, az utóbbi a „Család/gyermekek” funkció alatt kerül elszámolásra.
- 57 A hátrahagyottak juttatásai általában átszármazott jog alapján járnak, azaz a jog eredetileg valaki másé volt, akinek a halála a juttatás feltétele. Egyes szociális védelmi rendszerek közvetlen jogként kezelik ezt, vagyis nem kapcsolják össze a hátrahagyottak juttatásait semmiféle juttatással, amire az elhalálozott tarthatott volna jogot.

D/ tábla: A „Hátrahagyottak” funkció társadalmi juttatásai

Pénzbeni juttatások

Özvegyi/árvasági nyugdíj/ellátás
Halálózási segély
Egyéb pénzbeni juttatás

Természetbeni juttatások

Temetkezési költségek
Egyéb természetbeni juttatások

5.2 A juttatástípusok leírása

5.2.1 Pénzbeni juttatások

- 58 Özvegyi/árvasági nyugdíj/ellátás: rendszeres kifizetések, melyre a jogosultságot a rendszer által védett elhunyt személlyel való kapcsolat (rokonság) biztosítja (özvegyek, árvák stb).
- 59 Halálózási segély: eseti kifizetés, melyre a jogosultságot egy elhalálozott személlyel való kapcsolat (rokonság) biztosítja (özvegyek, árvák stb).

- 60 Egyéb pénzbenei juttatások: egyéb, a túlélőre átszámazott jog alapján történő rendszeres vagy eseti kifizetés.

5.2.2 Természetbeni juttatások

- 61 Temetkezési költségek: a biztosított elhunytakor a temetés (végtisztesség, elhantolás stb) költségeinek kiegyenlítésére fizetett összeg. A juttatás minden esetben a költségek viselőjének jár.
- 62 Egyéb természetbeni juttatások: különféle termékek és szolgáltatások, amelyek a hátrahagyottakat segítik a közösségi életben való részvételben; pl. a kimondottan szociális védelem céljából az özvegyeknek, árváknak adott ár-, tarifa- és viteldíjkedvezmények.

5.3 További útmutatás

- 63 Az Európai Unió legtöbb tagországában az „Öregség”, a „Rokkantság” és a „Hátrahagyottak” funkciók egyetlen koherens juttatásrendszer részét képezik. Ezt a juttatáscsoportot hívják országos nyugdíjrendszernek még akkor is, ha a juttatásokat nem kizárólag rendszeres kifizetések formájában nyújtják. Az összehasonlíthatóság, valamint az ESSPROS funkcionális osztályozási elvének figyelembevétele érdekében, a nyugdíjkorhatár elérését követően fizetett rokkantsági pénzbenei juttatásokat, az ellátást megállapító rendszernek megfelelően, az „Öregség” funkcióban kell számba venni. Az adatok elemzésekor célszerű szem előtt tartani, hogy a három funkció között szoros összefüggés van (lásd még az „Öregség” funkció 52. és 53. bekezdését).

6. A CSALÁD/GYERMEKEK FUNKCIÓ TÁRSADALMI JUTTATÁSAI

6.1 Bevezetés

- 64 A „Család/gyermek” funkcióba azok a juttatások tartoznak, amelyek:
- pénzügyi segítséget nyújtanak a háztartásoknak a gyermekek felneveléséhez;
  - pénzügyi segítséget nyújtanak felnőtt hozzátartozóikat támogató embereknek;
  - a családot, különösen a gyermekeket segítő, védő társadalmi szolgáltatásokat nyújtanak.

E/ tábla: A „Család/gyermek” funkció társadalmi juttatásainak osztályozása

Pénzbeni juttatások

Jövedelemfenntartó támogatás gyermek születése esetén
Szüléskor fizetett juttatás
Szülői távolléti juttatás
Család/gyermek járandóság
Egyéb pénzbeni juttatás

Természetbeni juttatások

Gyermekek nappali ellátása
Elhelyezés
Otthoni segítségnyújtás
Egyéb természetbeni juttatás

6.2 A juttatástípusok leírása

6.2.1 Pénzbeni juttatások

- 65 Jövedelemfenntartó támogatás gyermek születése esetén: fix összegű vagy keresetfüggő kifizetések, melyek célja, hogy kompenzálja a szülés előtti és/vagy utáni időszakban, illetve örökbefogadással kapcsolatban, a munkából való távollét miatt előálló keresetkiesést. A juttatás az apának is fizethető.

Ezeket a juttatásokat fizethetik önálló szociális védelmi rendszerek, de adhatja a munkáltató is a munkából való távollétre tovább folyósított bér és kereset formájában. Ha az ilyen kifizetésekről nem állnak rendelkezésre adminisztratív adatok, más források, pl. a munkaerőköltség-felvételek alapján kell értéküket megbecsülni.

- 66 Szüléskor fizetett juttatás: általában egy összegben, vagy részletekben kifizetett juttatások gyermek születése vagy örökbefogadása esetén.
- 67 Szülői távolléti juttatás: a kisgyermek gondozása miatt történő munkamegszakítás vagy munkaidő-csökkentés idejére az anyának vagy az apának fizetett juttatás.

- 68 Család/gyermek járandóság: az eltartott gyermekes háztartások valamelyik tagja részére a gyermeknevelés költségeinek mérséklése céljából rendszeresen fizetett juttatás.
- 69 Egyéb pénzbeni juttatások: olyan juttatások, amelyeket a családi pótlékotól függetlenül fizetnek azzal a céllal, hogy pl. az egyszülős, vagy a fogyatékos gyermeket nevelő háztartásokat segítsék speciális költségeik viselésében. Ezeket a juttatásokat fizethetik rendszeresen vagy egy összegben.

6.2.2 Természetbeni juttatások

- 70 Gyermekek nappali ellátása: az iskoláskor alatti gyermekek nappali vagy napközi elhelyezése, gondozása, ellátása. A gyermekek nappali felügyeletét ellátó gondozónő alkalmazásához nyújtott pénzügyi segítség is ide tartozik. A munkáltató által a gyermekek számára nyújtott nappali ellátást az I. rész 20–23. bekezdése értelmében nem vesszük figyelembe.
- 71 Elhelyezés: a gyermekek és a családok részére nyújtott állandó szállás és ellátás (mint az anya- és csecsemőotthonok, vagy a nevelőcsaládok).
- 72 Otthoni segítségnyújtás: a gyermekeknek vagy az őket gondozónak otthonában nyújtott termékek és szolgáltatások.
- 73 Egyéb természetbeni juttatások: különféle termékek és szolgáltatások, amelyeket a családoknak, fiataloknak és gyermekeknek kimondottan szociális védelem céljából nyújtanak, beleértve az ár-, tarifa- és viteldíjkedvezményeket. A családtervezési tanácsadás is ide tartozik.

6.3. További útmutatás

- 74 Az eltartott gyermekek után járó juttatások felső korhatára (különösen a családi pótlék esetében) köthető a kötelező oktatás felső korhatárához, vagy a munkatörvényekhez. A standard korhatár kitolható, ha a gyermek továbbtanul, illetve ha fogyatékos, vagy ha munkanélküli. Ezek a juttatások nem az oktatás költségeihez való hozzájárulások, hanem azt a célt szolgálják, hogy a családokat segítsék a gyermekek nevelésében. Az oktatási hozzájárulások nem képezik az ESSPROS részét.
- 75 A családok védelmére irányuló szociálpolitika számtalan program keretében szerveződik, amelyek közül néhány túlmutat a „Család/gyermek” funkción, sőt még a szociális védelem ESSPROS-ban meghatározott fogalmkörén is. Ezekre adunk néhány példát:
- Néhány tagországban a gyermekek után adókedvezmény jár a bruttó jövedelemre. A cél a jövedelmeknek a családi kötelezettségekkel bíró adófizetők javára való újraelosztása, de ezek a módszerek nem tartoznak az ESSPROS központi rendszerében definiált szociális védelem körébe (Az egyetlen kivételt lásd az I. rész 118. bekezdésében).
  - Az ingyenes vagy támogatott iskolai étkeztetés, iskolaorvosi ellátás, nyaraltatás egy nemzeti oktatási program része lehet, és ez esetben kívül esik az ESSPROS központi rendszerében definiált szociális védelem körén (a központi rendszer nem tartalmazza az „Oktatás” funkciót). Amennyiben azonban e juttatásokat kizárólag az arra rászoruló családoknak, jövedelmi/vagyoni helyzetük függvényében nyújtják, akkor a cél sokkal inkább a jövedelmeknek a szegények javára való újraelosztása, mint az ingyenes oktatás. Ezeket a juttatásokat tehát, mint *családtámogatási juttatást*, figyelembe kell venni a „Család/gyermek” funkció alatt.

- A munkaadók speciális előnyökhöz juttathatják gyermekes alkalmazottaikat, pl. nyaralóházak, különleges bónuszok stb. Az I. rész 20–23. bekezdése értelmében ezek az előnyök nem minősülnek szociális védelemnek.
- A lakáspolitikai irányelvek kedvezményeket biztosíthatnak nagycsaládosok, vagy egy-szülős családok számára. Ezeket a kedvezményeket a „Lakás” funkciónál kell figyelembe venni.

7. A MUNKANÉLKÜLISÉG FUNKCIÓ TÁRSADALMI JUTTATÁSAI

7.1 Bevezetés

- 76 A „Munkanélküliség” funkcióba azok a juttatások tartoznak, amelyek:
- teljesen vagy részlegesen pótolják a munkahely elvesztése miatt kieső jövedelmet;
  - a létfenntartáshoz elegendő (vagy annál nagyobb) jövedelmet biztosítanak a munkaerőpiacra belépők és újrabelépők számára;
  - kompenzálják a részleges munkanélküliség miatti jövedelemkiesést;
  - teljesen vagy részlegesen pótolják a törvényes nyugdíjkor betöltése előtt létszámcsökkentés, vagy gazdasági okok miatt nyugdíjba vonuló idősebb dolgozók jövedelemkiesését;
  - hozzájárulnak az álláskereső képzési, átképzési költségeihez;
  - hozzájárulnak a munkanélküliek elhelyezkedésével kapcsolatos utazási, költözködési költségeihez;
  - megfelelő termékek és szolgáltatások juttatásával nyújtanak segítséget.
- 77 A munkanélküli-ellátásokban részesülőknek az eltartott gyermekeik után járó családi ellátásokat a „Család/gyermekek” funkciónál kell számba venni, nem pedig a „Munkanélküliség” funkciónál.
- 78 Újabban szokás megkülönböztetni a passzív és az aktív foglalkoztatáspolitikai intézkedéseket. Az előbbiek egyszerűen csak megpróbálják enyhíteni a munkanélküliségből származó hátrányokat, míg az utóbbiak célja a munkanélküliség megelőzése, vagy időtartamának csökkentése.

A „Munkanélküliség” funkció döntően passzív intézkedéseket tartalmaz (elsősorban munkanélküli-segélyt és a korai nyugdíjazással kapcsolatos juttatásokat), de található köztük aktív intézkedések is, mint pl. a képzési programokhoz kapcsolódó juttatások.

Statisztikai szempontból a passzív és aktív intézkedésekre fordított kiadások megkülönböztetése nem igazán praktikus. Sok az olyan intézkedés, amelynek az egyik vagy másik kategóriába való besorolása nem egyértelmű. Például munkanélküli-segélyben részesülő személy részesülhet szakképzésben. Egyes korai nyugdíjazási juttatásoknak feltétele fiatal munkanélküliek egyidejű munkábaállítása, azaz összekapcsolódnak az aktív és a passzív kiadások, illetve passzív kiadások aktívvá válnak.

Bizonyos, a tagországokban alkalmazott aktív intézkedések nem tartoznak az ESSPROS központi rendszerében definiált szociális védelem körébe, különösen azok a kiadások, amelyek nem járnak a háztartások számára közvetlen előnnyel, azaz nem növelik a rendelkezésre álló jövedelmüket pénzátadás vagy termékek és szolgáltatások nyújtása révén (lásd a kézikönyv I. részének 100. bekezdését). Ilyenek például a bértámogatások, a munkáltatói társadalombiztosítási hozzájárulás fizetése alóli felmentések és hasonló intézkedések, melyek az üzleti szférába irányulnak a munkanélküliség leküzdésére. Jellemzőjük, hogy egyidejűleg szolgálják az üzlet és a munkanélküli érdekeit.

Ezek az intézkedések a háztartások védelmét célozzák, ha kevésbé közvetlenül is, mint a központi rendszerben számba vett juttatások, ezért a későbbiekben egy kiegészítő modul tárgyát képezhetik (lásd az I. rész 6. bekezdését).

F/ tábla: A „Munkanélküliség” funkció juttatásainak osztályozása

Pénzbeni juttatások

Teljes munkanélküli-segély
Részleges munkanélküli-segély
Korhatár előtti nyugdíj munkaerő-piaci okok miatt
Szakképzési támogatás
Végkielégítés
Egyéb pénzbeni juttatások

Természetbeni juttatások

Mobilitás és áttelepülés
Szakképzés
Álláskeresői szolgálatok és munkahely teremtő támogatás²⁵
Egyéb természetbeni juttatások

7.2 A juttatástípusok leírása

7.2.1 Pénzbeni juttatások

- 79 Teljes munkanélküli-segély: a keresetkiesés kompenzálása olyan személyek esetén, akik képesek dolgozni és rendelkezésre állnak, de képtelenek megfelelő alkalmazást találni, beleértve azokat is, akik korábban nem dolgoztak.
- 80 Részleges munkanélküli-segély: a kiesett bérek és keresetek kompenzálása olyan esetekben, amikor bármilyen okból (gazdasági recesszió vagy visszaesés, berendezés leállása, időjárás viszonyok, balesetek stb. miatt) munkaidő-csökkenésre, időszakos munkavégzésre kerül sor, de a munkaviszony fennmarad.
- 81 Korkezdvezményes nyugdíj munkaerő-piaci okokból: rendszeres kifizetések idősebb dolgozóknak, akik a nyugdíjkorhatár elérése előtt nyugdíjba vonulnak munkanélküliség, vagy gazdasági intézkedések, mint pl. átszervezés, szerkezetváltás miatti létszámleépítés következtében. Ezek a kifizetések általában megszűnnek, amikor a kedvezményezett jogosulttá válik az öregségi nyugdíjra. A standard nyugdíjkorhatár részletesebb tárgyalását lásd a II. rész 3.10 bekezdése alatt.
- 82 Szakképzési támogatás: társadalombiztosítási alapok, vagy állami szervek által nyújtott juttatás, azok részére, akik résztvesznek a munkába állási esélyeiket javító képzési rendszerekben.
- 83 Végkielégítés: megszűnő, vagy tevékenységét nagymértékben leépítő vállalkozás által – nem önhibájából – elbocsátott dolgozó részére kifizetett összeg. A juttatást fizetheti közvetlenül a munkáltató, de egy erre a célra létrehozott alap is.

²⁵ E juttatás külön kódon történő megjelenítése még nem szerepel az ESSPROS-kézikönyv angol változatában. Az ezzel kapcsolatos döntés a 2001-es workshopon született, a tétel azóta az ESSPROS-kérdőívben is szerepel. (A fordító megjegyzése.)

- 84 Egyéb pénzbenei juttatások: egyéb pénzügyi segítség, elsősorban a tartós munkanélküliek részére.

7.2.2 Természetbeni juttatások

- 85 Mobilitás és áttelepülés: társadalombiztosítási alapok, vagy állami szervek által a munkanélkülieknek juttatott támogatás, abból a célból, hogy megkönnyítsék számukra a helyváltást vagy a foglalkozásváltoztatást, és így az álláskeresést és a munkához jutást.
- 86 Szakképzés: társadalombiztosítási alapok, vagy állami intézmények által a munkanélküliek, illetve a munkájuk elvesztésével fenyegetett dolgozók részére nyújtott, az elhelyezkedési lehetőségeket javító szakmai képzés.
- 87 Egyéb természetbeni juttatások: a máshová nem sorolt természetbeni juttatások, mint pl. a munkanélküliek és családjuk részére nyújtott lakás, élelmiszer, ruhanemű stb, ideértve a kimondottan szociális védelem céljából a munkanélkülieknek adott ár-, tarifa- és viteldíj-kedvezményeket.

7.3 További útmutatás

- 88 Azok a rendszerek, amelyek a rászorulóknak a rászorultság okától függetlenül a léfennntáshoz szükséges minimális jövedelmet biztosítanak, a „Máshová nem sorolható társadalmi kirekesztettség” funkcionál kerülnek elszámolásra. Amennyiben azonban a munka nélkül lévő rászorultak részére nyújtanak speciális juttatásokat (pl. a RWW-rendszer Hollandiában), akkor a kiadást a „Munkanélküliség” funkcionál kell elszámolni.
- 89 A *Szakképzés* definíciója igen szigorú, és csak azok a programok tartoznak bele, amelyeket munkanélküliek, vagy a munkájuk elvesztésével fenyegetettek részére indítanak, és vagy társadalombiztosítási alapok, vagy állami intézmények finanszírozzák. Nem tartoznak ide a munkáltató által finanszírozott képzések és átképzések. Ez utóbbiak mind a munkáltató, mind a munkavállaló érdekeit szolgálják, és nem tartoznak az ESSPROS körébe. Hasonlóképpen, az ország oktatási rendszere keretében nyújtott szakképzést is kizárjuk, mivel az ESSPROS nem terjed ki az „Oktatás” funkcióra.

8. A LAKÁS FUNKCIÓ TÁRSADALMI JUTTATÁSAI

8.1 Bevezetés

90 A „Lakás” funkció az állami hatóságok részéről történő olyan beavatkozásokból tevődik össze, melyeknek célja a háztartások megsegítése lakásköltségeik fizetésében. A tagországokban a lakáspolitikák sokfélesége létezik, és céljaikat tekintve gyakran túlmutatnak a szociális védelmen: lehet céljuk az építőipar támogatása, lakás tulajdonjoga, megtakarítás stb. Ezek a tágabb intézkedések nem képezik az ESSPROS részét.

A „Lakás” funkció körének lehatárolásában lényeges kritérium, hogy a juttatásra a jövedelmi/vagyoni helyzet függvényében lehet jogosulttá válni.

91 Ha a lakásjuttatásokat öregségi nyugdíjak vagy létfenntartási minimumjuttatások kiegészítéseként adják, akkor is a „Lakás” funkció alatt, természetbeni juttatásként kell számba venni. A juttatások célja ebben a funkcióban, hogy segítsenek a háztartásoknak a lakásköltségek fizetésében: a definíció értelmében a lakás igazolt kiadásnak minősül (lásd a kézikönyv I. rész, 121. bekezdés).

G/ tábla: A „Lakás” funkció juttatásainak osztályozása

Természetbeni juttatások

Lakbér-hozzájárulás

Ebből: Szociális lakbér

Tulajdonos–lakók juttatásai

8.2 A juttatástípusok leírása

8.2.1 Természetbeni juttatások

92 Lakbér-hozzájárulás: jövedelmi/vagyoni helyzettől függően, közhatóságok által a bérlőknek nyújtott átmeneti vagy tartós folyó átutalások, lakbérterheik könnyítése céljából.

93 Szociális lakbér: a lakbér-hozzájárulás alkategóriája. Alacsony bérű vagy szociális lakásokkal rendelkező állami és magánnonprofit intézmények által a piacon alacsonyabban megállapított lakbérekből származó lakbérveszteség. Az alacsony lakbérű lakásra való kijelölés a háztartás jövedelmének és/vagy vagyoni helyzetének felmérésén alapul.

94 A tulajdonos lakók juttatásai: közhatóságtól a tulajdonoslakónak jövedelmi/vagyoni helyzetétől függően adott juttatás, melynek célja a lakásköltségek terheinek csökkentése: a gyakorlatban rendszerint a jelzálog- és kamatterhek fizetésében nyújtott segítséget jelenti. A tőke-transzfereket (különösen a beruházási támogatásokat) nem szabad számba venni.

8.3 További útmutatás

- 95 Egyes országokban a lakástámogatások adminisztratív módon beépülnek a családi juttatásokba vagy a létfenntartási minimumot biztosító juttatásokba. Ennek ellenére ezeket a „Lakás” funkcionálisan kell számba venni.
- 96 Elvileg a szociális lakbérjuttatást az elméleti piaci lakbér és a bérlő által ténylegesen fizetett lakbér különbözeteként kell kiszámítani. Azonban ezt igen nehéz becsülni, mivel a piaci lakbér nagyon sok tényezőtől függ, mint pl. a szociális lakás elhelyezkedése, építésének éve, a szerződés típusa stb. Gyakorlati alternatívaként a juttatás értékét a kormányzati transzferrel azonosnak vehetjük. További instrukciók olvashatók a kézikönyv I. részének 135. bekezdésében.
- 97 A szociális lakáspolitikát a tagországokban gyakran szervezik a költségvetési rendszeren (azaz adókedvezményeken) keresztül. Ezeket az intézkedéseket nem tartalmazza az ESSPROS központi rendszere.

9. A MÁSHOVA NEM SOROLT TÁRSADALMI KIREKESZTETTSÉG FUNKCIÓ TÁRSADALMI JUTTATÁSAI

9.1 Bevezetés

98 Nehéz meghatározni azokat a kockázatokat vagy szükségleteket, amelyekre az e funkció alatt nyújtott juttatások irányulnak. A társadalmi kirekesztettség definíciója többdimenziós: elsősorban a jövedelem elégtelen színvonalára (a szegénységre) vonatkozik, de az egészségi állapot, az oktatás, vagy a foglalkoztatottság terén létrejövő sajátos helyzetekre is.

Ebből következik, hogy a funkció – vagy inkább juttatáscsoport – tartalma meglehetősen heterogén. Mindazonáltal a funkció határvonalait magának a szociális védelemnek a definíciója (I. rész, 2. fejezet), valamint a következő elvek segítségével húzhatjuk meg:

- a kis léptékű, informális és esetleges támogatásokat, melyek nem igényelnek rendszeres irányítást és elszámolást, az ESSPROS-ból, megállapodás alapján kizárjuk. Ez a helyzet például az adománygyűjtések, karácsonyi gyűjtések, az ad hoc humanitárius segélyek és a természeti katasztrófák idején nyújtott gyorssegélyek esetében;
- minden társadalmi juttatást, ami olyan kockázatra vagy szükségletre irányul, amelyre az ESSPROS funkciót határoz meg, az adott funkciónál kell számba venni. Például az összes olyan nem hozzájárulós, jövedelmi/vagyoni helyzethez kötött állami rendszer, amely öregség, rokkantság vagy munkanélküliség esetén minimumjuttatást nyújt, nem itt, hanem a megfelelő funkció alatt kerül elszámolásra. E funkció „maradék” jellege a szociális védelem alkalmazott fő rendszerétől függően tagországokként eltérő tartalomhoz vezethet;
- míg a többi funkció egyértelműen azonosítható kockázatoknak és szükségleteknek kitett emberekre vonatkozik (idősek; rokkantak; munkanélküliek stb), addig ez a funkció a „társadalmilag kirekesztettek”; a „társadalmi kirekesztettség veszélyének kitéttek” vonatkozik. Ehhez olyan általános célcsoportok határozhatók meg, mint pl. a nyomorgó emberek, a vándorlók, a menekültek, a kábítószer- vagy az alkoholfüggők, bűnös erőszak áldozatai.

H/ tábla: A „Máshova nem sorolt társadalmi kirekesztettség” juttatásainak osztályozása

Pénzbeni juttatások

Jövedelemtámogatás
Egyéb juttatások

Természetbeni juttatások

Elhelyezés
Alkoholisták és kábítószeresek rehabilitációja
Egyéb természetbeni juttatások

9.2 A juttatástípusok leírása

9.2.1 Pénzbeni juttatások

- 99 Jövedelemtámogatás: rendszeres kifizetések elégtelen jövedelemmel rendelkező emberek számára. A jogosultság feltétele nemcsak a személyes erőforrásokra, de a nemzetiségre, lakóhelyre, korra, munkaképességre és a családi állásra is vonatkozhatnak. A juttatás lehet korlátozott vagy korlátlan időre szóló; fizethető az egyénnek vagy a családnak, és nyújthatja a központi, vagy a helyi kormányzat.
- 100 Egyéb pénzbeni juttatások: a nyomorgó és veszélyeztetett emberek támogatása a szegénységük enyhítése és a nehéz helyzeteken való átsegítésük céljából. Ezeket a juttatásokat a magán-nonprofit szervezetek fizethetik.

9.2.2 Természetbeni juttatások

- 101 Elhelyezés: szállás és ellátás juttatása nyomorgó vagy veszélyeztetett embereknek, amennyiben ezek a szolgáltatások nem osztályozhatók más funkció alatt. Ez lehet rövid időre szóló, befogadó központokban, hajléktalanok szállásán stb.; vagy lehet rendezett alapokon nyugvó, az erre szakosodott intézményekben, otthonokban, befogadó családoknál.
- 102 Alkoholisták és kábítószerfogyasztók rehabilitációja: az alkohol- és drogfüggőség kezelése, a beteg társadalmi életének helyreállítása, önálló életvitelre képessé tétele céljából. A kezelést rendszerint befogadó központokban, vagy speciális intézetekben végzik.
- 103 Egyéb juttatások: alapvető szolgáltatások és termékek a veszélyeztetett emberek részére, pl. tanácsadás, nappali menedékhely, segítség a napi feladatok ellátásában, ételkészítés, ruhanemű, tüzelő stb. A jövedelmi/vagyoni helyzet vizsgálatával kapcsolatos jogi segítségnyújtás is ide tartozik.

9.3. További útmutatás

- 104 A szegényeknek adott juttatásokat rendszerint a jövedelmi/vagyoni helyzet vizsgálata előzi meg, és az elégtelen jövedelem fogalmát a helyi hatóságok által megállapított normák határozzák meg. Nem az összes ide tartozó juttatásnak feltétele azonban a fenti vizsgálat. A menekültek esetében például a kielégítő erőforrások hiánya implicit. Máskor a juttatást a jövedelmi helyzettől függetlenül adják, pl. a kábítószer-függőség esetében. Ezért csak részleges átfedés van a kézikönyv I. részének 124-125. bekezdésében definiált *jövedelmi/vagyoni helyzethez kötött juttatások* kategóriájával. Egyfelől, a nélkülöző háztartásoknak nyújtott juttatások némelyike más funkcióknál kerül elszámolásra (amikor a lakosság speciális kategóriájára, pl. az öregekre, vagy a munkanélküliekre irányul), másfelől nem minden, e funkcionál elszámolt juttatás irányul nélkülöző háztartásokra.
- 105 A jövedelempótló juttatások tipikusan jövedelmi/vagyoni helyzethez kötöttek, vagyis ezeket olyan háztartásoknak vagy egyéneknek fizetik, akiknek az anyagi erőforrásai nem érnek el egy meghatározott szintet. Ide tartoznak a rosszul fizetett munkakörökben dolgozóknak fizetett munkahelyi juttatások, amelyek anélkül emelik a rendelkezésre álló jövedelmet, anélkül, hogy ellenérdekeltséget teremtenének.
- A jövedelempótló juttatásokra példa a *Minimum des Moyens d'Existence* (Minimex) Belgiumban, a *Revenu Minimum d'Insertion* (RMI) Franciaországban, és az *Income Support* egyes részei az Egyesült Királyságban.

106 Az Egyesült Királyság *Income Support* rendszere a Szociális Alap terhére folyósítható kölcsönt is tartalmaz. A kölcsön nem társadalmi juttatás (hanem pénzügyi művelet), ezért a központi rendszer nem veszi figyelembe sem a tőkeösszegeket, sem a visszafizetéseket.

Amennyiben a kölcsön kamatmentes, vagy a napi piaci kamatlábnál alacsonyabb kamat mellett nyújtott, az adós haszna társadalmi juttatásnak minősül, és értéke megfelel a szociális védelmi rendszernek köszönhetően megtakarított kamat összegének.

Az ESSPROS társadalmi juttatásnak tekinti azt is, ha a szociális védelmi rendszer hozzájárulásával az adósságot elengedik. Azonban, annak pusztá elismerése, hogy a rendszer pénzügyi követelése az adós háztartás tönkremenetele miatt behajthatatlanná vált, nem minősül társadalmi juttatásnak.

MELLÉKLETEK

1. MELLÉKLET: Az ESSPROS és a nemzeti számlák közti különbségek

Az ESSPROS-kézikönyvben használt definíciók, konvenciók és elszámolási szabályok túlnyomórészt összhangban vannak a nemzeti számlákkal.²⁶ Azonban van néhány eltérés, amit ebben a mellékletben sorolunk fel.

1. A szociális védelem tartalmi köre

A nemzeti számlákban a szociális védelem, mint olyan nem kerül meghatározásra, de megtalálható a társadalmi juttatások és a társadalombiztosítási hozzájárulások definíciója. E tekintetben három eltérés van a két rendszer között:

- (i) A társadalmi juttatások nemzeti számlák szerinti definíciója magában foglalja az „Oktatás” funkciót, míg az ESSPROS nem. (Az ESSPROS ugyanakkor bizonyos szakképzéssel kapcsolatos kiadásokat figyelembe vesz a „Munkanélküliség” funkciónál.²⁷)
- (ii) A társadalmi juttatások ESSPROS szerinti definíciója mind a folyó, mind a tőketranszfereket magában foglalja; a nemzeti számlák csak a folyó transfereket.
- (iii) A nemzeti számlákkal ellentétben, az ESSPROS számba vesz bizonyos, a háztartások által fizetendő adókra és más kötelező illetékekre vonatkozó kedvezményeket, amennyiben az alábbi feltételek teljesülnek (lásd az I. rész 118. bekezdését):
  - megfelelnek a szociális védelem általános definíciójának;
  - egységes összegű kedvezményként nyújtják;
  - a juttatást pénzben fizetik, ha a jogosult háztartás megadóztatható jövedelme olyan alacsony, hogy nem teszi lehetővé az adócsökkentésből származó előny érvényesítését.

Könnyen megnövelheti a félreértés esélyét, hogy a nemzeti számlákban *Természetbeni társadalmi transferek* (D63) néven definiálnak egy fogalmat, amely mind a szociális védelmi céllal, mind az egyéb céllal nyújtott transfereket (alkategóriák: D631és D632 külön-külön) magába foglalja. A D632 a nemzeti számlákban az állam és a nonprofit szervezetek által sportra, rekreációra, kultúrára stb-re fordított kiadásokra vonatkozik, kivéve bizonyos összeg fölé eső költségeket.

2. A statisztikai egység

A Nemzeti számlák rendszere (SNA) olyan módon tárgyalja a társadalombiztosítási rendszereket, hogy azokat nem változtatja osztályozási egységekké.²⁸ Ennek megfelelően a nemzeti számlákban úgy kezelik a társadalmi juttatásokat, mintha azokat intézményi egységek nyújtanák.

---

²⁶ V.ö. System of National Accounts, 1993 (SNA) (Commission of the European Communities, International Monetary Fund, Organisation for Economic Co-operation and Development, United Nations, World Bank) és a European System of National and Regional Accounts in the European Community, 1995 (ESA) (Commission of the European Communities).

²⁷ Ez összhangban van a „tényleges végső fogyasztás” nemzeti számlákban alkalmazott filozófiájával, de valószínűleg ellentmond az ESA-nak, amennyiben az 1995-ös ESA 3.85 bekezdésében megfogalmazott konvencióit szigorúan alkalmazzák.

²⁸ SNA 1993, VIII D Fejezet.

Az ESSPROS központi rendszerében viszont a szociális védelem tranzakciói, mint a *szociális védelmi rendszerek* kiadásai és bevételei szerepelnek. Ezeket a rendszereket egyetlen intézményi egység, vagy intézményi egységek egy csoportja működtetheti. A szociális védelmi rendszerek ESSPROS-ban használt fogalmába beletartoznak a nem hozzájárulásos szociális védelmi rendszerek (a szociális segélyeket nyújtó rendszerek) csakúgy, mint az SNA-ban meghatározott társadalombiztosítási rendszerek.

3. A pénzbelen és természetbeni társadalmi juttatások közti választóvonal

A nemzeti számlák és az ESSPROS között két jelentős különbség van tekintetben, hogy hogyan különböztetik meg a pénzbelen és a természetbeni társadalmi juttatásokat.

- (i) A nemzeti számlákban a „természetbeni társadalmi juttatások”²⁹ műveleti kategória kizárólag a kormányzati egységek (társadalombiztosítás és szociális támogatások) és a háztartásokat segítő nonprofit intézmények (szociális támogatások) által nyújtott juttatásokra vonatkozik. Az ESSPROS-ban természetbeni társadalmi juttatást bármilyen rendszer nyújthat, beleértve a kereskedelmi biztosítókat és a nem alapszerű munkáltatói rendszereket is.
- (ii) A nemzeti számlákban minden társadalombiztosítási alapokból nyújtott juttatást, és minden, a „Külföld”-nek nyújtott, vagy a „Külföld”-től kapott szociális támogatást pénzbelen juttatásként kezelnek. Az ESSPROS nem követi ezt a konvenciót.

4. Számbavételi sajátosságok

A nemzeti számlákban bizonyos tranzakciók másképp kerülnek számbavételre, mint ahogy azt e műveletek legtöbb szereplője látja. Ez azért történik így, hogy világossá tegyék a gazdasági szerkezet főbb elemeit. Az ESSPROS két esetben nem vette át a nemzeti számlák elszámolási mód-szerét:

- (i) A biztosítottak hozzájárulását az ESSPROS nem bontja meg a biztosítási szolgáltatásért járó kifizetésre és a juttatások finanszírozását szolgáló nettó hozzájárulásra. A nemzeti számlák ezen a módon osztják meg a hozzájárulásokat az önálló, alapszerű magánrendszerek esetében.
- (ii) Az alapszerű magánrendszerek vonatkozásában az ESSPROS nem imputálja a tulajdonosi jövedelem és a társadalombiztosítási hozzájárulás-kiegészítések kifizetéseit. Egyes rendszerek visszatartják a befektetett alapokra járó tulajdonosi jövedelmet és azokat jövőbeni társadalmi juttatások nyújtására használják. Mivel ezek az alapok a biztosítottak tulajdonának tekinthetők, a nemzeti számlák ebben az esetben (a) „Tulajdonosi jövedelem” címen a biztosítás tulajdonosának számlájára imputált áramlást könyvelnek el, egy a rendszert működtető intézményi egységtől a háztartásoknak, (b) elkönyvelnek egy azonos értékű második áramlást a biztosítottól vissza a rendszert működtető intézményi egységnek, mint további társadalombiztosítási hozzájárulást.

---

²⁹ Az ESA 1995, D631 tétele. Kérjük megjegyezni, hogy mint ahogy az ezen melléklet első részében magyarázatra került, az ESSPROS nem áll kapcsolatban az ESA D63-as tételével. Az utóbbi a nem piaci temékeket és szolgáltatásokat előállító egyének olyan transzferjeire vonatkozik, amelyek célja nem szociális védelem.

2. MELLÉKLET: A különféle kormányzati kiadások osztályozása

Az alábbi táblázat felvilágosítást ad a szociális védelemmel kapcsolatos kormányzati kiadások osztályozásáról:

Kiadási típus	Osztályozás az ESSPROS-ban
<i>1. A kormányzat egy pénzüsszeget fizet a háztartásoknak, hogy enyhítse a szociális kockázat vagy szükséglet terheit:</i>	
(i) nem kapcsolódik a háztartások által vásárolt termékekhez vagy szolgáltatásokhoz;	Pénzbeni társadalmi juttatások. Kormányzati szociális védelmi rendszer számláiban veszi figyelembe.
(ii) teljesen vagy részlegesen kompenzálja a háztartások meghatározott termékekre és szolgáltatásokra fordított igazolt költségeit.	Természetbeni társadalmi juttatások, visszatérítések (a tényleges kormányzati kifizetés értékéig). Kormányzati szociális védelmi rendszer számláiban veszi figyelembe.
<i>2. A kormányzat saját előállítású termékeket és szolgáltatásokat nyújt a háztartásoknak:</i>	
(i) a termelési költségek 50, vagy nagyobb %-át fedező áron, nem korlátozva egyes háztartás kategóriákra;	Értékesítés, az ESSPROS nem veszi számba.
(ii) a termelési költségek 50, vagy nagyobb %-át fedező áron, a háztartás egyes olyan kategóriáira korlátozva, amelyeknél a kockázat/szükséglet felmerült;	Természetbeni társadalmi juttatás (az azonos termékek és szolgáltatások piaci ára és a háztartások által ténylegesen fizetett ár közti különbség erejéig). A kormányzati szociális védelmi rendszer számláiban veszi figyelembe.
(iii) ingyen, vagy a termelési költségeknek kevesebb mint 50%-át fedező árakon, a háztartás egyes olyan kategóriáira korlátozva, amelyeknél a kockázat/szükséglet felmerült;	Természetbeni társadalmi juttatás (a termelés és a szolgáltatás költségei mínusz a kedvezményezett által költségmegosztás révén fizetett rész). A kormányzati szociális védelmi rendszer számláiban veszi figyelembe.
(iv) ingyen, vagy a termelési költségek kevesebb mint 50%-át fedező árakon, nem korlátozva azt szociális kockázattal, ill. szükséglettel szembenező háztartások körére.	Közösségi szolgáltatás, az ESSPROS nem veszi számba.
<i>3. A kormányzat kölcsönt nyújt a háztartásoknak:</i>	
(i) a piacinál alacsonyabb kamattal, szociális védelmi célokból;	Pénzbeni társadalmi juttatás (a kormányzat által meghatározott kamat értékéig). A kormányzati szociális védelmi rendszer számláiban veszi figyelembe.
(ii) szociális védelmi célból elengedi a fennálló tartozást.	Pénzbeni társadalmi juttatás. A kormányzati szociális védelmi rendszer számláiban veszi figyelembe.

4. A kormányzat piaci termelőknek³⁰ fizet (i) folyó viszonzatlan kifizetést a termelés szintjének, az áraknak és a termelési tényezők díjazásának befolyásolása céljából;	Támogatások, az ESSPROS központi rendszere nem veszi számba (kivéve implicate, mint az adminisztratív költségek értékének egy elemét). Bizonyos eseteit a modulokban figyelembe lehet venni.
(ii) termékekért és szolgáltatásokért, amelyeket kormányzat ezután ingyen, vagy csökkentett áron adja tovább a kockázattal/szükséglettel szembenező háztartásoknak;	Természetbeni társadalmi juttatás abban a pillanatban, amikor a kormányzat a termékeket és szolgáltatásokat elosztja (piaci ár mínusz a kedvezményezett által költségmegosztás esetén fizetett rész). A kormányzati szociális védelmi rendszer számláiban veszi figyelembe.
(iii) hogy a kockázattal/szükséglettel szembenező háztartásoknak közvetlenül és egyénileg nyújtson termékeket és szolgáltatásokat;	Természetbeni társadalmi juttatás (a kormányzat tényleges kifizetésének értékéig). A kormányzati szociális védelmi rendszer számláiban veszi figyelembe.
(iv) hogy a kormányzat alkalmazottai, volt alkalmazottai és azok eltartottjai társadalombiztosításra való jogosultságát biztosítsa;	Tényleges munkaadói társadalombiztosítási hozzájárulás.
(v) hogy a piaci termelők egyéb szociális védelmi tevékenységét bármilyen formában finanszírozza (főleg a társadalombiztosítási rendszereket működtető biztosítók);	Amennyiben kormányzati szociális védelmi rendszer számlájáról történik: Transzferek más rendszerekbe/rendszerekből. Más esetekben: államháztartási hozzájárulás (nem a pántlikázott adókból, ill. általános bevételekből fizetve).
(vi) hogy felhalmozást finanszírozzon, ill. juttasson intézményi egységeknek, függetlenül attól, hogy működtetnek-e szociális védelmi rendszereket.	Az ESSPROS nem veszi számba.
5. A kormányzat egy pénzüsszeget fizet szociális védelmi rendszer támogatására más kormányzati, vagy a háztartásokat segítő nonprofit intézményeknek.³¹	
(i) hogy azok jelenlegi és volt alkalmazottaik, ill. azok eltartottjai részére szociális juttatásra való jogosultságot biztosítsanak;	Tényleges munkaadói társadalombiztosítási hozzájárulás.
(ii) hogy (akármilyen formában) azok szociális védelmi rendszereit finanszírozza;	Egy kormányzati szociális védelmi rendszer nevében: Transzfer más rendszerekbe/rendszerekből. Minden más esetben államháztartási hozzájárulás (a pántlikázott adók bevételeiből vagy az általános bevételből).

³⁰ A „piaci termelő” olyan intézményi egység, amelyik termékeket és szolgáltatásokat állít elő, és termelési költségeinek 50 vagy nagyobb %-át az értékesítésből fedezi. A magánnonprofit intézmények és a kormányzati egységek is lehetnek piaci termelők. Az összes magántermelő – a nonprofit intézmények kivételével – konvenció alapján piaci termelőnek tekintendő.

³¹ A háztartásokat segítő nonprofit intézmények (15 kód) azok a rezidens nonprofit intézmények, amelyek a kihozataluk döntő részét a háztartásoknak nyújtják, ingyen, vagy olyan áron, ami a termelési költség kevesebb, mint felét fedezi – a kormányzati hatóságok által ellenőrzött és finanszírozott intézmények kivételével.

(iii) hogy tőkefelhalmozást finanszírozzon és juttasson más intézményi egységeknek, függetlenül attól, hogy azok működtetnek-e szociális védelmi rendszert;	Az ESSPROS nem regisztrálja.
<i>6. A kormányzat kedvezményeket vagy visszatérítést ad az adókra, vagy a társadalombiztosítási alapokhoz való hozzájárulásokra:</i>	
(i) ha az alábbi feltételek <u>mindegyike</u> teljesül: (i) a kedvezmény háztartásoknak jár, (ii) szociális védelem a célja, (iii) egységes összegű kedvezményként adják, (iv) pénzben kifizetik, ha a háztartás megadóztatható jövedelme olyan alacsony, hogy az adókedvezmény hasznát nem élvezzi;	Pénzbeni társadalmi juttatások. (lásd I. rész, 118. bekezdés). A kormányzati szociális védelmi rendszer számláiban veszi figyelembe.
(ii) minden egyéb eset:	A központi rendszer nem veszi számba. A kötelező adók, illetékek csökkentése formájában nyújtott társadalmi juttatásokkal egy külön modul foglalkozhat majd.

3. MELLÉKLET: A juttatások után fizetendő adók és társadalombiztosítási hozzájárulások kezelése

A jelen kötet 137. bekezdése kimondja, hogy a központi rendszer a társadalmi juttatásokat a kedvezményezettek által utánuk fizetendő adók, és más kötelező illetékek levonása nélkül veszi számba.

A társadalmi juttatások bruttó elszámolása két alapvető előnnyel jár:

- (i) a legtisztább formájában írja le a juttatások funkcionális jellegét (azaz, hogy milyen okok miatt kerül sor a juttatásra);
- (ii) összhangban van a központi rendszer azon alapfilozófiájával, hogy a bruttó adatok általában egyértelműek és könnyen begyűjthetők.

A társadalmi juttatások bruttó adatai azonban nem annyira megfelelőek, ha mondjuk a szociális védelemnek a kormányzat költségvetésére, vagy a kedvezményezettek fogyasztásának növekedésére gyakorolt hatását akarjuk megismerni. Ezen kívül a GDP százalékában kifejezett aggregált bruttó társadalmi juttatások mutatója nem igazán fejezi ki az egyes országok szociális védelem terén kifejtett relatív erőfeszítéseit. Ez azért van így, mert az országok között jelentős különbségek vannak a juttatások adó- és hozzájárulás-kötelezettsége tekintetében.³²

A nettó társadalmi juttatások többféle fogalmát lehet megkülönböztetni, az igényelt elemzés jellegétől függően. A társadalmi juttatások a jövedelmeket és a vagyont terhelő adókon és a kötelező társadalombiztosítási hozzájáruláson kívül nettósíthatók a nem kötelező társadalombiztosítási hozzájárulással és akár a fogyasztási kiadásokat terhelő hozzáadottérték-adóval is .

Általánosságban meglehetősen nehéz a nettó juttatásokra vonatkozó adatokat gyűjteni; a kedvezményezettek által fizetett adókra és társadalombiztosítási hozzájárulásra vonatkozó, megfelelő minőségű statisztikai adatforrásokat nem könnyű találni. Következésképpen gyakran kell az adóki-
vetéseken és a tipikus kedvezményezetteknek a háztartási szektorban való előfordulási gyakoriságán alapuló becslésekhez folyamodni.

Alapvetően gyakorlati megfontolásból az ESSPROS egy külön modulra hagyja a nettó juttatások adatainak összegyűjtését.³³ Szeretnénk figyelmeztetni a felhasználókat, hogy a központi rendszerben számba vett bruttó juttatási adatok használata bizonyos elemzések esetén téves következtetésekhez vezethet.

---

³³ Megjegyzendő, hogy a nettó juttatások kérdését az adózás többi, a szociális védelmi rendszerre gyakorolt hatásával együtt kell vizsgálni, különös tekintettel a szociális hozzájárulások fizetéséhez kapcsolódó adómentességekre és kivételekre.

4. MELLÉKLET: ESSPROS-kérdőív

SZOCIÁLIS VÉDELMI KIADÁSOK ÉS BEVÉTELEK

Ország neve: Év:

		Rendszerek összesen	Rendszer 01	Rendszer 02	Rendszer 03	Rendszer 04	Rendszer ...	Rendszer N
K	Teljes kiadás	0	0	0	0	0	0	0
I	Társadalmi juttatások	0	0	0	0	0	0	0
A	Jövedelem/vagyon teszthez nem kötött	0	0	0	0	0	0	0
D	Pénzbeni juttatások	0	0	0	0	0	0	0
Á	Rendszeres	0	0	0	0	0	0	0
S	Egyszeri	0	0	0	0	0	0	0
O	Természetbeni juttatás	0	0	0	0	0	0	0
K	Rendszerek között átcsoportosított tb-hozzájárulás	0	0	0	0	0	0	0
	Jövedelem/vagyon teszthez kötött	0	0	0	0	0	0	0
	Pénzbeni juttatások	0	0	0	0	0	0	0
	Rendszeres	0	0	0	0	0	0	0
	Egyszeri	0	0	0	0	0	0	0
	Természetbeni juttatás	0	0	0	0	0	0	0
	Rendszerek között átcsoportosított tb-hozzájárulás	0	0	0	0	0	0	0
1200000	Adminisztrációs költségek	0						
1300000	Átutalások más rendszereknek	0						
1400000	Egyéb kiadások	0	0	0	0	0	0	0
1410000	Vagyonból származó jövedelmek	0						
1420000	Egyéb	0						

		Rendszerek összesen	Rendszer 01	Rendszer 02	Rendszer 03	Rendszer 04	Rendszer ...	Rendszer N
	Külföld							
	Társadalmi juttatások	0	0	0	0	0	0	0
	Rezidens háztartásoknak nyújtott	0						
	Nem rezidens háztartásoknak nyújtott	0	0	0	0	0	0	0
	EU országok rezidensei	0						
	Egyéb országok rezidensei	0						
	Egyéb kiadások	0	0	0	0	0	0	0
	Rezidens egységeknek							
	Nem rezidens egységeknek							

		Rendszerek összesen	Rendszer 01	Rendszer 02	Rendszer 03	Rendszer 04	Rendszer ...	Rendszer N
B	2000000	Bevételek összesen	0	0	0	0	0	0
E	2100000	Társadalombiztosítási hozzájárulás	0	0	0	0	0	0
V	2110000	Munkaadók által fizetett tb-hozzájárulás	0	0	0	0	0	0
É	2110100	Tényleges	0	0	0	0	0	0
T	2110101	Vállalatok	0					
E	2110102	Központi kormányzat	0					
L	2110103	Helyi önkormányzatok	0					
E	2110104	Társadalombiztosítási alapok	0					
K	2110105	Háztartások	0					
	2110106	Háztartásokat kiszolgáló nonprofit intézmények	0					
	2110107	Külföld	0					
	2110200	Imputált	0	0	0	0	0	0
	2110201	Vállalatok	0					
	2110202	Központi kormányzat	0					
	2110203	Helyi önkormányzatok	0					
	2110204	Társadalombiztosítási alapok	0					
	2110205	Háztartások	0					
	2110206	Háztartásokat kiszolgáló nonprofit intézmények	0					
	2110207	Külföld	0					
	2120000	Biztosítottak által fizetett tb-hozzájárulás	0	0	0	0	0	0
	2121000	Munkavállalók	0	0	0	0	0	0
	2121005	Háztartások	0					
	2121007	Külföld	0					
	2122000	Önállóak	0	0	0	0	0	0
	2122005	Háztartások	0					
	2122007	Külföld	0					
	2123000	Nyugdíjasok és egyéb	0	0	0	0	0	0
	2123005	Háztartások	0					
	2123007	Külföld	0					
	2130000	Rendszerek között átcsoportosított tb-hozzájárulás	0	0	0	0	0	0
	2130005	Háztartások	0					
	2130007	Külföld	0					

		Rendszerek összesen	Rendszer 01	Rendszer 02	Rendszer 03	Rendszer 04	Rendszer ...	Rendszer N
B	2200000	0	0	0	0	0	0	0
E	2210000	0	0	0	0	0	0	0
V	2210002	0						
É	2210003	0						
T	2210004	0						
E	2220000	0	0	0	0	0	0	0
L	2220002	0						
E	2220003	0						
K	2220004	0						
	2300000	0						
	2400000	0	0	0	0	0	0	0
	2410000	0	0	0	0	0	0	0
	2410001	0						
	2410002	0						
	2410003	0						
	2410004	0						
	2410005	0						
	2410006	0						
	2410007	0						
	2420000	0	0	0	0	0	0	0
	2420001	0						
	2420002	0						
	2420003	0						
	2420004	0						
	2420005	0						
	2420006	0						
	2420007	0						

		Rendszerek összesen	Rendszer 01	Rendszer 02	Rendszer 03	Rendszer 04	Rendszer ...	Rendszer N
B	Társadalmi juttatások	0	0	0	0	0	0	0
E	Jövedelem/vagyon teszthez nem kötött	0	0	0	0	0	0	0
T	Pénzbeni juttatások	0	0	0	0	0	0	0
E	Rendszeres	0	0	0	0	0	0	0
G	Fizetett betegségi távollét	0						
S	Egyéb rendszeres pénzbeni juttatás	0						
É	Egyszeri	0	0	0	0	0	0	0
G	Egyéb egyszeri pénzbeni juttatás	0						
	Természetbeni juttatások	0	0	0	0	0	0	0
	Fekvőbeteg- ellátás	0	0	0	0	0	0	0
	Közvetlen juttatás	0						
	Visszatérítés	0						
	Járóbeteg-ellátás	0	0	0	0	0	0	0
	Gyógyszeripari termékek közvetlen juttatása	0						
	Egyéb közvetlen juttatás	0						
	Gyógyszeripari termékek visszatérítése	0						
	Egyéb visszatérítés	0						
	Egyéb természetbeni juttatások	0						
	Rendszerek között átcsoportosított tb-hozzájárulás	0						
	Jövedelem/vagyon teszthez kötött	0	0	0	0	0	0	0
	Pénzbeni juttatások	0	0	0	0	0	0	0
	Rendszeres	0	0	0	0	0	0	0
	Fizetett betegségi távollét	0						
	Egyéb rendszeres pénzbeni juttatás	0						
	Egyszeri	0	0	0	0	0	0	0
	Egyéb egyszeri pénzbeni juttatás	0						
	Természetbeni juttatások	0	0	0	0	0	0	0
	Fekvőbeteg- ellátás	0	0	0	0	0	0	0
	Közvetlen juttatás	0						
	Visszatérítés	0						
	Járóbeteg-ellátás	0	0	0	0	0	0	0
	Gyógyszeripari termékek közvetlen juttatása	0						
	Egyéb közvetlen juttatás	0						
	Gyógyszeripari termékek visszatérítése	0						
	Egyéb visszatérítés	0						
	Egyéb természetbeni juttatások	0						
	Rendszerek között átcsoportosított tb-hozzájárulás	0						

		Rendszerek összesen	Rendszer 01	Rendszer 02	Rendszer 03	Rendszer 04	Rendszer ...	Rendszer N
R	Társadalmi juttatások	0	0	0	0	0	0	0
O	Jövedelem/vagyon teszthez nem kötött	0	0	0	0	0	0	0
K	Pénzbeni juttatások	0	0	0	0	0	0	0
K	Rendszerez	0	0	0	0	0	0	0
A	Rokkantsági nyugdíj	0						
N	Korhatár előtti nyugellátás csökkent munkaképesség miatt	0						
T	Gondozási juttatás	0						
S	A csökkent munkaképességűek gazdasági integrációja	0						
Á	Egyéb rendszeres pénzbeni juttatás	0						
G	Egyszeri	0	0	0	0	0	0	0
	Gondozási juttatás	0						
	A csökkent munkaképességűek gazdasági integrációja	0						
	Egyéb egyszeri pénzbeni juttatások	0						
	Természetbeni juttatások	0	0	0	0	0	0	0
	Elhelyezés	0						
	Segítség a napi feladatok ellátásában	0						
	Rehabilitáció	0						
	Egyéb természetbeni juttatások	0						
	Rendszerek között átcsoportosított tb-hozzájárulás	0						
	Jövedelem/vagyon teszthez kötött	0	0	0	0	0	0	0
	Pénzbeni juttatások	0	0	0	0	0	0	0
	Rendszerez	0	0	0	0	0	0	0
	Rokkantsági nyugdíj	0						
	Korhatár előtti nyugellátás csökkent munkaképesség miatt	0						
	Gondozási juttatás	0						
	A csökkent munkaképességűek gazdasági integrációja	0						
	Egyéb rendszeres pénzbeni juttatás	0						
	Egyszeri	0	0	0	0	0	0	0
	Gondozási juttatás	0						
	A csökkent munkaképességűek gazdasági integrációja	0						
	Egyéb egyszeri pénzbeni juttatások	0						
	Természetbeni juttatások	0	0	0	0	0	0	0
	Elhelyezés	0						
	Segítség a napi feladatok ellátásában	0						
	Rehabilitáció	0						
	Egyéb természetbeni juttatások	0						
	Rendszerek között átcsoportosított tb-hozzájárulás	0						

		Rendszerek összesen	Rendszer 01	Rendszer 02	Rendszer 03	Rendszer 04	Rendszer ...	Rendszer N
Ö	Társadalmi juttatások	0	0					
R	Jövedelem/vagyon teszthez nem kötött	0	0					
E	Pénzbeni juttatások	0	0					
G	Rendszeres	0	0					
S	Öregségi nyugdíj	0						
É	Előrehozott öregségi nyugdíj	0						
G	Részleges nyugdíj	0						
	Gondozási juttatás	0						
	Egyéb rendszeres pénzbeni juttatás	0						
	Egyszeri	0	0					
	Egyéb egyszeri pénzbeni juttatások	0						
	Természetbeni juttatások	0	0					
	Elhelyezés	0						
	Segítség a napi feladatok ellátásában	0						
	Egyéb természetbeni juttatások	0						
	Rendszerek között átcsoportosított tb-hozzájárulás	0						
	Jövedelem/vagyon teszthez kötött	0	0					
	Pénzbeni juttatások	0	0					
	Rendszeres	0	0					
	Öregségi nyugdíj	0						
	Előrehozott öregségi nyugdíj	0						
	Részleges nyugdíj	0						
	Gondozási juttatás	0						
	Egyéb rendszeres pénzbeni juttatás	0						
	Egyszeri	0	0					
	Egyéb egyszeri pénzbeni juttatások	0						
	Természetbeni juttatások	0	0					
	Elhelyezés	0						
	Segítség a napi feladatok ellátásában	0						
	Egyéb természetbeni juttatások	0						
	Rendszerek között átcsoportosított tb-hozzájárulás	0						
1130000	Társadalmi juttatások	0	0					
1131000	Jövedelem/vagyon teszthez nem kötött	0	0					
1131100	Pénzbeni juttatások	0	0					
1131110	Rendszeres	0	0					
1131111	Öregségi nyugdíj	0						
1131112	Előrehozott öregségi nyugdíj	0						
1131113	Részleges nyugdíj	0						
1131114	Gondozási juttatás	0						
1131115	Egyéb rendszeres pénzbeni juttatás	0						
1131120	Egyszeri	0	0					
1131121	Egyéb egyszeri pénzbeni juttatások	0						
1131200	Természetbeni juttatások	0	0					
1131201	Elhelyezés	0						
1131202	Segítség a napi feladatok ellátásában	0						
1131203	Egyéb természetbeni juttatások	0						
1131300	Rendszerek között átcsoportosított tb-hozzájárulás	0						
1132000	Jövedelem/vagyon teszthez kötött	0	0					
1132100	Pénzbeni juttatások	0	0					
1132110	Rendszeres	0	0					
1132111	Öregségi nyugdíj	0						
1132112	Előrehozott öregségi nyugdíj	0						
1132113	Részleges nyugdíj	0						
1132114	Gondozási juttatás	0						
1132115	Egyéb rendszeres pénzbeni juttatás	0						
1132120	Egyszeri	0	0					
1132121	Egyéb egyszeri pénzbeni juttatások	0						
1132200	Természetbeni juttatások	0	0					
1132201	Elhelyezés	0						
1132202	Segítség a napi feladatok ellátásában	0						
1132203	Egyéb természetbeni juttatások	0						
1132300	Rendszerek között átcsoportosított tb-hozzájárulás	0						

		Rendszerek összesen	Rendszer 01	Rendszer 02	Rendszer 03	Rendszer 04	Rendszer ...	Rendszer N
H	1140000	Társadalmi juttatások	0	0	0	0	0	0
Á	1141000	Jövedelem/vagyon teszthez nem kötött	0	0	0	0	0	0
T	1141100	Pénzbeni juttatások	0	0	0	0	0	0
R	1141110	Rendszeres	0	0	0	0	0	0
A	1141111	Özvegyi/árvasági nyugdíj/ellátás	0					
H	1141112	Egyéb rendszeres pénzbeni juttatás	0					
A	1141120	Egyszeri	0	0	0	0	0	0
G	1141121	Halálzási segély	0					
Y	1141122	Egyéb egyszeri pénzbeni juttatások	0					
O	1141200	Természetbeni juttatások	0					
T	1141201	Temetési költségek	0					
T	1141202	Egyéb természetbeni juttatások	0					
A	1141300	Rendszerek között átcsoportosított tb-hozzájárulás	0					
K	1142000	Jövedelem/vagyon teszthez kötött	0	0	0	0	0	0
	1142100	Pénzbeni juttatások	0	0	0	0	0	0
	114110	Rendszeres	0	0	0	0	0	0
	1142111	Özvegyi/árvasági nyugdíj/ellátás	0					
	1142112	Egyéb rendszeres pénzbeni juttatás	0					
	1142120	Egyszeri	0	0	0	0	0	0
	1142121	Halálzási segély	0					
	1142122	Egyéb egyszeri pénzbeni juttatások	0					
	1142200	Természetbeni juttatások	0	0	0	0	0	0
	1142201	Temetési költségek	0					
	1142202	Egyéb természetbeni juttatások	0					
	1142300	Rendszerek között átcsoportosított tb-hozzájárulás	0					

		Rendszerek összesen	Rendszer 01	Rendszer 02	Rendszer 03	Rendszer 04	Rendszer ...	Rendszer N
C	1150000	Társadalmi juttatások	0	0	0	0	0	0
S	1151000	Jövedelem/vagyon teszthez nem kötött	0	0	0	0	0	0
A	1151100	Pénzbeni juttatások	0	0	0	0	0	0
L	1151110	Rendszerez	0	0	0	0	0	0
Á	1151111	Jövedelemfenntartó támogatás gyermek születése esetén	0					
D	1151112	Szülői távolléti juttatás	0					
	1151113	Családi/gyermek járandóság	0					
G	1151114	Egyéb rendszeres pénzbeni juttatás	0					
Y	1151120	Egyszeri	0	0	0	0	0	0
E	1151121	Szüléskor fizetett juttatás	0					
R	1151122	Szülői távolléti juttatás	0					
M	1151123	Egyéb egyszeri pénzbeni juttatások	0					
E	1151200	Természetbeni juttatások	0	0	0	0	0	0
K	1151201	Gyermekek nappali ellátása (bölcsőde/óvoda)	0					
E	1151202	Elhelyezés	0					
K	1151203	Otthoni segítségnyújtás	0					
	1151204	Egyéb természetbeni juttatások	0					
	1151300	Rendszerek között átcsoportosított tb-hozzájárulás	0					
	1152000	Jövedelem/vagyon teszthez kötött	0	0	0	0	0	0
	1152100	Pénzbeni juttatások	0	0	0	0	0	0
	1152110	Rendszerez	0	0	0	0	0	0
	1152111	Jövedelemfenntartó támogatás gyermek születése esetén	0					
	1152112	Szülői távolléti juttatás	0					
	1152113	Családi/gyermek járandóság	0					
	1152114	Egyéb rendszeres pénzbeni juttatás	0					
	1152120	Egyszeri	0	0	0	0	0	0
	1152121	Szüléskor fizetett juttatás	0					
	1152122	Szülői távolléti juttatás	0					
	1152123	Egyéb egyszeri pénzbeni juttatások	0					
	1152200	Természetbeni juttatások	0	0	0	0	0	0
	1151201	Gyermekek nappali ellátása	0					
	1152202	Elhelyezés	0					
	1152203	Házi segítségnyújtás	0					
	1152204	Egyéb természetbeni juttatások	0					
	1152300	Rendszerek között átcsoportosított tb-hozzájárulás	0					

		Rendszerek összesen	Rendszer 01	Rendszer 02	Rendszer 03	Rendszer 04	Rendszer ...	Rendszer N
M	116000	Társadalmi juttatások	0	0	0	0	0	0
U	1161000	Jövedelem/vagyon teszthez nem kötött	0	0	0	0	0	0
N	1161100	Pénzbeni juttatások	0	0	0	0	0	0
K	1161110	Rendszerez	0	0	0	0	0	0
A	1161111	Teljes munkanélküli-segély	0					
N	1161112	Részleges munkanélküli-segély	0					
É	1161113	Korhatár előtti nyugdíj munkaerő-piaci okok miatt	0					
L	1161114	Szakképzési támogatás	0					
K	1161115	Egyéb rendszeres pénzbeni juttatás	0					
Ü	1161120	Egyszeri	0	0	0	0	0	0
L	1161121	Szakképzési támogatás	0					
I	1161122	Végkielégítés	0					
S	1161123	Egyéb egyszeri pénzbeni juttatások	0					
É	1161200	Természetbeni juttatások	0	0	0	0	0	0
G	1161201	Mobilítás és áttelepülés	0					
	1161202	Szakképzés	0					
	1161203	Állaskeresési szolgálatok és munkahely teremtő támogatás	0					
	1161204	Egyéb természetbeni juttatások	0					
	1161300	Rendszerek között átcsoportosított tb-hozzájárulás	0					
	1162000	Jövedelem/vagyon teszthez kötött	0	0	0	0	0	0
	1162100	Pénzbeni juttatások	0	0	0	0	0	0
	1162110	Rendszerez	0	0	0	0	0	0
	1162111	Teljes munkanélküli-segély	0					
	1162112	Részleges munkanélküli-segély	0					
	1162113	Korhatár előtti nyugdíj munkaerő-piaci okok miatt	0					
	1162114	Szakképzési támogatás	0					
	1162115	Egyéb rendszeres pénzbeni juttatás	0					
	1162120	Egyszeri	0	0	0	0	0	0
	1162121	Szakképzési támogatás	0					
	1162122	Végkielégítés	0					
	1162123	Egyéb egyszeri pénzbeni juttatások	0					
	1162200	Természetbeni juttatások	0	0	0	0	0	0
	1162201	Mobilítás és áttelepülés	0					
	1162202	Szakképzés	0					
	1162203	Állaskeresési szolgálatok és munkahely teremtő támogatás	0					
	1162204	Egyéb természetbeni juttatások	0					
	1162300	Rendszerek között átcsoportosított tb-hozzájárulás	0					

		Rendszerek összesen	Rendszer 01	Rendszer 02	Rendszer 03	Rendszer 04	Rendszer ...	Rendszer N
L	1170000	Társadalmi juttatások	0	0	0	0	0	0
A	1171000	Jövedelem/vagyon teszthez nem kötött	0	0	0	0	0	0
K	1171200	Természetbeni juttatások	0	0	0	0	0	0
Á	1171210	Lakbér-hozzájárulás	0	0	0	0	0	0
S	1171211	Szociális lakás	0					
	1171212	Egyéb lakbér-hozzájárulás	0					
	1171220	Tulajdonoslakók juttatásai	0					
T	1180000	Társadalmi juttatások	0	0	0	0	0	0
Á	1181000	Jövedelem/vagyon teszthez nem kötött	0	0	0	0	0	0
R	1181100	Pénzbeni juttatások	0	0	0	0	0	0
S	1181110	Rendszeres	0	0	0	0	0	0
A	1181111	Jövedelemtámogatás	0					
D	1181112	Egyéb rendszeres pénzbeni juttatás	0					
A	1181120	Egyszeri	0	0	0	0	0	0
L	1181121	Egyéb egyszeri pénzbeni juttatások	0					
M	1181200	Természetbeni juttatások	0	0	0	0	0	0
I	1181201	Elhelyezés	0					
	1181202	Alkoholisták és kábítószeresek rehabilitációja	0					
K	1181203	Egyéb természetbeni juttatások	0					
I	1181300	Rendszerek között átcsoportosított tb-hozzájárulás	0					
R	1182000	Jövedelem/vagyon teszthez kötött	0	0	0	0	0	0
E	1182100	Pénzbeni juttatások	0	0	0	0	0	0
K	1182110	Rendszeres	0	0	0	0	0	0
S	1182111	Jövedelemtámogatás	0					
Z	1182112	Egyéb rendszeres pénzbeni juttatás	0					
T	1182120	Egyszeri	0	0	0	0	0	0
E	1182121	Egyéb egyszeri pénzbeni juttatások	0					
T	1182200	Természetbeni juttatások	0	0	0	0	0	0
T	1182201	Elhelyezés	0					
S	1182202	Alkoholisták és kábítószeresek rehabilitációja	0					
É	1182203	Egyéb természetbeni juttatások	0					
G	1182300	Rendszerek között átcsoportosított tb-hozzájárulás	0					

